An aerial photograph showing a large, diverse group of people scattered across a vast, green lawn. The people are engaged in various activities, some sitting on blankets, others standing in small groups, and some walking. The scene is bright and open, suggesting a community event or festival.

# ERFARINGSOPSAMLING I FORBINDELSE MED PULJEN TIL FREMME AF SAMARBEJDE MELLE KOMMUNER OG FRIVILLIGE ORGANISATIONER

AFSLUTTENDE ERFARINGSOPSAMLING  
NOVEMBER 2017

RAMBØLL MANAGEMENT CONSULTING FOR SOCIALSTYRELSEN

**RAMBØLL**



## INDHOLD

<b>1.</b>	<b>INTRODUKTION</b>	<b>1</b>
1.1	Det overordnede formål med erfaringsopsamlingen	2
1.2	Den afsluttende erfaringsopsamlings metoder og datakilder	2
1.3	Læsevejledning	4
<b>2.</b>	<b>SAMMENFATNING OG ANBEFALINGER</b>	<b>5</b>
2.1	Fællestræk på tværs og de enkelte projekter (kapitel 3)	5
2.2	Tværgående resultater for børnene og de unge (kapitel 4)	6
2.3	Organisatoriske resultater (kapitel 5)	8
2.4	Samarbejde om indsats til børn og unge (kapitel 6)	9
2.5	Samarbejde om at drifte en indsats, der skaber værdi for målgruppen	10
<b>3.</b>	<b>FÆLLESTRÆK PÅ TVÆRS OG DE ENKELTE PROJEKTER</b>	<b>13</b>
3.1	Projekterne på tværs	13
3.2	De enkelte projekter	18
<b>4.</b>	<b>TVÆRGÅENDE RESULTATER FOR BØRN OG UNGE</b>	<b>26</b>
4.1	Resultater på tværs af alle projekter	28
4.2	Tværgående resultater ift. fidelitet	35
4.3	Resultater på tværs af indsatstyper	36
<b>5.</b>	<b>ORGANISATORISKE RESULTATER</b>	<b>44</b>
5.1	Samarbejde mellem kommune og NGO skaber øget værdi i udførelsen af indsatsen	44
5.1	Samarbejdet bidrager til en udvidelse af den samlede tilbudsvifte til børn og unge, der er udsatte eller i risiko for at blive det	44
5.2	Samarbejdet har en positiv indvirkning på opsporing og rekruttering af børn og unge i målgruppen	46
5.3	Samarbejde mellem kommune og NGO skaber øget værdi i udførelsen af indsatsen	47
5.4	Samarbejdet bidrager til styrket brobygning	48
<b>6.</b>	<b>SAMARBEJDET OM INDSATSEN TIL BØRN OG UNGE</b>	<b>50</b>
6.1	Etablering af samarbejdet mellem kommune og frivillig organisation	52
6.2	Det løbende samarbejde om driften	57

## BILAG

**Bilag 1: Metoder og datakilder**

**Bilag 2: Resultater fra fidelitetsmålinger**

**Bilag 3: Tværgående resultater for børnene og de unge – fordelt på indsatstyper**


## 1. INTRODUKTION

Børn og unge, der vokser op i udsatte familier har en øget risiko for selv at udvikle fysiske, psykiske og/eller sociale problemer. En tidligt forebyggende indsats er derfor vigtig. Forskning på området viser, at en tidlig indsats både skaber menneskelig og økonomisk værdi, fordi en tidlig indsats kan bidrage til at forebygge, at begyndende udfordringer vokser sig større og på længere sigt skaber negative følgevirkninger for børn og unge.<sup>1</sup>

Med finansloven for 2014 blev der derfor afsat 280 mio. kr. til det samlede initiativ 'Tidlig Indsats – Livslang Effekt', som skal sikre en tidlig og målrettet indsats over for børn og unge, der vokser op i udsatte familier. Det samlede initiativ skal styrke kommunernes brug af forebyggende indsatser og sætte fokus på udsatte børn og unges trivsel, udvikling og læring.

'Tidlig Indsats – Livslang Effekt' indeholder en række delinitiativer, herunder 'Puljen til fremme af samarbejder mellem kommuner og frivillige organisationer'<sup>2</sup>. Formålet med puljen fremgår af nedenstående boks.

### Boks 1-1: Puljens formål er:

- 
- At styrke samarbejdet mellem kommuner og frivillige organisationer om indsatser til børn og unge fra familier med sociale problemer, som enten er udsatte eller i risiko for at blive det.
  - At skabe dokumenteret viden om resultaterne af indsatserne og at bidrage til, at de indsatser, som viser sig virkningsfulde, forankres i kommunerne.
  - At udvide og kvalificere kommunernes forebyggende tilbudsvifte og øge kendskabet til de frivillige indsatser i lokalområderne.

Med 'Puljen til fremme af samarbejder mellem kommuner og frivillige organisationer' er otte samarbejdsprojekter mellem kommuner og NGO'er tildelt midler med det formål at etablere indsatser målrettet børn og unge fra familier med forskellige typer af sociale problemer, og som enten er udsatte eller er i risiko for at blive det.

### Afsluttende erfaringsopsamling

Under puljen har Socialstyrelsen udbudt projektet 'Resultatopsamling og processtøtte i forbindelse med puljen til fremme af samarbejde mellem kommuner og frivillige organisationer'. I projektet har Rambøll Management Consulting (herefter Rambøll) ansvar for at opsamle og formidle resultater samt yde processtøtte og rådgivning til de otte samarbejdsprojekter under puljen. Projektet har forløbet fra ultimo 2014 og frem til ultimo 2017.

Denne afsluttende erfaringsopsamling samler op på de centrale erfaringer og resultater på tværs af de otte projekter. Erfaringsopsamlingen er suppleret af lokale indsatsbeskrivelser for indsatsen i de enkelte projekter. I disse fremgår mere detaljeret viden om de enkelte projekters indsats og organisering samt projektspecifikke resultater. Desuden er der som afslutning på projektperioden udarbejdet et inspirationsmateriale, der skal inspirere andre NGO'er og særligt kommuner, som ønsker at opstarte et samarbejde om en indsats til børn og unge, som er udsatte eller i risiko for at blive det. I dette kan kommuner og NGO'er hente viden om en række centrale gevinster, som kan skabes i den forbyggende indsats til børn og unge, når kommuner og NGO'er samarbejder.

<sup>1</sup> Heckman & Cunha (2010). Investing in our Young People. Working Paper 16201, National Bureau of Economic Research, Cambridge, July 2010

<sup>2</sup> I den resterende del af opsamlingen bruges betegnelsen NGO i stedet for frivillige organisationer, da der ikke i alle tilfælde er tale om, at kommuner samarbejder med en organisation, som er baseret på frivillighed.



Desuden formidles viden om centrale drivkræfter og barrierer i at sikre et godt samarbejde om en indsats til børn og unge, som er centrale opmærksomhedspunkter for andre kommuner og NGO'er, som indleder et fælles projekt.

### 1.1 Det overordnede formål med erfaringsopsamlingen

Erfaringsopsamlingen har to formål. For det første samles der op på *resultaterne af de indsatser*, kommuner og NGO'er samarbejder om til børn og unge, som er udsatte eller i risiko for at blive det. Herunder samles der op på, hvad der er de *virkende mekanismer i indsatserne*. Dette er baseret på en faglig kvalitativ vurdering blandt de kommunale medarbejdere og frivillige, som har arbejdet med indsatserne.

For det andet samles der op på erfaringerne med *selve samarbejdet mellem kommuner og NGO'er* om at tilbyde og gennemføre en indsats til børn og unge. Det vedrører de *organisatoriske gevinster*, det vil sige den merværdi, der skabes for NGO'er og kommuner ved at samarbejde, som har positive implikationer for den tidligt forebyggende indsats til børn og unge. Det vedrører også centrale *drivkræfter og barrierer* for dette samarbejde og dermed implementeringen og gennemførelsen af indsatserne. Drivkræfter og barrierer i samarbejdet mellem NGO'er og kommuner betragtes her som modererende faktorer, som har betydning for gennemførelsen af indsatserne og dermed i sidste ende indsatsernes resultater for målgruppen.

Tilgangen til den samlede erfaringsopsamling fremgår i figuren nedenfor.

**Figur 1-1: Tilgang til erfaringsopsamling**



Ideen bag tilgangen er, at gennemførelsen af en indsats i et samarbejde mellem kommuner og NGO'er vil være påvirket af en række drivkræfter og barrierer i samarbejdet om indsatsen. De udgør modererende faktorer, som har betydning for kvaliteten og effektiviteten, hvormed den fælles indsats gennemføres, og deraf hvorvidt der opnås organisatoriske gevinster af samarbejdet og ikke mindst gode resultater for børn og unge, der bidrager til deres trivsel og udvikling.

### 1.2 Den afsluttende erfaringsopsamlings metoder og datakilder

Erfaringerne i denne opsamling er tilvejebragt gennem en bred vifte af metoder og datakilder, der både har kvalitativ og kvantitativ karakter. I bilagsmaterialet fremgår en udfoldet beskrivelse af disse.

Resultater for børn og unge er baseret på løbende dokumentation af børnene og de unges situation og udvikling gennem før-, efter- og opfølgingsmålinger foretaget i de enkelte samarbejds-

projekter. Resultater og erfaringer knyttet til samarbejdet mellem kommuner og NGO'er er dels baseret på en surveyundersøgelse blandt frivillige, projektledere og ledelse i NGO'erne samt blandt kommunale medarbejdere og ledelse i kommunerne. Dels er der indsamlet erfaringer baseret på interviews med ledelse fra NGO'er og kommuner, projektledere og udførende kommunale medarbejdere og frivillige gennemført under lokale projektbesøg i de enkelte projekter. Kommunale medarbejdere er fx sagsbehandlere, skolelærere, sundhedsplejersker m.fl. som enten opsporer eller udfører indsatsen til målgruppen. Endelig består datagrundlaget af opsamlinger fra fælles workshops og seminarer på tværs af projekter.

Tabellen nedenfor giver et overblik over de forskellige datakilder, som erfaringsopsamlingen bygger på, herunder hvordan hver enkelt kilde er koblet til de centrale spørgsmål, som opsamlingen skal besvare.

**Table 1-1: Undersøgelsesspørgsmål og datakilder**

	Baggrunds måling	Før-, efter- og opfølgende målinger	Fidelitetsmålinger	Surveyundersøgelse	Lokale projektbesøg (interviews)	Tværgående workshops og seminarer	Forandrings-teoriworkshops	Parathedsmåling	Indsatsbeskrivelser
Hvilke resultater er der tilvejebragt for børn og unge i indsatsen, som kommuner og NGO'er samarbejder om?	X	X	X		X				
Hvad virker i indsatsen målrettet børn og unge, som er udsatte eller i risiko for at blive det?					X		X		X
Hvilke organisatoriske gevinster er der ved, at kommuner og NGO'er samarbejder om indsatsen til børn og unge?				X	X	X		X	
Hvilke drivkræfter og barrierer er der for samarbejder mellem kommuner og NGO'er om indsatsen til børn og unge?				X	X	X	X	X	X

### 1.3 Læsevejledning

Foruden dette indledende kapitel er opsamlingen bygget op omkring følgende fem kapitler:

**Tabel 1-2: Læsevejledning**

Kapitler	Indhold
<b>Kapitel 2:</b> Sammenfatning og anbefalinger	Kapitlet indeholder de centrale konklusioner i erfaringsopsamlingen, og der peges på en række centrale anbefalinger, som data og konklusioner har givet anledning til.
<b>Kapitel 3:</b> Fællestræk på tværs og de enkelte projekter	Kapitlet giver et overblik over centrale forskelle og ligheder mellem projekter under puljen. Herunder et overblik over de enkelte projekters indsats, organisering og målgruppe.
<b>Kapitel 4:</b> Tværgående resultater for børnene og de unge	Kapitlet tegner et billede af de resultater, som er skabt for børn og unge, der har modtaget en indsats under puljen og fremhæver virkende mekanismer.
<b>Kapitel 5:</b> Organisatoriske resultater	Kapitlet belyser de centrale gevinster i form af den merværdi, som kommuner og NGO'er har oplevet ved at samarbejde om en indsats til børn og unge.
<b>Kapitel 6:</b> Samarbejde om indsatser til børn og unge	Kapitlet tegner et billede af forskellige drivkræfter og barrierer i samarbejdet mellem kommuner og NGO'er om en indsats til børn og unge.

Undervejs i erfaringsopsamlingen fremgår en række bokse, som indeholder henholdsvis information, citater og eksempler fra samarbejdsprojekterne i puljen. Ved boksene fremgår et ikon som illustrerer boksens indhold. Ikonerne er som følger:

**Figur 1-2: Oversigt over ikoner**



Markerer en **infoboks** som indeholder information om et konkret emne



Markerer en **boks med et eksempel** fra et af samarbejdsprojekterne



Markerer en **boks med et citat** fra en aktør i en kommune eller NGO

## 2. SAMMENFATNING OG ANBEFALINGER

Otte projekter er blevet tildelt midler fra 'Puljen til fremme af samarbejder mellem kommuner og frivillige organisationer' til at samarbejde om indsatser til børn og unge, som er udsatte eller i risiko for at blive det. Denne rapport udgør en erfaringsopsamling på tværs af de otte projekter. Erfaringsopsamlingen har særligt fokus på at afdække, hvilke resultater der er skabt for børn og unge, som har modtaget en indsats, samt at afdække centrale organisatoriske gevinster samt drivkræfter og barrierer, når kommuner og NGO'er samarbejder om en social indsats til børn og unge. Projektet er gennemført i perioden 2014 til 2017.

### Boks 2-1: Samarbejdsprojekter under puljen



- **Når cykelhjelm ikke er nok:** Et projekt i samarbejde mellem SIND Pårørende-rådgivning og Aarhus, Skive, Viborg og Herning Kommuner.
- **Klub MOVE:** Et projekt i samarbejde mellem Jysk børneforsorg/Fredshjem og Horsens Kommune.
- **Mentornetværket:** Et projekt i samarbejde mellem Mentornetværket Esbjerg/Varde og Esbjerg Kommune.
- **Powerkids:** Et projekt i samarbejde mellem Sundhedsplejen Nord i Aarhus Kommune og Ungdommens Røde Kors i Aarhus.
- **EmpowR:** Et projekt i samarbejde mellem GirlTalk og Egedal Kommune.
- **Samtalegrupper for børn af forældre med psykisk sygdom:** Et projekt i samarbejde mellem Psykiatrifonden og Rødovre Kommune.
- **STRØM:** Et projekt i samarbejde mellem Ungdommens Røde Kors i København og Københavns Kommune.
- **Tidlig opsporing og forebyggelse af børn og unges mistrivsel – når de rammes af nære familiemedlemmers selvmordsadfærd:** Et projekt i samarbejde mellem NEFOS, Odense og Middelfart Kommuner.

### 2.1 Fællestræk på tværs af de enkelte projekter (kapitel 3)

De otte projekter er målrettet en bred gruppe af børn og unge, som af forskellige årsager er udsatte eller i risiko for at blive det. Målgruppen dækker over børn og unge, som er pårørende til en person med psykisk sygdom, børn og unge med flygtningebaggrund, som er primært eller sekundært traumatiserede børn og unge som har vanskeligheder ved at tackle forældres skilsmisse, børn og unge som er nært pårørende til en person med selvmordsadfærd, og børn og unge som af forskellige årsager mistrives. Når der ses på tværs af disse målgrupper, er der imidlertid også en række fællestræk. Særligt gør det sig gældende, at en stor andel af børnene og de unge har psykiske eller følelsesmæssige vanskeligheder og mangler redskaber til at mestre deres hverdagsliv.

Baggrundsmålinger viser, at en mindre andel, svarende til 10 pct., modtager en social foranstaltning efter servicelovens § 52. For de børn og unge, som modtager en indsats efter servicelovens § 52 eller i skole- eller SFO-regi, udgør indsatser under puljen et supplement til den eller de indsatser, børn og unge ellers modtager. Der henvises ikke formelt efter hverken Servicelovens § 11, stk. 3 eller § 52 i nogen af projekterne. Dette skal bl.a. ses i lyset af, at børn og unge i stort omfang henvises fra almenindsatsen, fx gennem skoler, SFO'er eller sundhedsplejen, og i langt



mindre grad via myndighedsområdet. Desuden gør det sig gældende i flere projekter, at børn og unge og deres familier i høj grad selv henvender sig for at få støtte og hjælp.

På tværs af projekter modtager børn og unge forskellige typer af indsatser som fx gruppesamtaler, individuelle samtaler, forældresamtaler, familiesamtaler, mentorindsatser og forskellige former for sociale aktiviteter. På tværs kommer det til udtryk i tre centrale indsats typer. Det er individuelle indsatser, gruppeindsatser og familieindsatser.

Samarbejder mellem kommuner og NGO'er under puljen er gennemført i forskellige konstellationer med forskellig rolle- og ansvarsfordeling. Imidlertid kan der også i forhold til samarbejdskonstellationer identificeres nogle tværgående samarbejdsmodeller. De tværgående samarbejdsmodeller er; *en funktionelt opdelt og løst koblet model* og *en partnerskabsmodel*. Ses der på tværs af de forskellige NGO'er under puljen, kan der også ses en række betydningsfulde forskelle og ligheder i deres karakter. Det vedrører, hvorvidt NGO'erne spiller ind i samarbejdet med lønnede medarbejdere eller frivillige, de frivilliges kompetencebaggrund samt NGO'ernes målgruppefokus.

## 2.2 Tværgående resultater for børnene og de unge (kapitel 4)

Der er i løbet af projektperioden målt på børn og unges udvikling; før de har modtaget en indsats, umiddelbart efter de har modtaget en indsats og opfølgende efter seks måneder. På tværs af projekterne er der bl.a. målt på dimensioner som psykisk trivsel, relationel trivsel, sociale kompetencer, positiv selvopfattelse, trivsel i skolen og selvskadende adfærd. Desuden er der kvalitativt indsamlet viden om, hvilke virkende mekanismer, som projekterne oplever, der skaber resultater for målgruppen.

I analysen af indsatsernes resultater er det vigtigt, at være opmærksom på, at der ikke har været et design med en kontrolgruppe af lignende børn og unge. Det betyder, at vi ikke kan sige noget om, hvordan børnene og de unges udvikling ville have set ud, hvis de ikke havde modtaget indsatsen. Endvidere er det børnene og de unge, der selv har besvaret målingerne, eventuelt i samarbejde med forældre eller medarbejdere og frivillige i indsatsen. Det kan ikke udelukkes, at det har haft en betydning for resultaterne. Flere af medarbejderne og de frivillige i indsatserne giver bl.a. udtryk for, at nogle af børnene og de unge mangler selverkendelse af egne udfordringer, når de starter op i indsatsen, og derfor har en tendens til at overvurdere egen trivsel. Når vi sammenholder før- og eftermålinger, er der derfor en risiko for, at resultaterne af indsatserne undervurderes (jf. også kapitel 4).

### 2.2.1 De fleste børn og unge oplever en positiv udvikling

Ser vi først på den gennemsnitlige udvikling (på en skala fra 1 til 4) blandt alle børnene og de unge viser resultaterne, at der er sket en positiv udvikling på alle de målte dimensioner. Det vil sige, at børnene og de unge gennemsnitligt set har oplevet en positiv udvikling, når vi sammenholder deres situation før indsatsen med efter indsatsen. For dimensionerne psykisk trivsel, relationel trivsel, sociale kompetencer, mestringskompetencer, positiv selvopfattelse og selvmordsadfærd er denne positive udvikling statistisk signifikant.

På baggrund af de løbende målinger kan vi også se, hvor store andele af børnene og de unge, der har oplevet en positiv udvikling. Her ses det, at 51 pct. af børnene og de unge oplever forbedret psykisk trivsel ved afslutning af en indsats, som også er fastholdt seks måneder efter indsatsen. 17 pct. af børnene og de unge har ikke oplevet hverken en positiv eller negativ udvikling. På samme vis er der 51 pct. i målgruppen, som har oplevet en styrket **relationel trivsel** efter at have deltaget i en indsats under puljen. 20 pct. af børnene og de unge fastholder status quo i forhold til førmålingen. 52 pct. af børnene og de unge har opnået styrkede **sociale kompetencer** efter at have modtaget en indsats, og 18 pct. fastholder status quo. 55 pct. af målgruppen har fået styrkede **mestringskompetencer** i løbet af en indsatsperiode. De styrkede kompetencer er fastholdt ved den opfølgende måling efter seks måneder. 55 pct. af børnene og de unge har opnået en **forbedret selvopfattelse** efter et indsatsforløb. Stigningen i den positive selvop-

fattelse er fastholdt ved opfølgingsmålingen. 44 pct. oplever styrket **trivsel i skolen** efter en indsats, mens 26 pct. ikke har udviklet sig i hverken positiv eller negativ retning. Det er alene i projektet EmpowR, at der er målt på dimensionen **selvskade**. Her viser resultaterne, at 37 pct. reducerer deres selvskadende adfærd efter at have været i en indsats. En næsten lige så stor andel oplever ingen udvikling i positiv eller negativ retning. Det er ligeledes alene i samarbejdsprojektet mellem NEFOS og Odense og Middelfart Kommuner, at der er målt på dimensionen **selvmordadfærd**. Mål for selvmordsadfærd er ikke et udtryk for, at barnet eller den unge er selvmordstruet, men at barnet eller den unge, som pårørende til en person, som har selvmordsadfærd, fx har lyst til at sove fra de hele eller har svært ved at snakke om angst for, at selvmord eller selvmordsforsøg skal ske igen. 73 pct. af børnene og de unge oplever en reduktion i selvmordsadfærd efter et indsatsforløb. Dette fald er fastholdt ved opfølgingsmålingen seks måneder efter indsatsforløbet.

Der er altså på alle de målte dimensioner skabt en gennemsnitlig positiv udvikling for børn og unge, som har deltaget i en indsats under puljen. Samtidig er der en relativt større andel af børnene og de unge, som har udviklet sig i positiv retning end omvendt. Imidlertid er der på alle de målte dimensioner også en andel af målgruppen, for hvem der ikke opnås hverken en positiv eller negativ udvikling, ligesom der er en lille andel af målgruppen som faktisk oplever en negativ udvikling (ca. 3 ud af 10 på de enkelte dimensioner). Hvad angår børn og unge, som fastholdes i status quo, er det imidlertid vigtigt at pointere, at dette ikke nødvendigvis skal ses som et dårligt resultat for indsatserne. Målgruppen er i høj grad børn og unge, som har et støttebehov og sociale udfordringer, hvorfor dét, at de fastholdes i status quo, netop kan være et udtryk for, at den forebyggende indsats har virket og været med til at bremse en negativ udvikling, som senere kunne have forårsaget et behov for en mere indgribende indsats. Hvad angår børn og unge, som har oplevet en negativ udvikling på de målte dimensioner, kan der også her være en række forklaringer. Den første forklaring kan naturligvis være, at indsatsen faktisk ikke har hjulpet dem. Der kan være tale om børn og unge, som har haft et andet og måske større støttebehov, end deres indsats har kunnet imødekomme. En anden forklaring kan imidlertid være, at børn og unge, ved deres opstart i en indsats, ikke har haft tilstrækkelig forståelse for og erkendelse af deres egen situation, hvilket kan betyde, at de scorer sig selv bedre ved førmålingen end, hvad tilfældet reelt er. Samtidig viser forskning og andre evalueringer også, at der ofte vil være en gruppe af udsatte, som er i målgruppen for sociale indsatser, som det kan være svært at hjælpe, måske fordi de mangler motivation for positive forandringer på det tidspunkt, indsatsen gives<sup>3</sup>.

### 2.2.2 Virkende mekanismer i indsatsen

Der er, som led i erfaringsopsamlingen, også set på udviklingen hos børn og unge, der har modtaget hhv. en individuel indsats, en gruppeindsats og en familieindsats. Resultaterne viser, at der er sket en gennemsnitlig positiv udvikling hos børn og unge, der har modtaget disse indsatstyper på flere dimensioner. Udførende medarbejdere og frivillige peger på, at den individuelle indsats er særligt virkningsfuld, fordi den virker relationsopbyggende. Særligt når et indsatsforløb er langvarigt, tilbyder den individuelle indsats en tryk en-til-en relation til en støttende voksen, der udviser omsorg og respekt. Når individuelle indsatser tilbyder børn og unge viden om og redskaber til at forstå og håndtere deres vilkår, fremhæves den individuelle indsats også som virkningsfuld, fordi den opkvalificerer børn og unge til at håndtere deres hverdag. Endelig peger erfaringer fra de individuelle indsatser på, at en individuel indsats kan virke ansvarliggørende og motiverende. Det er, når børn og unge i den individuelle indsats får støtte til at forstå egne behov og mål samt modtager støtte til at synliggøre realistiske handlemuligheder.

Hvad angår gruppeindsatser, peger erfaringsopsamlingen på, at gruppeindsatser har sine særlige styrker ved at iværksætte socialisering og spejling. Udførende medarbejdere og frivillige peger

<sup>3</sup> Heckman & Cunha (2010). Investing in our Young People. Working Paper 16201, National Bureau of Economic Research, Cambridge, July 2010. Pisinger, Hawton & og Tolstrup (2017). Self-Injury and suicide behavior among young people with perceived parental alcohol problems in Denmark: A school-based survey. Mads Uffe Pedersen og Morten Hesse (2012). Effekten af den sociale stofmisbrugsbehandling.

på, at børn og unge, der indgår i en gruppeindsats, får mulighed for at indgå i sociale interaktioner med andre børn og unge, hvilket er fremmende for deres trivsel. Desuden giver mødet med andre børn og unge, som har lignende udfordringer, målgruppen mulighed for at spejle sig i andre.

Endelig er der projekter, som har arbejdet med familieindsatser. Her peger udførende medarbejdere og frivillige på, at familieindsatser virker, fordi de virker opkvalificerende i forhold til forældrene. Når hele familien bringes ind i indsatsen, skabes der rum for, at barnets perspektiv bliver italesat for forældrene. Det hjælper forældrene til at støtte deres børn mere hensigtsmæssigt og virker ansvarliggørende på forældrene, fordi de i større grad kan sætte sig ind i deres barns situation og får indsigt i betydningen af deres egen rolle i forhold til barnets trivsel. Når forældre inddrages i indsatsen, er det også erfaringen, at det kan virke relationsopbyggende i den enkelte familie. Ved at støtte dialogen i familien skabes der grundlag for større gensidig forståelse og støtte i relationerne mellem børn og unge og deres familier.

### 2.3 Organisatoriske resultater (kapitel 5)

Erfaringsopsamlingen peger på, at der i samarbejdet mellem kommuner og NGO'er er skabt nogle organisatoriske resultater, som skaber merværdi i indsatsen til børn og unge, som er udsatte eller i risiko for at blive det. Erfaringsopsamlingen peger for det første på, at et samarbejde mellem NGO'er og kommuner kan bidrage til at **udvide den samlede tilbudsvifte** til børn og unge. Det er fx, når et samarbejde muliggør at skabe tidligere forebyggende indsatser til en målgruppe, som der måske ikke i forvejen er et tilbud til i kommunalt regi, eller når samarbejdet muliggør at skabe en helt ny type af indsatser til børn og unge i målgruppen.

For det andet peger erfaringsopsamlingen på, at et samarbejde mellem NGO'er og kommuner kan skabe merværdi i indsatsen til børn og unge, da det kan **fremme den tidlige opsporing og rekruttering**. Det gør sig bl.a. gældende, fordi en indsats i regi af en NGO kan opleves mindre indgribende og stigmatiserende end en kommunal indsats, for børn og unge og deres forældre. Med inddragelse af en NGO kan det at modtage en indsats måske opleves mindre "farligt", og det bidrager derfor til den tidlige opsporing. Den tidlige opsporing og rekruttering styrkes også for NGO'erne som følge af samarbejdet. NGO'er kan drage fordel af, at det kommunale frontpersonale har en lettere adgang til målgruppen i deres daglige arbejde. For målgruppen af børn og unge, som er udsatte eller i risiko for at blive det, betyder det, at det kommunale frontpersonale kan være med til at introducere indsatser i NGO-regi til de børn og unge, som har et behov.

For det tredje peger erfaringsopsamlingen på, at et samarbejde mellem en kommune og en NGO kan skabe **øget værdi i udførelsen af en indsats** til børn og unge. Det skyldes, at samarbejdet sætter ny viden og nye kompetencer i spil i udførelsen af indsatsen, sammenlignet med hvis kommuner og NGO'er udførte indsatsen hver for sig. NGO'er, som har målrettet viden om en afgrænset målgruppe, kan fx tilføre ny viden til den fælles indsats, som kommuner ikke selv er i besiddelse af. Omvendt drager NGO'er, som har et bredt målgruppefokus, gavn af at samarbejde med kommunale medarbejdere, fordi de har stor erfaring med at arbejde med en bestemt gruppe af børn og unge og kan sætte viden i spil om børnene og de unges livssituation. Erfaringsopsamlingen peger også på, at frivillige spiller ind i den fælles indsats med en ny type af kompetencer. Det gør sig fx gældende, når børn og unge bliver mødt af unge frivillige. Det skaber en indsats i øjenhøjde for børn og unge og gode rollemodeller, som de kan spejle sig i.

Endelig og for det fjerde peger erfaringsopsamlingen på, at et samarbejde mellem NGO'er og kommuner kan styrke indsatsen til børn og unge, som er udsatte, ved at **bidrage til en styrket brobygning**. Gennem samarbejde peger erfaringer i projekterne på, at NGO'er er blevet skarper på, hvornår et barn eller en ung bør sendes videre til kommunal indsats. Det skyldes bl.a. en større indsigt i processen og arbejdsgangen herfor, samt et større indblik i hvad det kommunale system kan tilbyde. Desuden understøtter et tæt samarbejde, at NGO'er har mulighed for hurtig sparring i de tilfælde, hvor de er i tvivl, f.eks. om et barn eller ung er i målgruppen eller måske

har behov for anden indsats. Samarbejdet medfører også, at den generelle brobygning mellem kommuner og NGO'er styrkes. Via samarbejde kan der etableres gensidig respekt, tillid og kendskab mellem kommune og NGO. Det betyder, at der opstår en større villighed til generelt at bruge hinandens tilbud.

## 2.4 Samarbejde om indsatser til børn og unge (kapitel 6)

For at opnå ovenstående gevinster, i indsatsen til børn og unge, er det imidlertid afgørende, at samarbejdet er effektivt og leveres med høj kvalitet. Erfaringsopsamlingen peger på en række drivkræfter og barrierer ved at etablere et godt samarbejde om en forebyggende indsats, der skaber værdi for børn og unge. Det vedrører dels en række opmærksomhedspunkter i den indledende fase, når et samarbejde mellem en NGO og en kommune **etableres**. Dels vedrører det en række opmærksomhedspunkter i samarbejdet om den løbende **drift** af en fælles indsats.

### 2.4.1 Etablering af et samarbejde, der skaber værdi for målgruppen

I etableringen af et samarbejde mellem en NGO og en kommune peger erfaringsopsamlingen på, at det er centralt for etableringen af et effektivt og godt samarbejde, at kommuner og NGO'er **afklarer egne og fælles incitament**er for at indgå et samarbejde. Det vil sige, hvad er det for en merværdi, et samarbejde skal bidrage til at skabe for målgruppen. Erfaringer i projekterne peger på, at klarhed over egne incitament er fra start kan bidrage til at sikre, at man vælger en samarbejdspartner med de rette kompetencer og handlemuligheder i forhold til den værdi, som et samarbejde skal bidrage med for målgruppen. Gennemsigtighed omkring egne incitament er for at indgå i et samarbejde er også en forudsætning for at sikre, at kommune og NGO går ind i samarbejdet ud fra et fælles ønske om at skabe en bestemt værdi. Erfaringer i projekterne er, at det skaber grobund for, at begge parter kaster sig motiveret ind i det fælles projekt.

Erfaringsopsamlingen peger også på, at det, i etableringen af et samarbejde, har stor betydning for effektiviteten af den fælles indsats, hvorvidt NGO og kommune starter ud med et fælles afsæt. I flere projekter erfares det, at **fælles mål og tilgang** mellem NGO og kommune, men også inddragelse af medarbejdere og frivilligniveauet i at formulere mål og tilgang, har stor betydning for, at alle parter kan se sig selv i indsatsen, og oplever ejerskab og arbejder i samme retning. Erfaringsopsamlingen peger også på, at det er vigtigt at bringe begge verdners perspektiver i spil i planlægningen af den fælles indsats. Dette fordi NGO'er og kommuner kan være drevet af forskellige rationaler og være underlagt forskellige rammer i forhold til arbejdet med børn og unge.

Erfaringsopsamlingen viser desuden, at det bliver en udfordring for driften af en fælles indsats, hvis kommune og NGO ikke fra start har formuleret en **klar og fælles forståelse af rolle- og ansvarsfordeling**. Det er en drivkræft, for at skabe et effektivt samarbejde om en indsats til børn og unge, at alle involverede parter forpligter sig på deres rolle og har en fælles forståelse af, hvilke opgaver forskellige roller indebærer. Et klart billede af roller og opgaver for hver enkelt part er også afgørende for, at de rigtige kompetencer kan sættes i spil, og der kan skabes kvalitet i indsatsen. Endelig er et fælles billede af roller og ansvar vigtigt, fordi det kan mindske motivationen, hvis medarbejdere og frivillige ikke oplever at blive sat i spil, som forventet.

Det er en stor opgave at **udbrede viden om et fælles projekt** på tværs af organisationer. Erfaringsopsamlingen viser imidlertid, at det er vigtigt, fordi det er en forudsætning for, at centrale aktører i projektet kan påtage sig deres rolle. Det vedrører at give både udførende frivillige og kommunale medarbejdere, som skal varetage indsatsen til børn og unge, indsigt i den store fortælling om projektet samt deres roller og ansvar heri. Det vedrører også at give de aktører i samarbejdet, som henviser børn og unge (fx kommunalt frontpersonale), kendskab til projektets indhold og formål samt de relevante kompetencer i projektet.

Endelig har det været centralt i projektperioden, at NGO'er og kommuner i samarbejde bidrager til at skabe dokumenteret viden om resultaterne af deres fælles indsatser og arbejder med at

data- og vidensinformere den fælles indsats, med henblik på løbende kvalitetsudvikling. Erfaringsopsamlingen peger på, at det **at arbejde med dokumentation kræver forberedelse** og derfor med fordel kan tænkes ind i opstarten af et samarbejde. Når kommuner og NGO'er skal arbejde med dokumentation i fællesskab, peger erfaringer på, at det er vigtigt fra start at lave en plan for, hvem der gør hvad og hvornår, for at sikre at dokumentation bliver indsamlet på de rette tidspunkter. Dokumentation i et samarbejdsprojekt kan være en udfordring, fordi dokumentationen nogle gange skal indsamles af aktører på tværs af kommune og NGO. Udgangspunktet for at arbejde med dokumentation kan være meget forskelligt både hos kommunale medarbejdere og frivillige. Det er derfor også erfaringen, at der kan være behov for at sætte fokus på understøttelse af kompetencer både ved opstart og løbende, grundet udskiftning blandt medarbejdere og frivillige. Erfaringer fra flere projekter peger endelig på, at der særligt blandt frivillige kan være modstand mod dokumentation.

#### 2.4.2 Anbefalinger i etableringsfasen

Erfaringsopsamlingens kvalitative og kvantitative data samt ovenstående konklusioner giver anledning til følgende anbefalinger.

! Både NGO og kommune bør, inden et samarbejde indgås, forholde sig til, hvilken merværdi et samarbejde skal bidrage med til indsatsen for børn og unge, herunder hvad dette betyder for den samarbejdspartner, man skal vælge. Ved opstart af et samarbejde bør NGO og kommune klarlægge det fælles incitament for at indgå i et samarbejde.

! Når en NGO og en kommune indgår i et samarbejde, bør der prioriteres god tid til at finde frem til fælles mål og tilgang for den fælles indsats til børn og unge. Det vedrører at få en fælles forståelse af, hvad den fælles indsats skal opnå (målsætninger og resultater) for hvem (målgruppen) og hvordan (indsatsens indhold). Disse drøftelser bør genoptages løbende for at sikre forventningsafstemning og fælles retning.

! Med henblik på at skabe en klar og forpligtende rolle- og ansvarsfordeling kan der med fordel udarbejdes en samarbejdsaftale, som deler funktioner og ansvar mellem NGO og kommune. En samarbejdsaftale bør være detaljeret og bør genbesøges løbende i fællesskab for at lave eventuelle justeringer og sikre dialog og forpligtigelse i forhold til fremdriften i opgaverne. Denne skal samtidig bidrage til, at der er etableret arbejdsgange og procedurer som sikrer, at børnene og de unge efter Serviceloven mødes med rette indsats - og at der løbende sker en opfølgning på dem med henblik på, at vurdere og sikre om børnene og de unge profiterer af og mødes med en faglig relevant indsats.

! Både kommune og NGO bør prioritere tid til at formidle viden om det fælles projekt i egne organisationer, så alle relevante aktører i samarbejdet arbejder efter samme plan, kender projektets formål og målgruppe samt egen rolle.

! Det anbefales, at kommuner og NGO'er i fællesskab laver en datamodel, der giver svar på, hvilke medarbejdere som skal udfylde dokumentation, hvornår i deres arbejdsgang de skal udfylde dokumentationen, hvem der skal orienteres, herunder hvordan børn og unge samt deres forældre skal involveres. Det anbefales også, at ledelser i NGO'er prioriterer at skabe forståelse blandt de frivillige for dokumentationens formål for at motivere dem.

#### 2.5 Samarbejde om at drifte en indsats, der skaber værdi for målgruppen

I det løbende samarbejde mellem kommuner og NGO'er om at drifte en indsats til børn og unge, som er udsatte eller i risiko for at blive det, peger erfaringsopsamlingen på, at **gode relationer mellem NGO og kommune** er centralt i at skabe en effektiv indsats til målgruppen. Når kommune og NGO ser sig som én enhed, er det nemmere at løse løbende udfordringer i driften, end hvis kommune og NGO både er og ser sig som to separate aktører. Erfaringer peger også på, at det er en forudsætning for effektive samarbejdsrelationer, at der er gensidig tillid og respekt for

kompetencerne hos samarbejdspartneren. Der er imidlertid eksempler på, at kommunale medarbejdere ikke har haft tillid til de frivillige kompetencer.

Det er også erfaringen fra nogle projekter, at projektledere samt udførende kommunale medarbejdere og frivillige har oplevet manglende **ledelsesopbakning**, som værende en barriere for udførelsen af en effektiv indsats til børn og unge. Erfaringer peger på at en tværgående og aktiv styregruppe eller arbejdsgruppe, der går aktivt ind i at skabe gode rammer, koordinere og løse udfordringer i den løbende drift, er en central drivkraft for et godt samarbejde og for en effektiv indsats.

I flere af projekterne peger man desuden på, at løbende kommunikation er en vigtig drivkraft i at kunne koordinere og sikre en god indsats til børn og unge. Her peger erfaringsopsamlingen på, at det er en drivkraft at holde tværgående møder med en fast og hyppig kadence. **Løbende kommunikation og vidensdeling** med centrale aktører og interessenter i den fælles indsats er også en drivkraft for at fastholde ejerskab og binde opmærksomheden på det fælles projekt. I den daglige koordinering af den fælles indsats er det desuden centralt for et godt samarbejde mellem kommunale medarbejdere og frivillige, at der er mulighed for at få hurtig respons fra den samarbejdende part. Mængden af vidensdelingen og dialog mellem frivillige og udførende kommunale medarbejdere afhænger imidlertid af samarbejdsmodellen. I en samarbejdsmodel, hvor frivillige og kommunale medarbejdere arbejder tæt sammen om at udføre en indsats, er den løbende dialog og vidensdeling mere nærliggende. I en løst koblet og funktionelt opdelt model kan dialog og vidensdeling derimod være mere udfordrende, hvis der ikke er etableret klare rammer for det. Hvad angår vidensdeling om det enkelte barn, peger erfaringsopsamlingen på, at det kan være en god idé at opsætte fælles procedure for, hvad man kan, må og skal dele om det enkelte barn. Der kan nemlig være forskellige rationaler for dette i NGO og kommunalt regi.

Det har som nævnt været centralt i projektperioden, at NGO'er og kommuner i samarbejde arbejder med at **videns- og datainformere** den fælles indsats med henblik på løbende at **udvikle kvaliteten** af den. Erfaringsopsamlingen peger imidlertid på, at det kræver stor ledelsesmæssig prioritering at skabe en vidensbaseret og datadrevet kultur. Der er dog gjort en del fremskridt i projektperioden, som har bidraget til at udvikle og styrke de indsatser, som kommuner og NGO'er samarbejder om. For det første er der flere projekter, som har gjort erfaringer med at bruge data til løbende evaluering og justering af deres indsats. Der er imidlertid forskel på, hvor systematisk og hyppigt det foregår, men data bruges fx i forskellige tværorganisatoriske mødefora, hvor data danner udgangspunkt for en fælles vurdering af, om indsatsen er på rette vej. Målgruppedata har også skabt dialog om, hvorvidt indsatserne når den rigtige målgruppe. Desuden har nogle projekter fundet inspiration i kortlægningen af risiko- og beskyttelsesfaktorer samt virkende mekanismer fra forskningen, som har skabt nye opmærksomhedspunkter i projekterne og bidraget til centrale justeringer i forhold til at vidensbasere indsatsens målgruppe og indhold.<sup>4</sup>

Endelig har det været en central barriere i driften af flere indsatser, at der har været en ganske stor **udskiftning blandt de frivillige**. Det er en udfordring for kvaliteten og kontinuiteten i indsatsen til målgruppen. Desuden peger erfaringsopsamlingen på, at stor udskiftning kan være en barriere for at opbygge tillid i kommunen til den frivillige indsats og derfor udgøre en barriere for, at kommunale medarbejdere henviser til og gør brug af frivillige.

### 2.5.1 Anbefalinger i driftsfasen

Erfaringsopsamlingens kvalitative og kvantitative data samt ovenstående konklusioner giver anledning til følgende anbefalinger.

! Det anbefales, at der arbejdes målrettet med at understøtte kommunale medarbejdes tillid til frivillige ved at sikre, at de har indblik i, hvad der sker i et indsatsforløb, de frivilliges kompeten-

<sup>4</sup> Rambøll Management Consulting (2016). Viden om risiko og beskyttelsesfaktorer for børn og unge i udsatte familier.



cer og resultater for målgruppen. Det kan understøtte, at kommunale medarbejdere henviser til et tilbud i NGO-regi.

! Det anbefales, at der prioriteres tværgående møder af en fast og hyppig kadence for at understøtte løbende kommunikation mellem kommune og NGO om driften af den fælles indsats. Desuden kan der med fordel etableres en data- og vidensdelingsmodel, der skaber en fast struktur for, hvem der skal kommunikeres til, deres vidensbehov, kommunikationsform, hyppighed og ansvar for kommunikationen.

! Det anbefales, at NGO og kommune opsætter faste procedurer for opfølgning og vidensdeling om det enkelte barn eller den enkelte unge. Det vedrører faste procedure for, hvilken viden man kan, må og skal dele. Det skal også bidrage til at sikre, at børnene og de unge mødes med en relevant indsats, der kan imødekomme og afhjælpe deres behov, herunder også en løbende vurdering af, om indsatsens imødekommer barnets eller den unges konkrete problemstillinger og om der eventuelt er behov for justering af indsatsen.




! Hvis man vil skabe en data- og vidensbaseret praksis, anbefales det, at ledelser i NGO og kommuner afsætter faste mødetidspunkter, hvor centrale aktører i indsatsen mødes med henblik på at dykke ned i data. Dette som udgangspunkt for en reflekterende dialog om indsatsens resultater og målgruppe, herunder eventuelle behov for justeringer i indsatsen.

### 3. FÆLLESTRÆK PÅ TVÆRS OG DE ENKELTE PROJEKTER

Ser man på tværs af projekter under puljen, har de forskellig karakter. De tager afsæt i forskellige typer af aktiviteter og indsatser, har forskellige målgrupper og indgår i forskellige typer af samarbejdskonstellationer, hvor henholdsvis NGO'er og kommuner indtræder i et samarbejde på forskellig vis og med forskellige roller og ansvar. Imidlertid er der også mange ligheder, når man kigger på tværs af de otte samarbejdsprojekter. Det centrale formål med dette kapitel er derfor at give et overblik over centrale fællestræk på tværs af projekterne, men også lokale forskelle. For en dybdegående beskrivelse af de enkelte projekter henvises til lokale indsatsbeskrivelser, udarbejdet i løbet af projektperioden.

I figuren nedenfor er de centrale konklusioner opsamlet.

**Figur 3-1: Centrale konklusioner**

Tema	Centrale konklusioner
	<p><b>Målgruppe og indsats</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Projekternes indsatser er målrettet en bred vifte af børn og unge, som af forskellige årsager er udsatte eller i risiko for at blive det. Trods målgruppernes forskellighed er der også en række fællestræk. Det ses af baggrundsmålinger foretaget i forbindelse med, at børn opstarter i en indsats. En stor andel har psykiske eller følelsesmæssige vanskeligheder, og der er i mange tilfælde tale om børn og unge, som mangler modstandskraft og redskaber til at mestre deres hverdag. Målinger viser også, at det er kendetegnende, at langt hovedparten af børnene og de unge ikke modtager en social foranstaltning efter servicelovens § 52 eller en indsats i skole- eller SFO-regi.</li> <li>På tværs af projekter har der været iværksat forskellige typer af indsatser som fx gruppesamtaler, individuelle samtaler, forældresamtaler, familiesamtaler, mentorindsatser og forskellige former for sociale aktiviteter. Imidlertid kan der også identificeres nogle ligheder i form af tre centrale indsatstyper. Det er individuelle indsatser, gruppeindsatser og familieindsatser.</li> </ul>
	<p><b>Samarbejdskonstellation</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Samarbejder mellem kommuner og NGO'er under puljen er gennemført i forskellige konstellationer med forskellig rolle- og ansvarsfordeling. Imidlertid kan der også i forhold til samarbejdskonstellationer identificeres nogle tværgående samarbejdsmodeller. Det er en funktionelt opdelt og løst koblet model samt en partnerskabsmodel.</li> </ul>
	<p><b>NGO'ernes karakter</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Ser man på tværs af de forskellige NGO'er under puljen, kan der ses en række betydningsfulde forskelle og ligheder i deres karakter. Det vedrører, hvorvidt NGO'erne spiller ind i samarbejdet med lønnet medarbejdere eller frivillige, de frivilliges kompetencebaggrund samt NGO'ernes målgruppefokus, hvor nogle af NGO'erne er specialiserede i en specifik, afgrænset målgruppe, mens andre har et bredere fokus på børn og unges mistrivelsesproblemer mere generelt.</li> </ul>

#### 3.1 Projekterne på tværs

Vi ser først på tværs af de otte projekter med fokus på centrale ligheder og forskelle i projekternes målgruppe, indsatser samt i projekternes samarbejdskonstellationer. Herunder ses på ligheder og forskelle i NGO'ernes karakter. I afsnit 3.2 præsenteres de enkelte projekter hver for sig.

##### 3.1.1 Målgruppen

Projekternes indsatser er målrettet en bred vifte af udsatte børn og unge eller børn og unge i risiko for at blive udsatte. Det er fx børn og unge, som har vanskeligt ved at håndtere forældrenes skilsmisse, som er pårørende til en person med selvmordsadfærd, som har en forælder eller søskende med psykisk sygdom, eller børn og unge som af forskellige årsager mistrives. Trods målgruppernes forskelligheder er der imidlertid også en række fællestræk. Selvom børnenes og de unges udfordringer udspringer af noget forskelligt, viser baggrundsmålinger, foretaget ved opstart af en indsats, at deres vanskeligheder i noget omfang er ens. Særligt markant er det fx, at ca. 73 pct. af børnene og de unge har psykiske eller følelsesmæssige vanskeligheder, ligesom der i meget høj grad er tale om børn og unge med behov for støtte til at opbygge modstandskraft

samt behov for redskaber til at mestre deres situation og hverdag. Det gør sig gældende for mellem 60 og 65 pct. af børnene og de unge under puljen. Forskning peger på, at netop modstandskraft og mestringsevne er centrale beskyttelsesfaktorer for at fremme og fastholde psykisk velbefindende, trivsel, udvikling og læring hos udsatte børn og unge.<sup>5</sup>

Endelig ses det også af baggrundsmålinger, at der er næsten 30 pct. af målgruppen, som kommer fra hjem, hvor familiemiljøet og relationen mellem barn og forældre ikke tilstrækkeligt støtter op om barnets/den unges udvikling. Forskning dokumenterer også, at et familiemiljø, præget af konflikt eller manglende opbakning og støtte, er en risikofaktor for, at børn og unge gennemgår en svær og negativ udvikling. Det kan fx ses i øget risiko for en række følelsesmæssige og adfærdsmæssige problemer hos børn og unge.<sup>6</sup>

Langt hovedparten af de børn og unge, som har modtaget en indsats under puljen, er kendetegnet ved, at de ikke modtager andre indsatser. Dette kan ses af de baggrundsmålinger, som er blevet lavet, når børn og unge opstarter i en indsats. Kun en mindre andel, svarende til 10 pct., modtager en social foranstaltning efter servicelovens § 52 ved opstart af en indsats under puljen. Det er ligeledes kun 16 pct. af børnene og de unge, som i forvejen modtager en indsats i skole- eller SFO-regi. For de børn og unge, som modtager en indsats servicelovens § 52 eller i skole- eller SFO-regi, vil indsatserne under puljen udgøre et supplement til den indsats, børn og unge ellers modtager. Dette er blevet fremhævet af projektledere og medarbejdere i de enkelte projekter.

### 3.1.2 Typer af indsatser under puljen

På tværs af de otte projekter modtager børn og unge en række forskellige indsatser, som er beskrevet nærmere i afsnit 3.2 samt mere detaljeret i lokale indsatsbeskrivelser. På trods af projekternes forskellighed kan der imidlertid også identificeres nogle ligheder i form af tre centrale indsatstyper, som i større eller mindre grad anvendes på tværs af projekter. Det er:

- **Individuelle indsatser**, som er kendetegnet ved målrettet støtte til det enkelte barns eller den enkelte unges konkrete udfordringer og ressourcer, fx gennem individuelle samtaler, individuel rådgivning eller et en-til-en-mentorforløb.
- **Gruppeindsatser**, som er kendetegnet ved at bringe børn og unge med ensartede problemstillinger sammen, så de kan spejle sig i og støtte hinanden. Det kan fx være gennem gruppesamtaler eller grupperådgivning.
- **Familieindsatser**, som er kendetegnet ved at drage forældre eller hele familien ind i indsatsen til barnet eller den unge. Det er fx i form af forælderådgivning eller familie-samtaler, der bidrager til at åbne barnets perspektiv for forældrene, det vil sige åbne op for barnets eller den unges oplevelse af egne og familiens vilkår. Dette skal støtte forældre i at støtte deres barn bedst muligt.

I denne afsluttende erfaringsopsamling ser vi på, hvilke resultater de forskellige indsatstyper skaber hos børn og unge, som har modtaget dem (jf. kapitel 4). Resultater, tilvejebragt i de enkelte projekter, fremgår af lokale indsatsbeskrivelser.

### 3.1.3 Samarbejdskonstellationer

Samarbejder mellem kommuner og NGO'er under puljen er gennemført i forskellige konstellationer med forskellig rolle- og ansvarsfordeling. Imidlertid kan der også i forhold til samarbejdskonstellationer udtrages en række samarbejdstyper eller samarbejdsmodeller, når der ses på tværs. På tværs af projekterne har Rambøll identificeret to overordnede typer af samarbejdsmodeller.

---

<sup>5</sup> Rambøll Management Consulting (2016). Viden om risiko og beskyttelsesfaktorer for børn og unge i udsatte familier.

<sup>6</sup> Rambøll Management Consulting (2016). Viden om risiko og beskyttelsesfaktorer for børn og unge i udsatte familier.

En funktionelt opdelt og løst koblet model og en partnerskabsmodel, som beskriver forskellige måder at organisere et samarbejde på. De to samarbejdsmodeller er udfoldet nedenfor. De er kvalificeret af aktører fra de forskellige samarbejdsprojekter. For hver af modellerne eksemplificeres modellen ved en beskrivelse af, hvordan der samarbejdes i de konkrete projekter, der indgår under puljen.

Figuren nedenfor viser en oversigt over, hvordan projekterne under puljen grupperer sig under de forskellige samarbejdskonstellationer. Det er her vigtigt at være opmærksom på, at et projekt sagtens kan have elementer fra begge samarbejdsmodeller i deres samarbejdskonstellation mellem NGO og kommune.

**Figur 3-2: Samarbejdskonstellationer**

<p><b>MODEL A</b> Funktionelt opdelt og løst koblet model</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Klub MOVE:</b> Et samarbejde mellem Jysk børneforsorg/Fredehjem og Horsens Kommune.</li> <li>• <b>Mentornetværket:</b> Et samarbejde mellem Mentornetværket Esbjerg/Varde og Esbjerg Kommune.</li> <li>• <b>STRØM:</b> Et samarbejde mellem Ungdommens Røde Kors i København og Københavns Kommune.</li> </ul>
<p><b>MODEL B1</b> Partnerskab om rekruttering</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Tidlig opsporing og forebyggelse af børn og unges mistrivsel – når de rammes af nære familiemedlemmers selvmordsadfærd:</b> Et samarbejde mellem NEFOS, Odense og Middelfart Kommuner.</li> </ul>
<p><b>MODEL B2</b> Partnerskab om udførelse af indsatsen</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Powerkids:</b> Et samarbejde mellem Sundhedsplejen Nord i Aarhus Kommune og Ungdommens Røde Kors i Aarhus.</li> <li>• <b>Samtalegrupper for børn af forældre med psykisk sygdom:</b> Et samarbejde mellem Psykiatrifonden og Rødovre Kommune.</li> </ul>
<p><b>MODEL B3</b> Partnerskab om rekruttering og udførelse af indsatsen</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>EmpowR:</b> Et samarbejde mellem GirlTalk og Egedal Kommune.</li> <li>• <b>Når cykelhjelm ikke er nok:</b> Et samarbejde mellem SIND Pårørende-rådgivning og Aarhus, Skive, Viborg og Herning Kommuner.</li> </ul>

#### *Samarbejdsmodel A: Funktionelt opdelt og løst koblet model*

Denne model er kendetegnet ved, at kommunen har en primær rolle i forhold til at rekruttere og henvise børn og unge til indsatsen. Omvendt er det NGO'en, som har en primær rolle i at udføre indsatsen. På den måde minder modellen om en bestiller-udfører-model (BUM). Samarbejdsmodellen ses eksemplificeret i samarbejdet mellem Ungdommens Røde Kors (URK) og Københavns Kommune. Her er det fx socialrådgivere på skoler og skolelærere, som henviser børn og unge til indsatsen, mens URK's mentorer udfører indsatsen sammen med børnene og de unge. De to samarbejdspartnere har således funktionelt opdelt opgaverne for den samlede indsats mellem sig. Henvisning til indsatsen sker dog ikke direkte til den enkelte mentor, men via en såkaldt "klynge"-mentor, som mødes med kommunen, barnet eller den unge og forældre for at sikre det rette match mellem barnets eller den unges behov og den konkrete mentorstøtte.

Samarbejdsmodellen ses ligeledes eksemplificeret i Klub MOVE i samarbejdet mellem Horsens Kommune og Jysk børneforsorg/Fredehjem. Her er det også kommunen, i form af ungerådgivningen, skoledistriktstrådgivere og integrationsteamet, som opsporer og rekrutterer børn og unge, mens det er Jysk børneforsorg/Fredehjem, som udfører indsatsen. Den kommunale medarbejder, som har henvist barnet eller den unge, er repræsenteret i forbindelse med en indledende samtale og igen ved en afsluttende samtale, hvorimod indsatsen til børn og unge udføres alene af NGO'en. Dette dog under tæt inddragelse af den kommunale medarbejder, så der løbende er en dialog om og vurdering af, om indsatsens imødekommer barnets eller den unges problemstillinger.

#### *Samarbejdsmodel B: Partnerskabsmodel*

Partnerskabsmodellen er her defineret ved, at kommuner og NGO'er arbejder sammen om at udføre hele eller dele af en indsats til børn og unge i form af at kombinere og lade deres ressourcer og kompetencer spille sammen. Parterne bidrager i denne model mere eller mindre i de for-

skellige faser af indsatsen. Partnerskabsmodellen forudsætter nemlig ikke, at parterne tager en lige stor andel af opgaverne i samarbejdet. På tværs af projekterne kan identificeres tre varianter af en partnerskabsmodel, afhængig af hvornår i indsatsforløbet parterne arbejder tæt sammen. Hver model er eksemplificeret ved et eller flere projekter.

#### Samarbejdsmodel B1: Partnerskab om rekruttering

I denne form for partnerskabsmodel bidrager både NGO'en og kommunen aktivt i rekruttering af børn og unge, mens det primært er den ene part, der er aktiv i udførelse af indsatsen.

I samarbejdet mellem NEFOS, Odense og Middelfart kommuner er modellen eksemplificeret. Her har både NEFOS og kommunerne en fælles rolle i at rekruttere børn og unge. Således rekrutteres børn og unge direkte via NEFOS, fx via oplysnings- og formidlingskampagner målrettet målgruppen, men også ved formidling til regionale og kommunale tilbud. I samarbejdet er det alene NEFOS, der udfører indsatsen.

#### Model B2: Partnerskab om udførelse af indsatsen

I den anden variant af partnerskabsmodellen bidrager både kommunen og NGO'en aktivt i udførelse af indsatsen. Det kan være både direkte i udførelsen af fx gruppesamtaler eller ved, at den ene part understøtter den anden i udførelse af indsatsen, fx via undervisning og supervision. Samtidig er den ene part primært aktiv i rekrutteringen af børn og unge.

Modellen ses i samarbejdet mellem Rødovre Kommune og Psykiatrifonden. Det er Rødovre Kommune, der er den primære part i rekruttering og henvisning af børn og unge til indsatsen, fx via medarbejdere fra kommunens skoler, SFO og børne- og familieafdelingen. Kommunen er også aktiv i udførelse af indledende samtaler og gruppesamtaler, men i et samarbejde med Psykiatrifonden, som støtter tæt op om indsatsen i form af undervisning i indsatsens koncept samt løbende supervision til gruppeledere, der typisk udgøres af skolelærere og pædagoger fra kommunens skoler.

Modellen ses også i samarbejdet mellem Sundhedsplejen Nord i Aarhus Kommune og Ungdommens Røde Kors i projektet Powerkids. I dette samarbejde sker rekruttering og henvisning til indsatsen overvejende gennem sundhedsplejersker, mens det både er kommunale sundhedsplejersker og frivillige, der er aktive i udførelse af indsatsen.

#### Model B3: Partnerskab om rekruttering og udførelse af indsatsen

I den sidste af de tre varianter af partnerskabsmodellen bidrager både NGO'en og kommunen aktivt i såvel rekruttering som udførelse af indsatsen.

Modellen er eksemplificeret i samarbejdet mellem SIND Pårørenderådgivning og Herning, Skive, Aarhus og Viborg kommuner. Både kommunerne og SIND Pårørenderådgivning bidrager til at rekruttere børn og unge til indsatsen. Dette sker fx direkte via frontpersonale i skoler og SFO, men også via en fælles PR-indsats og via formidlingsbesøg på kommunernes skoler, som kommunale fagkoordinatorer og frivillige varetager i fællesskab. Selve indsatsen og de rådgivningsforløb, indsatsen består af, udføres af kommunale fagkoordinatorer, som er forankret i de fire kommuner. Det gøres dels med udgangspunkt i erfaringer fra SIND Pårørenderådgivning, dels er konceptet videreudviklet i tæt samarbejde mellem kommunerne og SIND Pårørenderådgivning. Samtidig samarbejder de kommunale fagkoordinatorer og frivillige om en formidlingsindsats, hvor målet er, via oplysning, at aftabusere psykisk sygdom.

Modellen ses endvidere eksemplificeret i samarbejdet mellem GirlTalk og Egedal Kommune, hvor både GirlTalk og kommunen har en aktiv rolle i rekruttering og udførelse af indsatsen. Rekrutteringsindsatsen omfatter bl.a. fælles oplæg på fx skoler og udarbejdelse af skriftlige materialer om indsatsen. Rekrutteringen er tæt koordineret, og inklusionskriterierne for indsatsens målgruppe er udviklet og defineret i et fællesskab mellem parterne. Hvad angår udførelse af indsats-

sen, er der fastsat en arbejdsdeling, hvor GirlTalk er primær ansvarlig for udførelse af gruppesamtaleforløb for de deltagende piger, men hvor en kommunalt ansat SSP-konsulent deltager i indledende forsamtale og en enkeltgruppession. SSP-konsulenten står endvidere for det praktiske i forbindelse med, afholdelse af gruppesamtaler (lokaler mv.) og afholder forældresamling to gange i løbet af gruppesamtaleforløbet.

### 3.1.4 NGO'ernes forskellige karakter

Endelig er det interessant at have et tværgående blik på NGO'ernes forskelligartede karakter. Erfaringer peger nemlig på, at det har betydning for den samarbejdsform og rollefordeling, som NGO'er og kommuner kan indgå i. NGO'erne grupperer sig også her i forhold til en række forskellige karakteristika.

#### *Lønnede medarbejdere eller frivillige*

NGO'erne er bl.a. forskellige ved den type af medarbejdere, som de indgår i indsatsene med. Spændet går på den ene side fra NGO'er, som udelukkende bidrager til projektet med lønnede medarbejdere, fx Psykiatrifonden, hvis lønnede medarbejdere kompetenceudvikler og superviser udførende kommunale medarbejdere i Psykiatrifondens samtalekoncept. På den anden side er der projekter, som ud over en lønnet projektleder udelukkende indgår i samarbejdet og indsatsen med frivillige. Det er fx Ungdommens Røde Kors i både Aarhus og København, hvis bidrag til indsatsen bygger på frivillige kræfter alene. Midt imellem er der NGO'er, som indgår i projektet med en kombination af lønnede og frivillige medarbejdere, fx Klub MOVE, hvor der er ansat en professionel psykolog til at varetage gruppesamtaler, men hvor dette suppleres af individuelle aktiviteter og fællesaktiviteter for de deltagende børn og unge, som varetages af de frivillige. Den store variation der er mellem, hvilke typer af medarbejdere NGO'erne bidrager til projekterne med, betyder, at partnerskaber mellem NGO og kommune ikke i alle tilfælde er et møde mellem en kommunal og frivillig sektor.

#### *De frivilliges baggrund*

Der er ligeledes forskel på, hvilke krav NGO'erne stiller til deres frivillige. I nogle NGO'er er det et krav, at de frivillige skal have en bestemt faglig baggrund. Fx er de frivillige i NEFOS professionelle med en social eller sundhedsfaglig baggrund. I andre indsatser stilles der blot krav til, at de frivillige som minimum er under faglig relevant uddannelse. Fx skal de frivillige i GirlTalk som minimum være i gang med en uddannelse til psykolog, socialrådgiver eller lignende. I en tredje type af NGO'er stilles der ikke krav til de frivilliges faglige baggrund. Her er de vigtigste kompetencer i stedet et personlig match mellem en frivillig og et barn eller en ung. Det gør sig fx gældende i Ungdommens Røde Kors i København og Klub MOVE, hvor de frivillige rekrutteres på baggrund af deres personlighed og engagement.

Mængden og systematikken i kompetenceudvikling af de frivillige som led i indsatserne er også forskellig mellem projekterne. Det varierer fra korte introduktionsforløb uden egentlig kompetenceudvikling til egentlige uddannelsesforløb, eventuelt med sidemandsoplæring og systematisk sparring. I Ungdommens Røde Kors i Aarhus har man fx en gruppe frivillige, som ikke har modtaget egentlig kompetenceudvikling forud for indsatsen, men som er godkendte og forberedes på opgaven af Ungdommens Røde Kors. NEFOS er omvendt et eksempel på en NGO, hvor der sker meget systematisk kompetenceudvikling af de frivillige. Her indgår professionelle rådgivere i et uddannelses- og videreuddannelsesforløb og bliver sidemandsop-

#### Boks 3-1: Citat

”SIND Pårørenderådgivning har en særlig karakter, idet de er meget kompetenceprægede. Organisationen er en videnskapacitet. Og der er en stor velvilje til at uddanne de frivillige. Man har arbejdet målrettet med at klæde dem på til det. Det er med til at give dem et godt ry, modsat hvis det var mere løst struktureret.”

*Repræsentant for kommunen*



lært, før de får ansvaret for rådgivning af børn og unge. Desuden modtager rådgiverne løbende supervision.

De forskellige krav, som stilles til frivillige i de forskellige NGO'er, og de forskellige grader af kompetenceudvikling, som frivillige tilbydes, har betydning for, hvilken rolle frivillige spiller i indsatsen til børn og unge. Hvor frivillige i nogle indsatser yder egentlig rådgivning af udsatte børn og unge, udgør de i andre indsatser mest en formaliseret netværksrelation.

#### *NGO'ernes målgruppefokus*

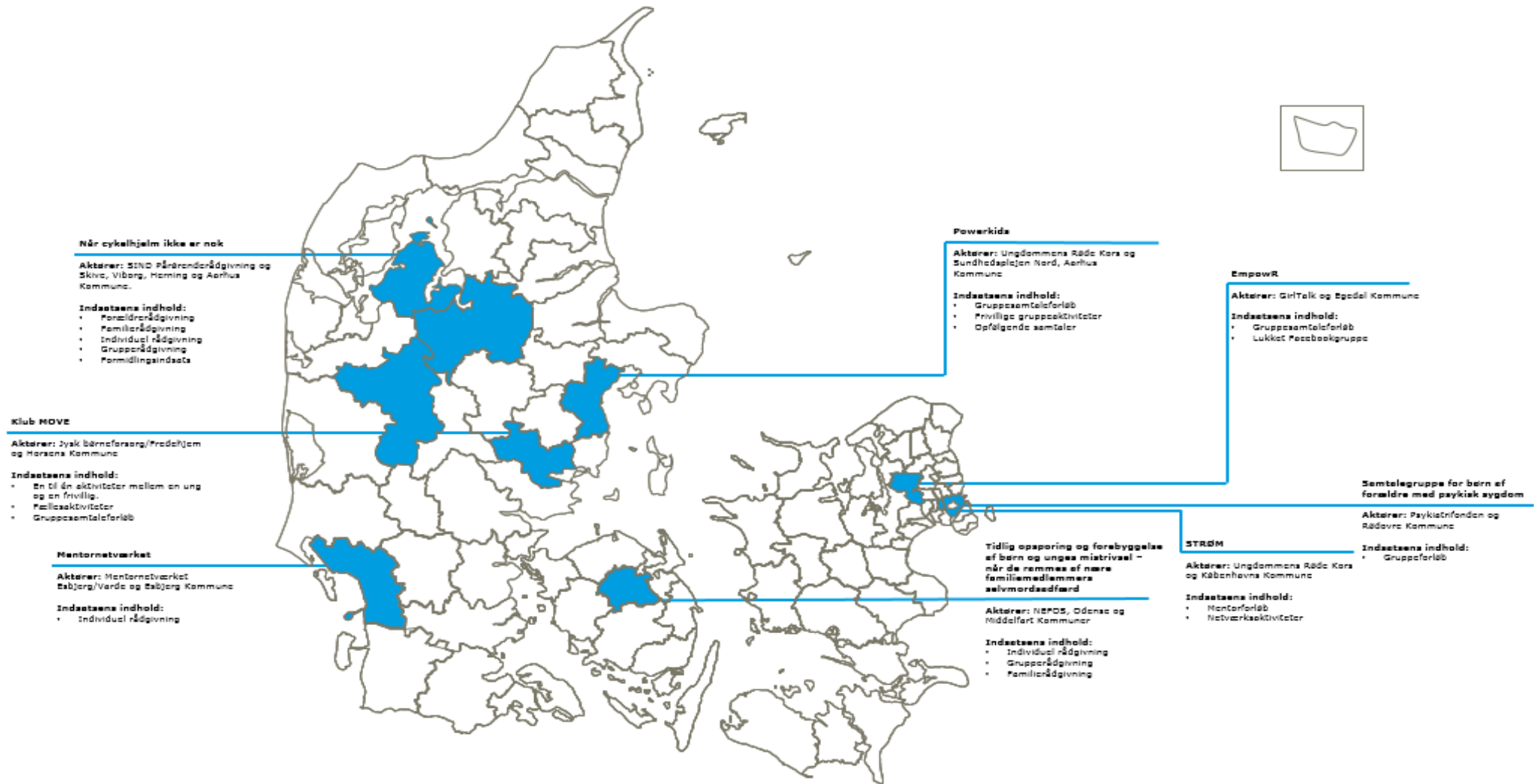
Blandt NGO'er under puljen er der ligeledes forskel i målgruppefokus og ekspertise i forhold til udsatte børn og unge. På den ene side er der NGO'er, der gennem mange år har haft et særskilt fokus på afgrænsede målgrupper af udsatte børn og unge. Det gælder eksempelvis Psykiatrifonden og SIND Pårørenderådgivning, der særligt har fokus på børn og unge, der vokser op som pårørende til forældre med psykiske lidelser. Ligeledes er NEFOS kendetegnet ved at have et særskilt fokus på børn og unge i selvmordsramte familier. På den anden side er der NGO'er, der har fokus på udsatte børn og unge mere generelt, kendetegnet ved forskellige typer af mistrivsel. Eksempelvis Ungdommens Røde Kors og Klub MOVE samt GirlTalk.

### **3.2 De enkelte projekter**

I dette afsnit præsenterer vi kort de otte samarbejdsprojekter under puljen hver for sig. For en mere dybdegående beskrivelse af de enkelte projekters målgruppe, indsats, implementering og resultater er der udarbejdet dybdegående indsatsbeskrivelser for hvert af projekterne.

Landkortet nedenfor illustrerer de otte projekters geografiske placering. Derudover viser landkortet, hvilke aktører der indgår i samarbejdsprojekterne, og hvilken type indsats der leveres til børn og unge i målgruppen.

Figur 3-3: Overblik over projekternes placering, aktører og indhold



### 3.2.1 Når cykelhjelm ikke er nok

#### *Samarbejdspartnere*

Indsatsen 'Når cykelhjelm ikke er nok' er etableret i et samarbejde mellem SIND Pårørenderådgivning og fire jyske kommuner: Aarhus, Skive, Viborg og Herning. Rolle- og ansvarsfordelingen mellem SIND Pårørenderådgivning og de fire kommuner er således, at SIND Pårørenderådgivning varetager den koordinerende projektledelse, opkvalificerer medarbejdere og frivillige, udarbejder retningslinjer for projektudførelse og formidler projektets resultater. Desuden er frivillige i dele af indsatsen tilknyttet organisationen. Kommunerne indgår i indsatsen gennem fagkoordinatorer formelt ansat i kommunen, men frikøbt til projektet. Disse varetager projektets rådgivningsindsats til børn og unge og deres familier samt en formidlingsindsats sammen med frivillige. Derudover har kommunen til opgave at finde egnede lokaler til rådgivningsforløbene, være behjælpelig med kontakt til skoler, rekruttering af kompetente frivillige samt at deltage i styregruppen.

#### *NGO'ens karakter*

SIND Pårørenderådgivning blev startet som et græsrodsprojekt i 1991 af en gruppe pårørende under Landsforeningen SIND, men er i dag en selvstændig aktivitet med egne vedtægter og bestyrelse. SIND Pårørenderådgivning har til formål at yde rådgivning, vejledning, støtte og undervisning til pårørende til personer med en psykisk sygdom.

#### *Indsatsens målgruppe*

Den primære målgruppe for indsatsen er børn og unge under 18 år, som har en nær pårørende, der er ramt af psykisk sygdom. Størstedelen af børnene og de unge i målgruppen for indsatsen modtager ikke andre indsatser end tilbuddet i 'Når cykelhjelm ikke er nok'. Imidlertid viser baggrundsmålinger, at en mindre andel (ca. 10 pct.) har en social foranstaltning efter servicelovens § 52. I disse tilfælde peger projektleder på, at indsatsen anvendes som et supplement til andre indsatser, som barnet eller den unge modtager i kommunalt regi. Den sekundære målgruppe for projektet er folkeskoleelever og kommunalt frontpersonale, som er målgruppen for projektets formidlingsindsats.

#### *Indsatstype*

Den primære indsats består af fire typer af rådgivning, som sammensættes efter børn og unges individuelle behov. Det er individuel rådgivning, grupperådgivning, familierådgivning og forældre-rådgivning. Derved består indsatsen af en kombination af en individuel indsats, gruppeindsats og familieindsats. Et samlet forløb i indsatsen kan indebære op til otte rådgivningssamtaler. Projektet varetager også en formidlingsindsats, der har til formål at aftabuisere psykisk sygdom i folkeskolen og blandt kommunalt frontpersonale. Formidlingsindsatsen består af besøg i folkeskolens klasser og miniseminarer for frontpersonale.

#### *Organisatorisk forankring*

Indsatsen er organisatorisk forankret lokalt i de fire samarbejdskommuner i Aarhus (Center for Bostøtte i Eget Hjem), Skive (Familieafdelingen), Viborg (Børn & Unge i Familie & Rådgivning) og Herning (Børn & Unge, Center for Børn og Forebyggelse). Formidlingsindsatsen er forankret i almenindsatsen på kommunernes folkeskoler samt for sundhedsplejersker og pædagoger. Henvisning til rådgivningsindsatsen sker fra lærere eller andre kommunale frontpersonaler i almenområdet eller via sagsbehandlere i kommunen.

### 3.2.2 Klub MOVE

#### *Samarbejdspartnere*

Indsatsen er etableret som et samarbejde mellem Jysk børneforsorg/Fredehjem og Horsens Kommune. Ansvars- og rollefordelingen er fastsat således, at Horsens Kommune primært har ansvar for opsporing og rekruttering af målgruppen, mens Jysk børneforsorg/Fredehjem har ansvar for udførelse af indsatsen. Kommunen indgår dog også i begrænset omfang i forbindelse med udførelse af indsatsen, idet en kommunal medarbejder deltager i henholdsvis en forsamling og afsluttende samtale med børnene og de unge samt deres forældre.

#### *NGO'ens karakteristika*

Jysk børneforsorg/Fredshjem er en sammenslutning af to foreninger (Jysk børneforsorg og Fredshjem), som begge arbejder for at støtte udsatte og vanskeligt stillede børn, unge og familier gennem pædagogiske tilbud. Foreningerne er ledet af en hovedbestyrelse, som vælges hvert år på foreningernes generalforsamling. Foreningerne er både drevet af lønnede og frivillige medarbejdere.

#### *Indsatsens målgruppe*

Indsatsen er målrettet unge i alderen 12-18 år, der mistrives i deres hverdag. Det er fx unge, som har vanskeligheder ved at passe deres skolegang eller mangler netværk. I projektet har man defineret målgruppen, så den både omfatter unge, som modtager en social foranstaltning efter servicelovens § 52, og unge som ikke gør. Hvis de unge modtager en social foranstaltning efter servicelovens § 52, vil indsatsen i Klub MOVE fungere som et supplement til den foranstaltning, de modtager. Dette fremhæves af medarbejdere i projektet.

#### *Indsatstype*

Forløbet i indsatsen varer ca. seks måneder og kan bestå af en kombination af tre forskellige indsatstyper: Individuelle indsatser i form af en-til-en-aktiviteter mellem den unge og en frivillig, gruppeindsatser i form af et gruppesamtaleforløb samt sociale fællesaktiviteter i form af klubfremiddage og aktivitetsdage.

#### *Organisatorisk forankring*

Indsatsen er organisatorisk forankret i Jysk børneforsorg/Fredshjem, mens der henvises unge i målgruppen fra Horsens Kommune. Henvisningen til indsatsen sker dels fra almenområdet ved skoledistriktetsrådgivere, dels fra specialområdet ved integrationsteamet og ungerådgivere, som arbejder med børn og unge, hvor der er gennemført en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50.

### **3.2.3 Mentornetværket**

#### *Samarbejdspartnere*

Projektet er etableret som et samarbejde mellem Mentornetværket Esbjerg/Varde og Esbjerg kommune. Ansvars- og rollefordelingen er fastsat således, at Mentornetværket Esbjerg/Varde har ansvar for udførelse af indsatsen, mens kommunen har ansvar for rekruttering af målgruppen og for at stille lokaler til rådighed for Mentornetværket Esbjerg/Varde i forbindelse med udførelse af indsatsen.

#### *NGO'ens karakteristika*

Mentornetværket er en frivillig forening, der matcher indvandrere/flygtninge med frivillige mentorer. Foreningens formål er at skabe gode muligheder for integration, inklusion og kulturel mangfoldighed i Esbjerg, Fanø og Varde kommuner. Mentornetværket er ledet af en bestyrelse, bestående af mentorer og mentees samt to lønnede medarbejdere.

#### *Indsatsens målgruppe*

Målgruppen for indsatsen er børn og unge med flygtningebaggrund i alderen 12-17 år, som er primært eller sekundært traumatiseret. Den primære målgruppe er børn og unge, som har udfordringer på et niveau, der gør, at de ikke er målgruppen for at modtage en foranstaltning i kommunalt regi.

#### *Indsatstype*

Indsatsen består af individuel rådgivning, hvor en frivillig rådgiver har en samtale med et barn eller en ung. Derved har indsatsen karakter af en individuel indsats. Samtalens varighed og antallet af samtaler fastsættes individuelt.

#### *Organisatorisk forankring*

Indsatsen er forankret i Mentornetværket Esbjerg/Varde og med opsporing af børn og unge i almenindsatsen i Esbjerg Kommune.

### **3.2.4 Powerkids**

#### *Samarbejdspartnere*

Indsatsen er etableret som et samarbejde mellem Ungdommens Røde Kors (URK) og Sundhedsplejen Nord, Aarhus Kommune. Ansvars- og rollefordelingen mellem URK og sundhedsplejen er sådan, at sundhedsplejen spiller den centrale rolle i opsporing og rekruttering af børn og unge til indsatsen. Derudover er det sundhedsplejersker, som afholder gruppesamtaleforløb for målgruppen. Sundhedsplejersker suppleres af 1-2 frivillige i gruppesamtalerne, som sidder med ved samtalerne og er centrale i løbende aktiviteter og i løbet af gruppesamtalen. Desuden planlægger frivillige fra URK frivillige aktiviteter, som børn og unge får tilbudt efter et samtaleforløb. Efter et forløb med gruppesamtaler tilbyder sundhedsplejen opfølgende møder med tre måneders intervaller.

#### *NGO'en karakter*

Ungdommens Røde Kors er en landsdækkende frivillig organisation, som arbejder for, at ingen børn og unge skal være udenfor. Ungdommens Røde Kors' sekretariat i Aarhus består af enkelte lønnede medarbejdere, herunder en projektleder, men derudover er organisationens aktiviteter frivilligt drevet.

#### *Indsatsens målgruppe*

Målgruppen er børn og unge i alderen 9-13 år, hvis forældre er skilt, og som oplever vanskeligheder med at håndtere forældrenes skilsmisse. Hovedudfordringen for målgruppen er at håndtere det afsavn og de følelser, som er knyttet til, at deres familie er blevet delt. Powerkids er som udgangspunkt en tidlig forebyggende indsats, som har til formål at afhjælpe tidlige tegn på mistrivsel hos børn og unge, så det ikke vokser sig til problemer, der kan skade børnenes og de unges udvikling. Enkelte børn i indsatsen har dog udfordringer på et niveau, hvor der er foretaget en børnefaglig undersøgelse. I disse tilfælde anvendes Powerkids, som et supplerende tilbud til de tilbud et barn eller en ung allerede modtager i kommunalt regi.

#### *Indsatstype*

Indsatsen består af et gruppesamtaleforløb samt gruppeaktiviteter og kan således karakteriseres som en gruppeindsats. Gruppesamtaleforløbet består af otte gruppesamtaler, som er fordelt over otte uger, samt løbende opfølgning med målgruppen, hver tredje måned over et år, efter et samtaleforløb er afsluttet. Nogle børn og unge fortsætter også i frivillige aktiviteter i regi af Ungdommens Røde Kors.

#### *Organisatorisk forankring*

Samtalegrupperne er forankret i sundhedsplejen og med opsporing af børn og unge i almenindsatsen. Frivillige aktiviteter som opfølgning på et forløb med gruppesamtaler er forankret i Ungdommens Røde Kors.

### **3.2.5 EmpowR**

#### *Samarbejdspartnere*

Indsatsen er skabt i et samarbejde mellem GirlTalk og Ung Egedal, Egedal Kommune. Ansvars- og rollefordelingen er således, at GirlTalk og Ung Egedal samarbejder om både opsporing og rekruttering samt udførelse af indsatsen. GirlTalk har dog det primære ansvar for udførelse af indsatsen, idet det er frivillige gruppeledere organiseret under GirlTalk, som varetager gruppesamtaler for målgruppen. En SSP-konsulent fra Egedal Kommune deltager dog i en indledende samtale, i en enkelt gruppesession og står for det praktiske i forbindelse med afholdelse af gruppesessio-

ner. SSP-konsulenten afholder endvidere forældresamling to gange i løbet af gruppesamtaleforløbet.

#### *Indsatsens målgruppe*

Målgruppen er piger i alderen 13-18 år, der viser tegn på mistriivsel samt bor eller går i skole i Egedal Kommune. Mistriivsel kan bl.a. komme til udtryk ved, at pigerne oplever lavt selvværd, usikkerhed om egen identitet, ensomhed, angst, depression eller tanker om selvskaade eller selvmord. Hovedparten af pigerne i målgruppen modtager ikke øvrige indsats i kommunalt regi. Hvis pigerne modtager en indsats i kommunalt regi, udgør indsatsen i EmpowR udelukkende et supplement hertil.

#### *Indsatstype*

Indsatsen består af et samtalegruppeforløb, hvor piger i målgruppen har mulighed for at erfaringsdele med og spejle sig i jævnaldrende piger samt lære om mestringsstrategier, de kan anvende til at håndtere svære situationer. Desuden tilbydes der som led i indsatsen en lukket Facebookgruppe for målgruppen, hvor pigerne kan erfaringsdele og opnå en følelse af at indgå i et socialt fællesskab. Indsatsen kan således karakteriseres som en gruppeindsats. Samtalegrupperne består af 10 gruppesessioner, som afholdes ca. hver anden uge. Forløbet i samtalegruppen strækker sig således over ca. 4-5 måneder.

#### *Organisatorisk forankring*

Indsatsen er organisatorisk forankret i Ung Egedal og GirlTalk. Opsporingen af piger i målgruppen foregår i almenindsatsen, fx via skoler.

### **3.2.6 Samtalegrupper for børn af forældre med psykisk sygdom**

#### *Samarbejdspartnere*

Indsatsens er etableret i et samarbejde mellem Psykiatrifonden og Rødovre Kommune. Ansvars- og rollefordelingen er fastsat således, at Rødovre Kommune har ansvar for udførelse af indsatsen. Psykiatrifondens rolle er at varetage kompetenceudvikling og supervision af kommunale gruppeledere, som varetager indsatsen til målgruppen, samt at holde oplæg i forbindelse med rekrutteringsaktiviteter. Psykiatrifonden og Rødovre Kommune samarbejder om en fælles rekrutterings- og formidlingsindsats.

#### *NGO'ens karakteristika*

Psykiatrifonden er en humanitær, sygdomsbekæmpende organisation, der arbejder for at fremme psykisk sundhed. Psykiatrifonden er ledet af en frivillig bestyrelse og har 60 lønnede medarbejdere samt ca. 80 frivillige rådgivere.

#### *Indsatsens målgruppe*

Målgruppen er børn og unge i alderen 7-16 år, som er barn af forældre med psykisk sygdom. Størstedelen af børnene og de unge i målgruppen for indsatsen modtager ikke andre indsats. Der er dog en mindre andel af målgruppen, som har et større støttebehov, og som derfor modtager en indsats under servicelovens § 52. Dette fremgår af baggrundsmålinger. I disse tilfælde anvendes indsatsen i regi af Psykiatrifonden og Rødovre Kommune alene som et supplement.

#### *Indsatstype*

Indsatsen består af et børnegruppeforløb med samtale og leg og er således en gruppeindsats. Gruppesessionerne gennemføres over et forløb på ca. 2½ måned og består af 10 sessioner, som afholdes ugentligt.

#### *Organisatorisk forankring*

Indsatsen er organisatorisk forankret i Rødovre Kommune, og opsporingen af børn og unge i målgruppen foregår i almenindsatsen.



### 3.2.7 STRØM

#### *Samarbejdspartnere*

Indsatsen i STRØM er etableret i et samarbejde mellem Ungdommens Røde Kors (URK) i København og Københavns Kommune. URK har ansvar for udførelse af indsatsen til målgruppen, mens Københavns Kommune har ansvar for rekruttering af målgruppen.

#### *NGO'ens karakteristika*

Ungdommens Røde Kors er en landsdækkende frivillig organisation, som arbejder for, at ingen børn og unge skal være udenfor. Ungdommens Røde Kors' sekretariat i København består af omkring 60 lønnede medarbejdere, herunder en projektleder. Derudover er organisationens aktiviteter frivilligt drevet.

#### *Indsatsens målgruppe*

Målgruppen for indsatsen er udsatte børn og unge i alderen 10-15 år, der lever med forskellige typer af sociale problemer og belastninger, og som er kendetegnet ved at komme fra familier, hvor der mangler voksenkontakt, struktur i hverdagen og støtte og vejledning til skolegang og fritidsliv. Målgruppen mangler positive, sociale fællesskaber. Målgruppen omfatter ikke børn og unge, som modtager en foranstaltning efter servicelovens § 52. Dette er defineret i projektets målgruppebeskrivelse.

#### *Indsatstype*

Indsatsen består af et mentorforløb og netværksaktiviteter. Derved har indsatsen karakter af en individuel indsats, som suppleres af gruppeaktiviteter. Mentorforløbet strækker sig over et år. Mentor og mentee mødes mindst tre gange om måneden i ca. to timer i løbet af det år, som et mentorforløb varer.

#### *Organisatorisk forankring*

Indsatsen er organisatorisk forankret i Ungdommens Røde Kors og med opsporing af børn fra almenområdet i kommunen.

### 3.2.8 Tidlig opsporing og forebyggelse af børn og unges mistrivsel – når de rammes af nære familie-medlemmers selvmordsadfærd

#### *Samarbejdspartnere*

Indsatsen er etableret i et samarbejde mellem NEFOS samt Odense og Middelfart kommuner. Ansvars- og rollefordelingen er sådan, at kommunerne har ansvar for opsporing og rekruttering af målgruppen, mens NEFOS har ansvar for udførelse af indsatsen og ligeledes for, sammen med kommunerne, at varetage opsporing og rekruttering af børn og unge til indsatsen.

#### *NGO'ens karakteristika*

NEFOS arbejder som NGO for en reduktion af selvmord og selvmordsforsøg i Danmark ved at støtte og rådgive efterladte, så hverken de selv eller deres familie vælger selvmord som en udvej. NEFOS er i høj grad frivilligt drevet, men har få ansatte medarbejdere og er ledet gennem en bestyrelse.

#### *Indsatsens målgruppe*

Indsatsens målgruppe er børn og unge i alderen 3-19 år, der er nære pårørende til familiemedlemmer med selvmordsadfærd. Størstedelen af målgruppen udgøres af børn og unge, som ikke modtager en indsats i andet regi. Der er dog dele af målgruppen, hvis udfordringer har en tyngde, der gør, at de modtager en foranstaltning i kommunalt regi. I disse tilfælde anvendes tilbuddet i NEFOS alene som et supplement, og kun når barnet eller den unges problematik har en karakter, der kan afhjælpes i regi af NEFOS.

### *Indsatstype*

Indsatsen består af tre typer af rådgivning; familierådgivning, individuel rådgivning og gruppe-  
rådgivning. Indsatsen er således en kombination af forskellige indsattstyper, henholdsvis en indi-  
viduel indsats, en gruppeindsats og en familieindsats. Et forløb i indsatsen tilrettelægges som et  
individuelt forløb, hvor et barn eller en ung modtager den eller de typer af rådgivning, som  
modsvare barnets eller den unges behov.

### *Organisatorisk forankring*

Indsatsen er organisatorisk forankret hos NEFOS med rekruttering af børn og unge fra kommu-  
nerne. I Odense Kommune er samarbejdet forankret i Sundhed og Forebyggelse hos kommunens  
børn- og ungelæger. I Middelfart Kommune er indsatsen forankret i Familiehuset under Familie  
og Forebyggelsesafdelingen. Ud over børn- og ungelægerne henviser sagsbehandlere i kommu-  
nen til NEFOS. Det samme gør forebyggelsescentre og praktiserende psykologer m.fl., men der  
kan også komme henvendelser fra folkeskolelærere og andre fra almenområdet. En stor del af  
børnene og de unge i indsatsen kommer dog i kontakt med NEFOS, fordi forældre tager kontakt  
direkte.

## 4. TVÆRGÅENDE RESULTATER FOR BØRN OG UNGE

I dette kapitel præsenteres de tværgående resultater, som er skabt for børn og unge, som har deltaget i et af projekterne under puljen. Der er i løbet af projektperioden målt på børn og unges udvikling, før de har modtaget en indsats, umiddelbart efter de har modtaget en indsats og opfølgende efter seks måneder. På tværs af de otte projekter er der målt udvikling på følgende dimensioner hos målgruppen: psykisk trivsel, relationel trivsel, sociale kompetencer, mestringskompetencer, positiv selvopfattelse, trivsel i skolen, selvskade og selvmordsadfærd. Målingerne på de otte dimensioner er foretaget gennem et spørgeskema, som er besvaret af børnene og de unge selv eller i dialog med en frivillig eller kommunal medarbejder. Spørgeskemaerne er tilpasset efter de enkelte indsatser, hvorfor alle projekter ikke har målt på alle otte dimensioner. Målte dimensioner er udvalgt på baggrund af de resultater, hvert enkelt projekt forventer at opnå for dets målgruppe med afsæt i projekternes forandringsteori. Indikatorer under hver enkelt dimension er imidlertid tværgående.

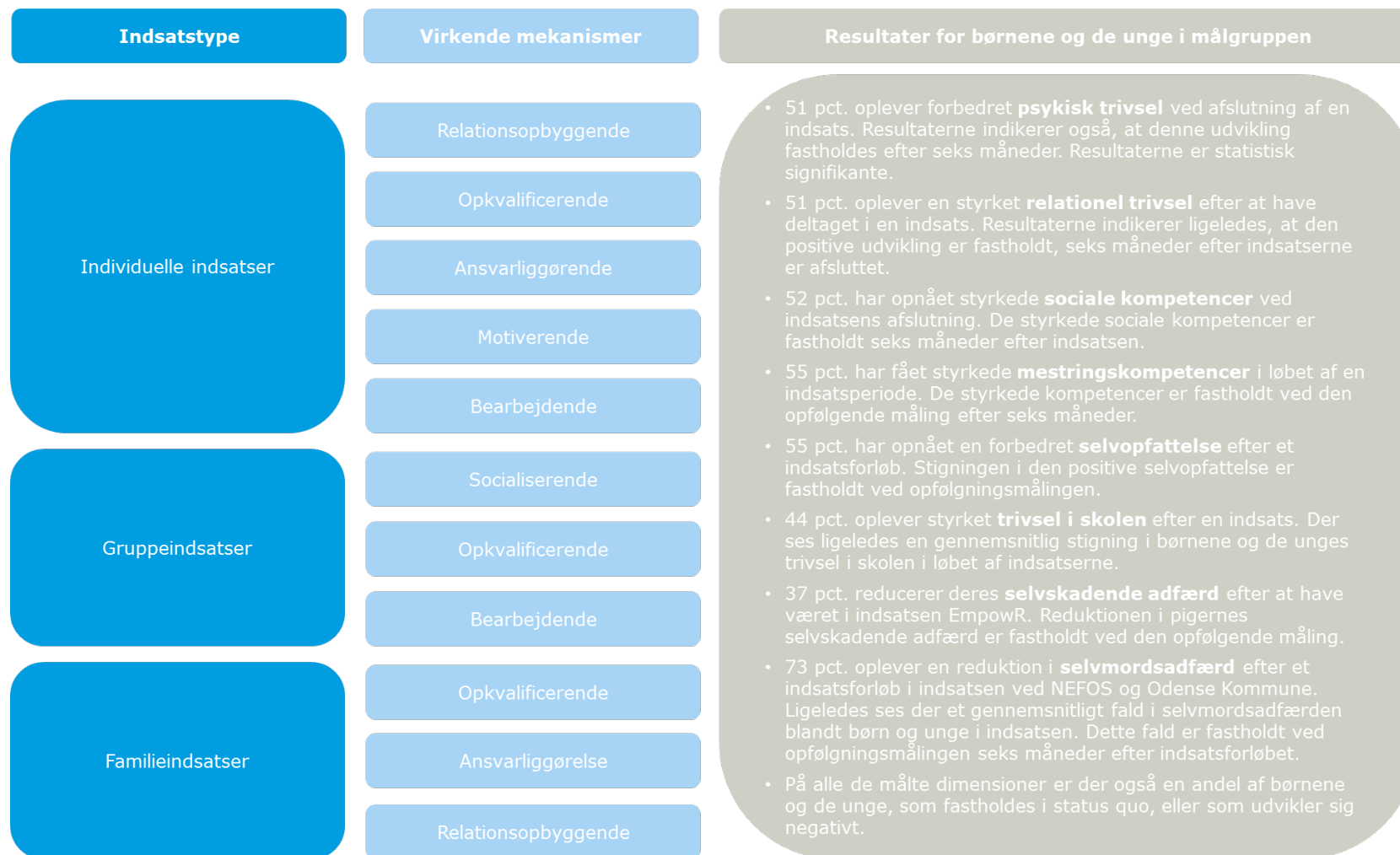
Det er vigtigt at pointere, at der er tale om før- og eftermålinger uden en kontrolgruppe. Det betyder, at vi ikke kan isolere resultaterne af indsatserne og udelukke, at andre forhold har indvirkning på udviklingen af børnene og de unge. Det bemærkes endvidere, at der er et relativt stort frafald ved den opfølgende måling, som ikke kan udelukkes at være systematisk. Samtidig er det vigtigt, at være opmærksom på, at der er en gruppe af børn og unge, som ikke udvikler sig som følge af den indsats, de deltager i, eller måske oplever en negativ udvikling. Når børn og unge fastholder samme udviklingsniveau, efter indsatsen er afsluttet, som før indsatsen, er det ikke nødvendigvis et udtryk for, at indsatsen ikke virker på målgruppen. Det kan omvendt være et udtryk for, at en negativ udvikling er modvirket, og at indsatsen dermed har virket forebyggende. En decideret negativ udvikling kan også være udtryk for flere ting. Det kan være et udtryk for, at der er dele af målgruppen, som indsatserne ikke virker på. Det kan være børn og unge, hvor det i løbet af indsatsperioden bliver tydeligt, at de har brug for en anden og mere intensiv type indsats. Forskning og andre evalueringer af indsatser målrettet udsatte børn og unge tegner desuden et billede af, at der er en gruppe af børn og unge, som kan være svære at hjælpe til en positiv udvikling trods en systematisk og måske længerevarende forebyggende indsats<sup>7</sup>. I projekterne er der opsat forskellige procedurer for at sikre, at børn og unge, der ikke profiterer af indsatsen, ledes videre til andre typer af indsatser.

Vi præsenterer både de tværgående resultater for hele gruppen af børn og unge, som har modtaget en indsats, og resultaterne for børn og unge, som har deltaget i forskellige indsatstyper. Desuden belyses resultater for målgruppen kvalitativt gennem lokale erfaringer med, hvad der udgør de centrale virkende mekanismer i forskellige indsatstyper. Over projektperioden er ledere i kommuner og NGO'er, projektledere, udførende kommunale medarbejdere og frivillige blevet interviewet på lokale projektbesøg. Desuden er børn og unge samt forældre blevet interviewet, hvor det har været muligt. Der er udført lokale projektbesøg i tre runder i hhv. 2015, 2016 og 2017. Der er alene blevet lavet interviews med ca. 10 børn, unge og/eller forældre i 2017. Dette har været muligt i fem af projekterne.

---

<sup>7</sup> Heckman & Cunha (2010). Investing in our Young People. Working Paper 16201, National Bureau of Economic Research, Cambridge, July 2010. Pisinger, Hawton & Tolstrup (2017). Self-Injury and suicide behavior among young people with perceived parental alcohol problems in Denmark: A school-based survey. Mads Uffe Pedersen og Morten Hesse (2012). Effekten af den sociale stofmisbrugsbehandling.

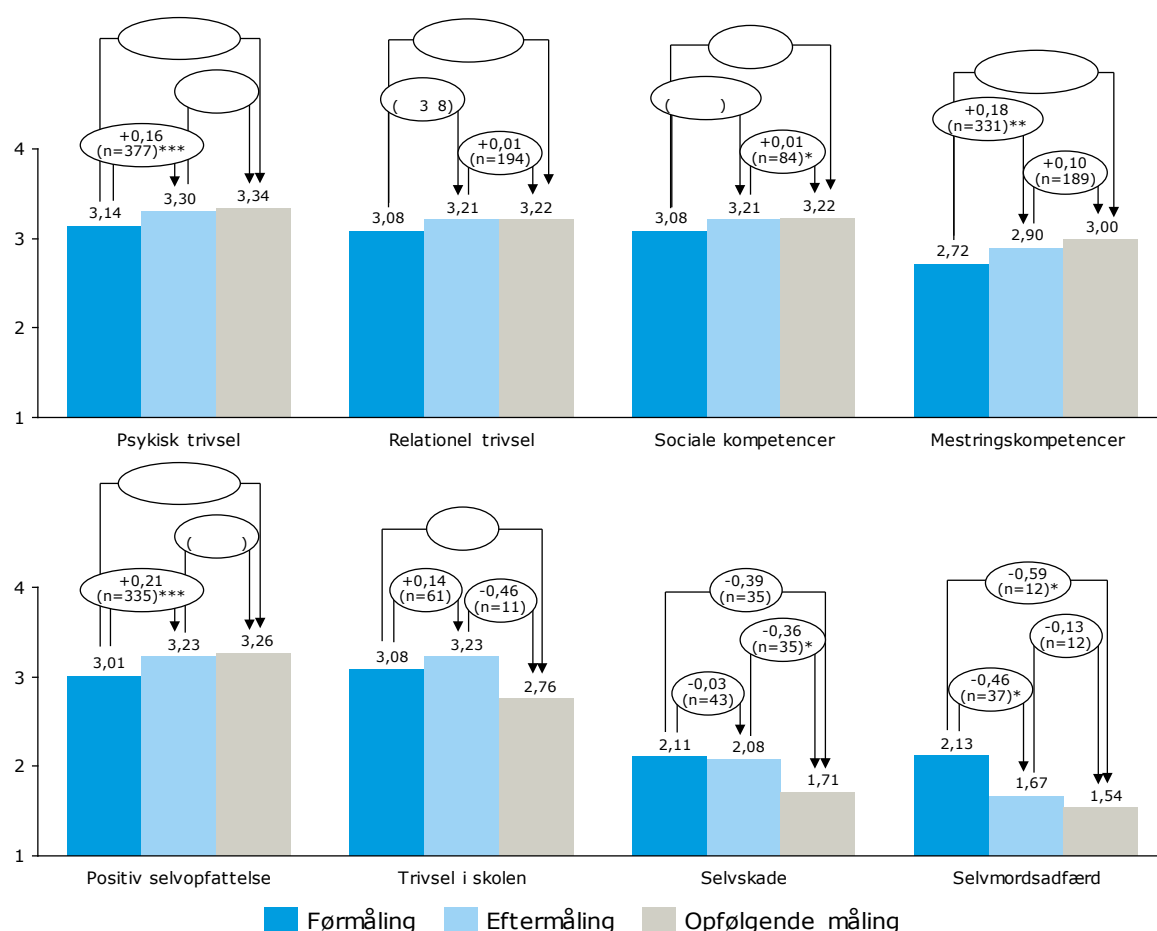
**Figur 4-1: Centrale konklusioner: Tværgående resultater for børn og unge**



#### 4.1 Resultater på tværs af alle projekter

Nedenstående figurer illustrerer den gennemsnitlige udvikling hos børn og unge på tværs af indsatser under puljen. Psykisk trivsel, relationel trivsel, sociale kompetencer, mestringskompetencer, positiv selvopfattelse og trivsel i skolen er målt på en skala fra 1-4, hvor 4 er udtryk for, at børnene og de unge ingen udfordringer har ift. den givne dimension, og 1 er udtryk for, at børnene og de unge har mange udfordringer ift. den givne dimension. En stigning i den gennemsnitlige vurdering er derfor et udtryk for en positiv udvikling. Dimensionerne selvskaade og selvmordsadfærd er ligeledes målt på en skala fra 1-4. Her er 1 imidlertid et udtryk for, at børnene og de unge ingen udfordringer har ift. den givne dimension, mens 4 er et udtryk for, at børnene og de unge har mange udfordringer. Et fald i den gennemsnitlige vurdering er derfor udtryk for en positiv udvikling. Det ses af figur 4-2, at indsatser under puljen har skabt en gennemsnitlig positiv udvikling hos børn og unge på alle de målte dimensioner.

Figur 4-2: Gennemsnitlig udvikling på de otte dimensioner



Note: P<0,05=\*; P<0,01=\*\*; p<0,001=\*\*\*

Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Ser vi på den gennemsnitlige udvikling (på en skala fra 1 til 4) blandt alle børnene og de unge viser resultaterne, at der er sket en positiv udvikling på alle de målte dimensioner. Det vil sige, at børnene og de unge gennemsnitligt set har oplevet en positiv udvikling, når vi sammenholder deres situation før indsatsen med efter indsatsen. For dimensionerne psykisk trivsel, relationel trivsel, sociale kompetencer, mestringskompetencer, positiv selvopfattelse og selvmordsadfærd er denne positive udvikling statistisk signifikant.

#### 4.1.1 Psykisk trivsel

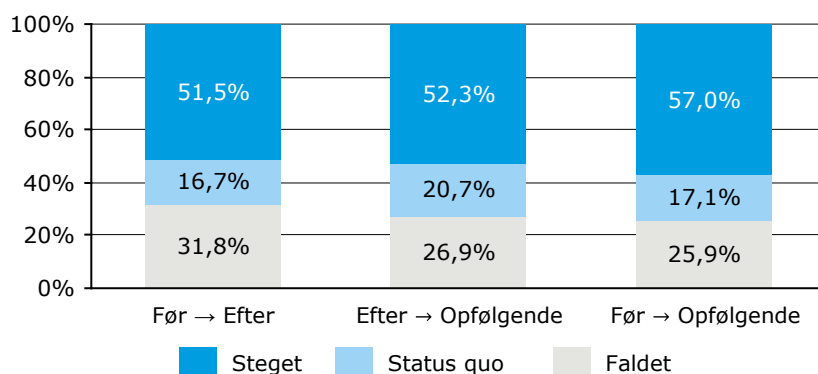
Den psykiske trivsel er målt ved, at børn og unge svarer på spørgsmål som: *Hvor ofte føler du dig glad? Hvor ofte synes du, din dag har været god? Hvor ofte har du let ved at falde i søvn om aftenen? Hvor ofte sover du roligt, når du er faldet i søvn? Hvor ofte føler du dig rolig og afslappet?*

51,5 pct. af børn og unge i indsatserne oplever forbedret psykisk trivsel ved afslutningen af et forløb i en indsats under puljen. Fra førmålingen til den opfølgende måling ses en stigning i den psykiske trivsel hos 57 pct. af børnene og de unge. På tværs af børn og unge i indsatserne ses en gennemsnitlig signifikant stigning i den psykiske trivsel fra 3,14 på en skala fra 1-4 ved førmålingen til 3,30 ved eftermålingen og 3,34 ved den opfølgende måling efter seks måneder. Begge stigninger er statistisk signifikante.

Det peger derfor på, at børn og unge i indsatser under puljen gennemsnitligt har oplevet en positiv udvikling i deres psykiske trivsel, som de fastholder ved den opfølgende måling.

Der er 16,7 pct. af børnene og de unge, som fastholdes i status quo fra førmålingen til eftermålingen, og 31,8 pct. af børnene og de unge, som har en negativ udvikling fra før- til eftermålingen. Mulige forklaringer på børn og unge, der ikke udvikler sig over en indsatsperiode eller oplever en negativ udvikling, er forklaret i boks 4-1.

**Figur 4-3: Udviklingen i den psykiske trivsel**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 377, n for efter- og opfølgende måling: 197, n for før- og opfølgende måling: 158.

#### 4.1.2 Relationel trivsel

Den relationelle trivsel måles ved at spørge børn og unge om, hvor enige de er i følgende udsagn om, at de: *Tit laver noget med andre børn; har mindst én ven; kan tale med deres forældre; har en voksen uden for familien at tale med; sjældent føler sig ensom.*

51,3 pct. af de børn og unge, som er blevet målt på denne dimension, oplever en styrket relationel trivsel efter at have deltaget i en ind-

#### Boks 4-1: Citat

"Hun er blevet bedre til at sætte ord på sine tanker og snakke om tingene. Når tingene bliver svære, så trækker hun sig normalt, men det har ændret sig med gruppeforløbet. Hun har fået talt om nogle ting, som hun har gået og lukket inde. Det betyder, at noget af presset er taget af hende."

Forælder

#### Boks 4-2: Citat

"Det har været godt, at man er kommet tættere på nogle, man ikke kendte. At man har fået nye venner."

Barn i indsats

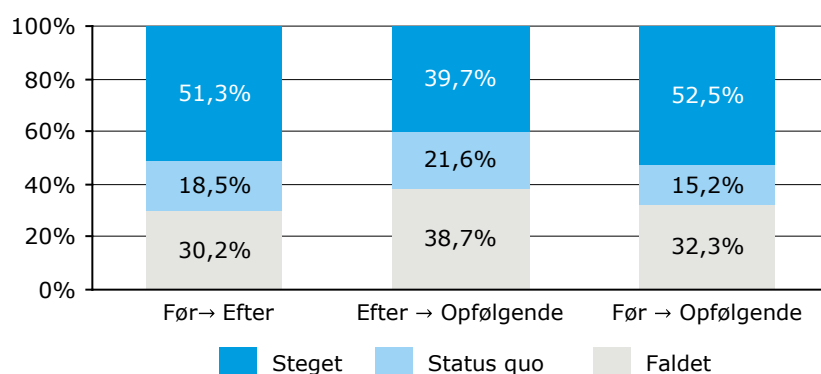


sats. 52,3 pct. af børnene og de unge scorer ligeledes højere ved den opfølgende måling sammenlignet med førmålingen. Dette kommer også til udtryk på den gennemsnitlige score, hvor der ses en stigning fra 3,08 ved førmålingen til 3,21 ved eftermålingen og 3,22 ved den opfølgende måling efter seks måneder. Stigningen, der ses fra før- til eftermålingen, er dog ikke signifikant, mens den gennemsnitlige positive udvikling ved de opfølgende målinger er signifikant.

Samlet set tyder dette dog på en tendens til, at børn og unge i indsatser under puljen gennemsnitligt har oplevet en positiv udvikling i deres relationelle trivsel, som de fastholder ved den opfølgende måling.

Der er 18,5 pct. af børnene og de unge, som fastholdes i status quo fra førmålingen til eftermålingen, og 30,2 pct. af børnene og de unge, som har en negativ udvikling fra før- til eftermålingen. Der er ligeledes 15,2 pct. af børnene og de unge, som fastholder status quo fra førmålingen til den opfølgende måling, og 32,2 pct. af børnene og de unge, som har en negativ udvikling fra førmålingen til den opfølgende måling.

**Figur 4-4: Udvikling i relationel trivsel**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 378, n for efter- og opfølgende måling: 194, n for før- og opfølgende måling: 158.

#### 4.1.3 Sociale kompetencer

Børnene og de unges sociale kompetencer er målt ved, at de svarer på spørgsmål, om hvorvidt de er enige i: *At de er gode til at arbejde sammen med andre i en gruppe; at de siger deres mening, når de synes, noget er uretfærdigt; at de prøver at forstå deres venner eller forældre, når de er sure eller kede af det; at de venter til, det bliver deres tur, når de har diskussioner og snakke, og at de ved, hvad de skal gøre, hvis de kommer i konflikt med andre.*

52,4 pct. af de børn og unge, som er målt på denne dimension, har opnået styrkede sociale kompetencer ved indsatsens afslutning. I gennemsnit ses en signifikant stigning fra 3,08 ved førmålingen til henholdsvis 3,21 ved eftermålingen og 3,22 ved opfølgingsmålingen.

Dette peger derfor på, at børn og unge gennemsnitligt har fået styrkede sociale kompetencer i løbet af en indsatsperiode, og at disse er fastholdt seks måneder efter indsatsen. Det kan indikere, at der er skabt varige forandringer.

Der er 18,1 pct. af børnene og de unge, som fastholdes i status quo fra førmålingen til eftermålingen, og 29,5 pct. af børnene og de unge, som har en negativ udvikling fra før- til eftermålingen. Der

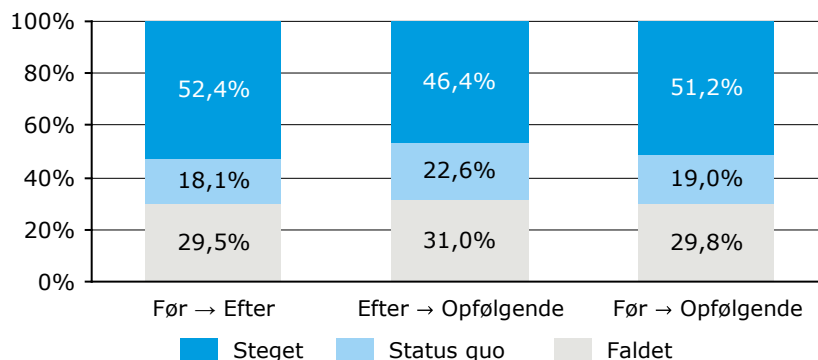
#### Boks 4-3: Citat

“Én er holdt op med at slå. Før slog han andre, når han blev frustreret, og han sagde selv til sidst, at han var stoppet med det.”

Kommunal medarbejder

er ligeledes 22,6 pct. af børnene og de unge, som fastholder status quo fra førmålingen til den opfølgende måling, og 29,8 pct. af børnene og de unge, som har en negativ udvikling fra førmålingen til den opfølgende måling.

**Figur 4-5: Udvikling i sociale kompetencer**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 166, n for efter- og opfølgende måling: 84, n for før- og opfølgende måling: 84.

#### 4.1.4 Mestringskompetencer

Mestringskompetencer er målt ved at spørge børn og unge om, hvad de gør, når noget er svært. De har i den sammenhæng erklæret, i hvilken grad de er enige med følgende udsagn: *Jeg fortæller andre, hvordan jeg har det; jeg beder andre om hjælp, hvis jeg har det svært; jeg ved, hvad jeg selv skal gøre, hvis noget er svært; jeg kan finde en løsning på problemer, bare jeg prøver hårdt nok; jeg fortæller mig selv, at det nok skal gå.*

55,3 pct. af børnene og de unge har opnået styrkede mestringskompetencer efter en indsats. Fra før- til den opfølgende måling har 62,1 pct. opnået styrkede mestringskompetencer. I gennemsnit ses en stigning fra 2,72 ved førmålingen til henholdsvis 2,90 ved eftermålingen og 3,00 ved den opfølgende måling på en skala fra 1-4. Begge gennemsnitlige stigninger er signifikante.

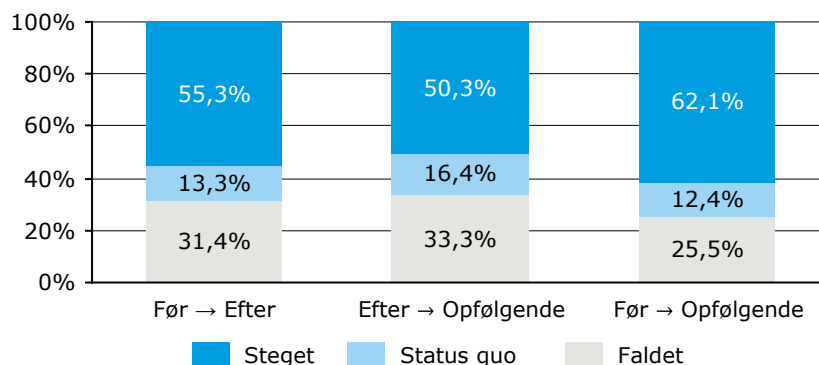
Det peger altså også her på, at børn og unge gennemsnitligt har fået styrkede mestringskompetencer i løbet af en indsatsperiode, og at disse kompetencer er fastholdt seks måneder efter indsatsen.

Der er 13,3 pct. af børnene og de unge, som fastholdes i status quo fra førmålingen til eftermålingen, og 31,4 pct. af børnene og de unge, som har en negativ udvikling fra før- til eftermålingen. Der er ligeledes 12,4 pct. af børnene og de unge, som fastholder status quo fra førmålingen til den opfølgende måling, og 25,5 pct. af børnene og de unge, som har en negativ udvikling fra førmålingen til den opfølgende måling.

#### Boks 4-4: Citat

”Vi skrev et papir en dag, jeg var til samtale, om ting jeg skal huske på, hvis jeg har det svært. Det er med til at hjælpe mig nu, hvor jeg ikke går der længere. Det er sådan noget med, at jeg er god nok, og at jeg godt må snakke med folk om det.”

*Barn i indsats*

**Figur 4-6: Udvikling i mestringskompetencer**

Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 331, n for efter- og opfølgende måling: 189, n for før- og opfølgende måling: 153.

#### 4.1.5 Positiv selvopfattelse

Den positive selvopfattelse måles ved at spørge børnene og de unge om, hvor enige de er i følgende udsagn: *Jeg synes godt om mig selv; jeg er god nok, som jeg er; andre børn og unge på min alder kan godt lide mig, som jeg er; jeg føler, jeg har meget, jeg kan være stolt af; jeg kan gøre ting lige så godt, som andre børn/unge på min alder.*

Det ses, at 55,2 pct. af børnene og de unge har opnået en forbedret selvopfattelse efter et indsatsforløb. I gennemsnit er den positive selvopfattelse steget fra et gennemsnit på 3,01 på en skala fra 1-4 ved førmålingen til 3,23 ved eftermålingen og 3,26 ved den opfølgende måling. Både stigningen fra før- til eftermåling og før- til den opfølgende måling er signifikant. Det ses således, at stigningen i den positive selvopfattelse er fastholdt ved opfølgingsmåling seks måneder efter, indsatsen er afsluttet.

Der er 21,2 pct. af børnene og de unge, som fastholdes i status quo fra førmålingen til eftermålingen, og 23,6 pct. af børnene og de unge, som har en negativ udvikling fra før- til eftermålingen. Der er ligeledes 20,5 pct. af børnene og de unge, som fastholder status quo fra førmålingen til den opfølgende måling, og 26 pct. af børnene og de unge, som har en negativ udvikling fra førmålingen til den opfølgende måling.

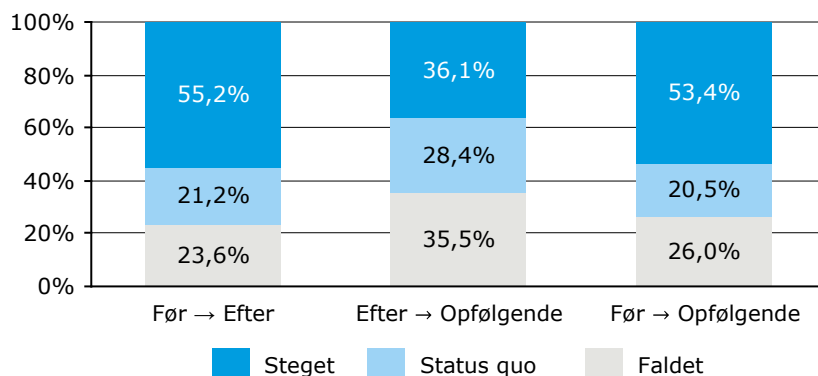
#### Boks 4-5: Citat

”Roserunden går ud på, at hver pige skriver to positive ting om hver af de andre piger i gruppen.”

En pige fortæller, at hun har sat de komplimenter, hun modtog i roserunden fra de andre piger, i en ramme på sit værelse.

*Barn i indsats*

**Figur 4-7: Udvikling i positiv selvopfattelse**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 335, n for efter- og opfølgende måling: 183, n for før- og opfølgende måling: 146.

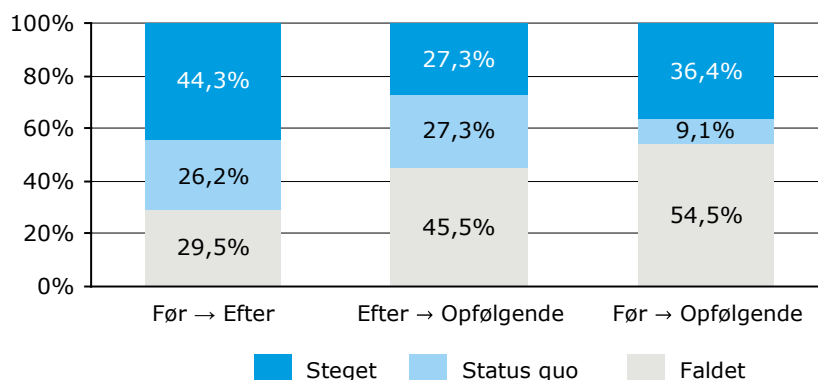
**4.1.6 Trivsel i skolen**

Trivsel i skolen måles ved, at børnene og de unge udtrykker, i hvor høj grad de er enige i følgende udsagn: *Jeg er tryk og glad i skolen; jeg har lyst til at gå i skole; jeg har det godt med de andre børn i skolen; jeg har mod på skolearbejdet i skolen; jeg er ikke presset af det skolearbejde, jeg skal lave i skolen eller derhjemme; jeg pjækker sjældent fra undervisning; jeg følger undervisningen i skolen regelmæssigt.*

44,3 pct. af børnene og de unge oplever styrket trivsel i skolen efter en indsats. Der ses en gennemsnitlig stigning fra 3,08 ved førmålingen til 3,23 ved eftermålingen. Den gennemsnitlige stigning er imidlertid ikke statistisk signifikant. En forklaring herpå kan være, at antallet, der har besvaret dette spørgsmål, er lavt. Der er dermed ikke statistisk styrke til at påvise en statistisk signifikant sammenhæng. Årsagen til, at færre børn og unge har besvaret spørgsmål knyttet til denne dimension, er, at ikke alle indsatser har haft fokus på at styrke målgruppens trivsel i skolen og dermed ikke målt på det.

Ved den opfølgende måling ses trivsel i skolen at være faldet til 2,76. Det er dog vanskeligt at fortolke ud fra denne udvikling, da kun 11 børn og unge har besvaret spørgeskemaet ved den opfølgende måling.

**Figur 4-8: Udvikling i trivsel i skolen**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 61, n for efter- og opfølgende måling: 11, n for før- og opfølgende måling: 11.

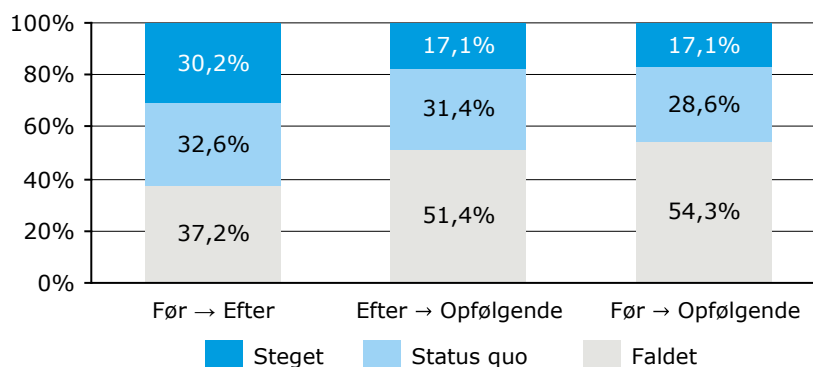
#### 4.1.7 Selvskade

Det er kun i indsatsen *EmpowR*, at børn og unge har besvaret spørgsmål vedrørende selvskadende adfærd. Med henblik på at vurdere børnene og de unges selvskadende adfærd er de blevet spurgt om, hvorvidt de er enige i følgende udsagn: *Jeg tænker på at skade mig selv; jeg skader nogen gange mig selv; jeg giver mig selv skylden, hvis jeg oplever, noget er svært.*

Selvskade blandt børn og unge i indsatsen er målt på en skala fra 1-4, hvor 1 er et udtryk for, at børn og unge tegn har på selvskade. For 37,2 pct. af børnene og de unge ses et fald i deres selvskadende adfærd efter en indsats fra et udgangspunkt på 2,11 ved førmålingen. Ved den opfølgende måling er 54,3 pct. af børnene og de unge faldet på scoren for selvskadende adfærd. Den gennemsnitlige score er samlet set faldet fra 2,11 ved førmålingen til 2,08 ved eftermålingen og til 1,71 ved den opfølgende måling. Faldet fra før- til eftermålingen og fra før- til den opfølgende måling er ikke statistisk signifikant, hvilket dels skyldes en lille udvikling samt et lavt antal af besvarelser. Den gennemsnitlige reduktion i selvskadende adfærd kan derfor kun indikere, at indsatsen reducerer selvskadende adfærd hos børn og unge.

Der er 32,6 pct. af børnene og de unge, som fastholdes i status quo fra førmålingen til eftermålingen, og 30,2 pct. af børnene og de unge, som har en negativ udvikling i form af en stigning i selvskadende adfærd fra før- til eftermålingen. Der er ligeledes 28,6 pct. af børnene og de unge, som fastholder status quo fra førmålingen til den opfølgende måling, og 17,1 pct. af børnene og de unge, som har en negativ udvikling fra førmålingen til den opfølgende måling. Hvis en pige der deltager i *EmpowR* har tegn på selvskadende adfærd, afholdes der en individuel samtale med pigen. Dette med henblik på at afdække den selvskadende adfærd. Ved behov laves en underretning. Desuden anvendes indsatsen alene som et supplement til indsatser i kommunalt regi, hvis der er tale om børn og unge, som har problemer af en karakter, der gør dem til målgruppen for kommunale indsatser.

**Figur 4-9: Udvikling i selvskade adfærd**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 43, n for efter- og opfølgende måling: 35, n for før- og opfølgende måling: 35.

#### 4.1.8 Selvmordsadfærd

Med henblik på at vurdere selvmordsadfærd hos børn og unge har børn og unge angivet, hvor enige de er i følgende udsagn: *Jeg har lyst til at sove fra det hele; jeg tænker, at det var bedre, hvis jeg ikke var her; jeg tænker ofte på døden; jeg har svært ved at snakke om min angst for, at det (selvmord/selvmordsforsøg) skal ske igen; det er meget usandsynligt, at jeg vil opleve egentlig tilfredshed i fremtiden.* Ligesom dimensionen om selvskadende adfærd er det også kun en indsats (samarbejdsprojektet mellem NEFOS, Odense og Middelfart Kommuner), hvor der er målt på børn og unges udvikling i selvmordsadfærd. Der måles på selvmordsadfærd, fordi børn og unge, som er pårørende til personer med selvmordsadfærd, selv har en større risiko for at begå selvmord. Også selvmordsadfærd er målt på en skala fra 1-4, hvor 1 er et udtryk for, at

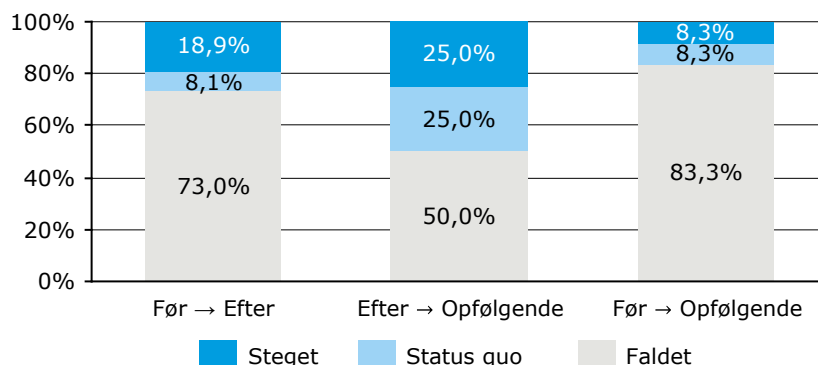
børn og unge ikke har tegn på selvmordsadfærd. Det gennemsnitlige udgangspunkt for børn og unge på denne skala er 2,13 ved førmålingen.

73 pct. af børnene og de unge oplever en reduktion i selvmordsadfærd fra før til efter, de har modtaget en indsats. Tendensen ses ligeledes at være fastholdt ved den opfølgende måling efter seks måneder, hvor 83,3 pct. af børnene og de unges selvmordsadfærd er faldet i forhold til førmålingen. Der er dog kun 12 børn og unge, der har besvaret den opfølgende måling, hvormed den store andel, der scorer lavere på dimensionen om selvmordsadfærd, ikke er repræsentativ for hele målgruppen.

Den gennemsnitlige score for selvmordsadfærd reduceres gennem indsatsen fra 2,13 ved førmålingen til 1,67 ved eftermålingen. Denne udvikling er statistisk signifikant. Ligeledes ses et yderligere fald til 1,54 ved den opfølgende måling, der ligeledes er statistisk signifikant, sammenlignet med førmålingen.

Der er 8,1 pct. af børnene og de unge, som fastholdes i status quo fra førmålingen til eftermålingen, og 18,9 pct. af børnene og de unge, som har en negativ udvikling i form af stigende selvmordsadfærd fra før- til eftermålingen. Der er ligeledes 8,3 pct. af børnene og de unge, som fastholder status quo fra førmålingen til den opfølgende måling, og 8,3 pct. af børnene og de unge, som har en negativ udvikling i form af stigende selvmordsadfærd fra førmålingen til den opfølgende måling. Indsatsen inkluderer ikke børn og unge, som har forsøgt selvmord eller har intense tanker og planer om selvmord. Disse børn og unge henvises til andre tilbud.

**Figur 4-10: Udvikling i selvmordsadfærd**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 37, n for efter- og opfølgende måling: 12, n for før- og opfølgende måling: 12.

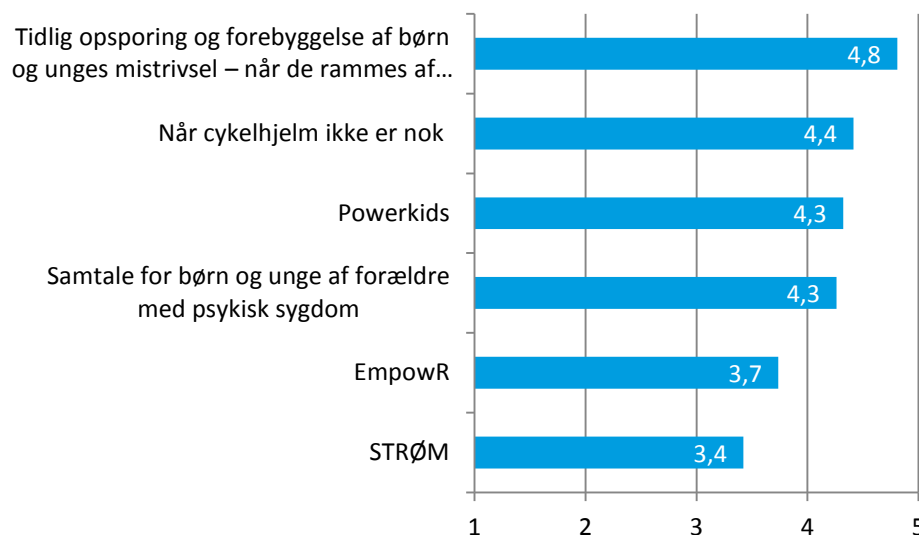
#### 4.2 Tværgående resultater ift. fidelitet

Fidelitet vedrører graden af nøjagtighed, hvormed en indsats er implementeret, dvs. i hvilken grad indsatserne, som børnene og de unge deltager i, er gennemført som tiltænkt. Ved at se på fidelitet i indsatserne kan det sandsynliggøres, hvorvidt de resultater for børnene og de unge, som kan måles, er skabt af de indsats, de har modtaget under puljen. Spørgeskemaer vedrørende fidelitet er besvaret af medarbejderen eller den frivillige, som udfører indsatsen. Alle spørgsmål er vurderet på en skala fra et til fem, hvor fem angiver en høj grad af fidelitet, dvs. at aktiviteter i indsatsen altid bliver gennemført som tiltænkt, mens et angiver, at aktiviteter slet ikke er blevet gennemført som tiltænkt. Mål for fidelitet er opstillet med udgangspunkt i projekternes indsatsbeskrivelser.<sup>8</sup>

<sup>8</sup> Der er kun målt fidelitet i seks projekter. Det skyldes, at indsatserne i to af projekterne ikke er tilstrækkeligt manualiseret til, at der meningsfuldt kan måles fidelitet. Når der er stor variation i, hvordan en indsats gives fra gang til gang, kan der således ikke opstilles klare kriterier for, hvad der skal til, før at man kan tale om, at indsatsen er implementeret som tiltænkt.

Som det fremgår af nedenstående figur har tre ud af de seks projekter en gennemsnitlig fidelitetsscore på over fire. For disse projekter er indsatsen således udført med en høj grad af fidelitet. De øvrige tre projekter har en score, der ligger mellem tre og fire, og har derved i nogen grad udført indsatsen med fidelitet. Der kan ikke spores noget umiddelbart mønster ift. indsatstype og fidelitetsscore, idet der forekommer både gruppeindsatser og individuelle indsatser i henholdsvis den gruppe af projekter, der scorer højest ift. fidelitet, og den gruppe af projekter, som scorer lavere.

**Figur 4-11: Resultater fra fidelitetsmåling**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: N= 80

På tværs af projekterne er det generelle billede således, at indsatserne er udført med en forholdsvis høj grad af fidelitet. Resultaterne ift. fidelitet kan derfor siges at sandsynliggøre, at de identificerede resultater for børnene og de unge er en følge af deres deltagelse i indsatserne.

Se bilag 2 for uddybning af resultaterne af fidelitetsmålingen.

#### 4.3 Resultater på tværs af indsatstyper

Vi ser nu på de resultater, som er skabt for de børn og unge, som har modtaget bestemte indsatstyper. For henholdsvis individuelle indsatser, gruppeindsatser og familieindsatser præsenterer vi resultater opnået for målgruppen og optegner forandringsteorier for hver indsatstype. Forandringsteorierne beskriver også, hvilke virkende mekanismer, udførende frivillige og kommunale medarbejdere i indsatserne peger på, har været centrale for at skabe resultaterne for målgruppen.

Det er vigtigt i fortolkningen af resultaterne for hver enkelt indsatstype at have for øje, at det ikke har været muligt at kontrollere for børn og unge, der har modtaget mere end én indsatstype. Det kan derfor ikke entydigt konkluderes, hvorvidt en eventuel virkning skyldes én specifik indsatstype eller en kombination af indsatstyper, børn og unge har modtaget. Det bemærkes, at hovedparten af børnene og de unge dog kun har modtaget én indsats.

##### 4.3.1 Virkende mekanismer

En virkende mekanisme skal forstås som det i indsatsen, som aktiverer sammenhængen mellem en given aktivitet i indsatsen og de resultater, som opnås for børn og unge. En virkende mekanisme er altså den respons, som iværksættes hos børn og unge som følge af indsatsen, og som bidrager til at skabe resultater for dem. Viden om de virkende mekanismer, som iværksættes i indsatsen, er afdækket kvalitativt. Der er tale om en analytisk øvelse, hvor de virkende meka-

nismer er udledt på baggrund af en kvalitativ afdækning af den bagvedliggende hypotese hos de udførende frivillige, kommunale medarbejdere og målgruppen om, hvorfor indsatsen virker<sup>9</sup>.

Nedenstående figur viser et skelet over forskellige virkende mekanismer. Disse er udledt på baggrund af en forskningskortlægning, som Rambøll har foretaget som indledning til dette projekt, og som kortlægger virkningsfulde indsatser til børn og unge, som er udsatte.<sup>10</sup>

Desuden er figuren opstillet med inspiration fra psykolog Susan Michie, der i sin forskning lægger vægt på, at en indsats kan skabe forandringer for en borger, hvis den støtter borgeren med nye muligheder, understøtter borgerens motivation for selv at skabe forandring i eget liv og styrker borgerens kapabiliteter, dvs. støtter borgeren gennem ny viden og nye evner.<sup>11</sup> Centrale mekanismer i virkningsfulde indsatser til børn og unge er kategoriseret af Rambøll under denne tredeling.

---

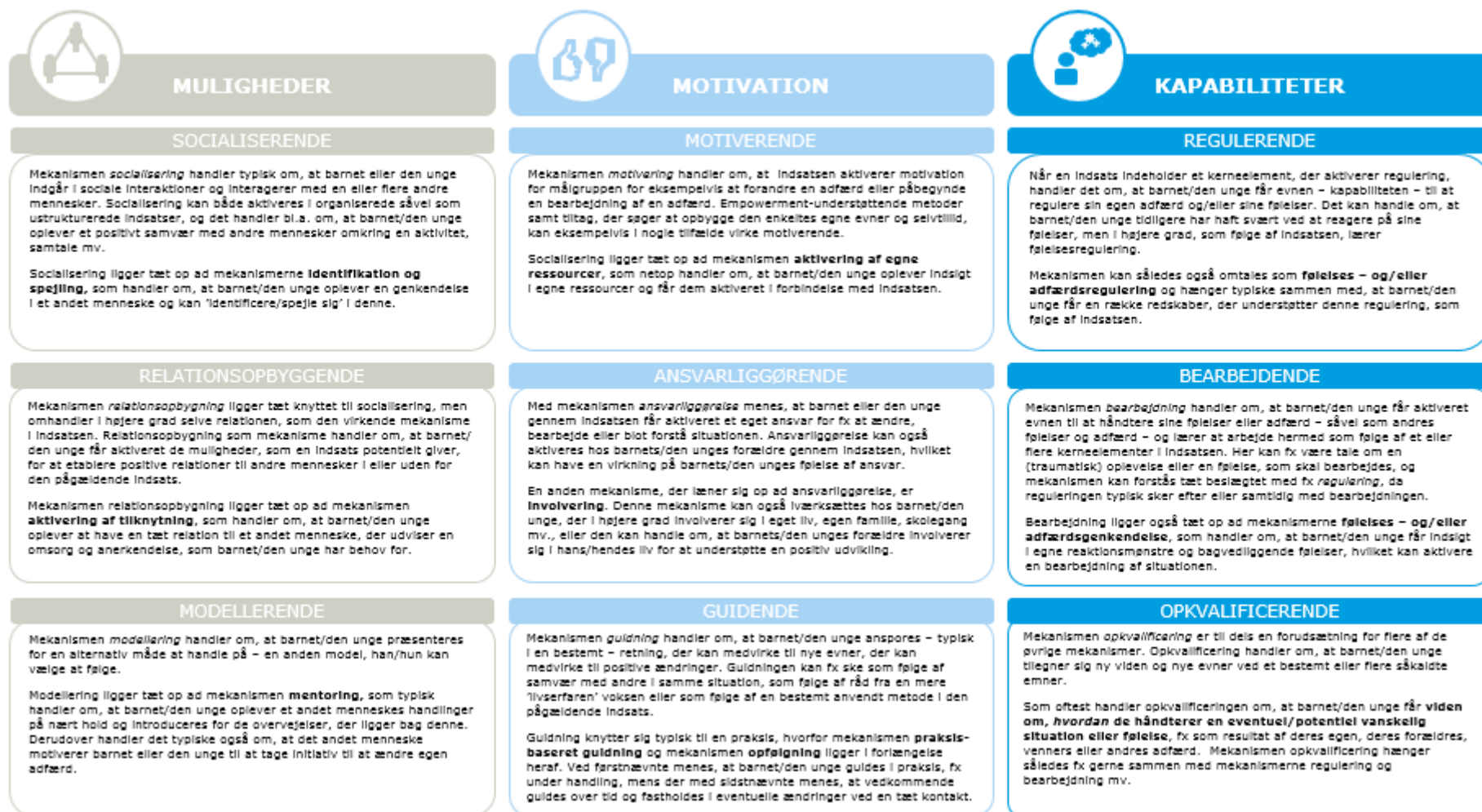
<sup>9</sup> Se Rambølls udgivelse for Socialstyrelsen 2016 "Viden om tidlige og forebyggende indsatser" for en uddybet beskrivelse af mekanismerne.

<sup>10</sup> Rambøll Management Consulting (2016). Viden om risiko og beskyttelsesfaktorer for børn og unge i udsatte familier.

<sup>11</sup> Michie et al. (2011). The behavior change wheel: A new method for characterizing and designing behavior change interventions.



Figur 4-12: Virkende mekanismer



### 4.3.2 Individuelle indsatser

En individuel indsats består af individuel rådgivning, individuelle samtaler eller mentorindsatser kendetegnet ved målrettet støtte til det enkelte barn eller den enkelte unges konkrete udfordringer og ressourcer. Figur 4-13 viser en forandringsteori, der går på tværs af individuelle indsatser, hvor centrale virkende mekanismer i individuelle indsatser er udledt.

Figur 4-13: Forandringsteori for individuelle indsatser



#### Mekanismer

Udførende kommunale medarbejdere og frivillige, som tilbyder børn og unge individuelle indsatser, peger på, at de tre mest centrale mekanismer i individuelle indsatser er relationsopbygning, opkvalificering og ansvarliggørelse/motivering. De fortæller, at individuelle indsatser virker *relationsopbyggende*, fordi de tilbyder børn og unge en tryk en til en-relation til en voksen, der udviser omsorg og respekt. Vi ved også fra forskning, at en støttende relation fra et andet menneske fremhæves som en afgørende beskyttelsesfaktor.<sup>12</sup>

Relationsopbygning i individuelle indsatser fremhæves også af kommunale medarbejdere og frivillige, som en vigtig forudsætning for, at børn og unge kan åbne op om deres situation, hvorved den individuelle indsats også kommer til at virke *bearbejdende*. Det er imidlertid et opmærksomhedspunkt, at den trygge og støttende relation til en voksen er afgrænset til indsatsforløbet. I nogle indsatser er der derfor også fokus på at identificere personer i et barns eller en ungs netværk, som kan udgøre en støtte efter indsatsperioden.

Individuelle indsatser fremhæves også af udførende frivillige og kommunale medarbejdere som virkningsfulde, fordi de virker *opkvalificerende*. Det er, når individuelle indsatser tilbyder børn og unge viden om deres vilkår, og hvordan de kan håndtere det. Det kan fx være redskaber til at håndtere og regulere svære følelser eller hjælp til at håndtere svære situationer, som opstår grundet barnet eller den unges vilkår. Gennem en individuel indsats kan den opkvalificerende støtte og rådgivning målrettes den enkeltes behov.

Endelig peger erfaringer fra udførende frivillige og kommunale medarbejdere i individuelle indsatser på, at *ansvarliggørelse og motivering* er virkende mekanismer i flere af de individuelle indsatser. Det er fx, når børn og unge i individuelle indsatser støttes i at forstå egne behov og mål og modtager støtte til at synliggøre realistiske handlemuligheder i netop deres liv. Ifølge kommunale medarbejdere og frivillige kan det være med til at give børnene og de unge oplevelsen af at kunne skabe en

#### Boks 4-6: Citat

”Børnene er vant til forældre, som er ustabile og utilregnelige. Vi er meget nærværende. Vi har øjenkontakt, tilbyder os selv. Det dækker et behov hos børnene for at møde voksne, som tilbyder sig selv.”

Frivillig

<sup>12</sup> Rambøll Management Consulting (2016). Viden om risiko og beskyttelsesfaktorer for børn og unge i udsatte familier.

forandring i eget liv og dermed skabe motivation for at tage ansvar for at gøre en forskel for dem selv.

**Resultater**

Hvis vi ser på, hvilke virkninger individuelle indsatser har skabt for børnene og de unge, viser resultaterne fra de gennemførte før-, efter- og opfølgende målinger, at individuelle indsatser skaber positive resultater for børnene og de unge på flere dimensioner.

Resultaterne i forhold til børn og unges **psykiske trivsel** viser, at der for ca. 58 pct. af børnene og de unge er skabt en positiv udvikling mellem før- og eftermålingen. Hvad angår **relational trivsel** er der ligeledes skabt en positiv udvikling for omtrent 57 pct. af børnene og de unge mellem før- og eftermålingen.

**Boks 4-7: Citat**



”Vi ser, at de her børn får en person, der er hundred procent opmærksom. De oplever ikke andre steder, at de er specielle.”

*Frivillig*

De positive tendenser gør sig også gældende i forhold til børn og unges **mestringskompetencer**. Her viser resultaterne, at der for ca. 57 pct. af børn og unge i individuelle indsatser ligeledes er skabt en positiv udvikling. Samme tendens ses ift. til børn og unges **selvopfattelse**, hvor 58 pct. har fået en mere positiv selvopfattelse mellem før- og eftermålingen. Endelig er der målt udvikling i **selvmordsadfærd** i et projekt med en individuel indsats. Her viser målinger, at ca. 72 pct. af børn og unge, som har deltaget i en individuel indsats med fokus på at reducere selvmordsadfærd, har opnået en positiv udvikling.

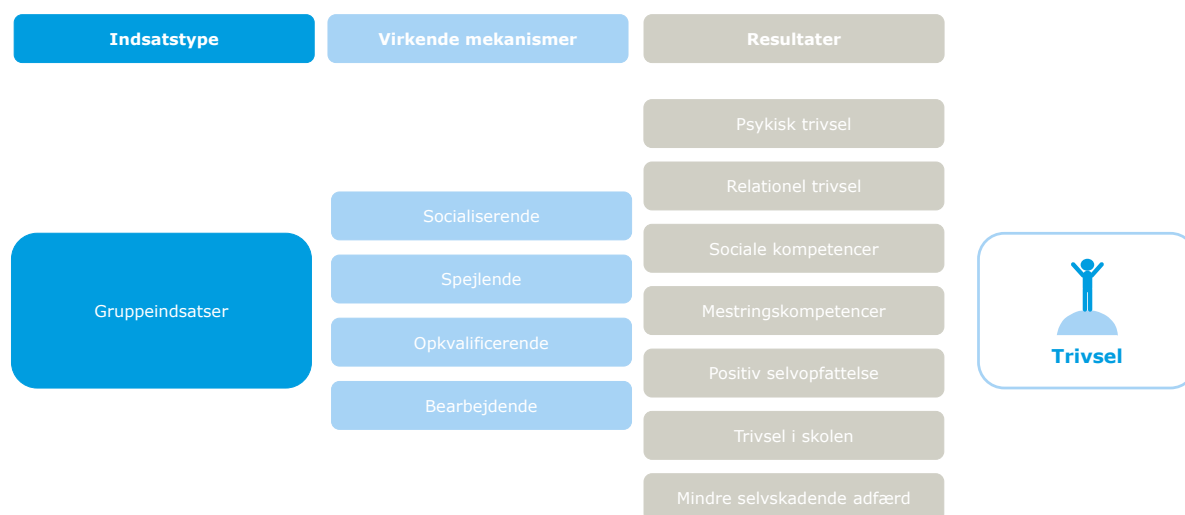
Ser man på den gennemsnitlige udvikling blandt børn og unge, har de på tværs af individuelle indsatser oplevet en gennemsnitlig positiv udvikling på alle dimensioner fra før til eftermålingen.

Se bilag 3 for detaljeret afrapportering af resultater for individuelle indsatser.

**4.3.3 Gruppeindsatser**

Gruppeindsatser er kendetegnet ved, at børn og unge med mere eller mindre ensartede problemstillinger bringes sammen i gruppesamtaler eller grupperådgivning, hvor de kan være til støtte for hinanden. Figuren nedenfor illustrerer, hvilke virkningsfulde mekanismer gruppeindsatser aktiverer, samt hvilke resultater de virkningsfulde mekanismer skaber for børnene og de unge i målgruppen.

**Figur 4-14: Forandringsteori for gruppeindsatser**



### De virkningsfulde mekanismer i gruppeindsatser

Erfaringsopsamlingen peger på, at de helt centrale og særegne virkende mekanismer i en gruppeindsats er *socialisering og spejling*. Udførende medarbejdere og frivillige, som arbejder med gruppeindsatser, peger på, at gruppeindsatserne virker, fordi børn og unge gennem gruppeindsatser får mulighed for at indgå i sociale interaktioner med andre børn og unge, hvilket er fremmede for deres trivsel. Desuden giver mødet med andre børn og unge, som har lignende udfordringer, målgruppen mulighed for at spejle sig i andre. Ifølge medarbejdere og frivillige giver det børnene og de unge en oplevelse af, at de ikke står alene med deres problemer og mulighed for at udveksle erfaringer om det, som er svært.

Afhængigt af en gruppeindsats virkemidler kan andre mekanismer også være i spil, heriblandt fx *opkvalificering*, hvilket betyder, at gruppeindsatsen sætter fokus på at give målgruppen ny viden og nye redskaber til at mestre en situation. I en gruppe kan børn og unge fx få viden om, hvordan andre har håndteret nogle af de udfordringer, de selv har, og dele løsningsforslag. Når gruppeindsatsen bliver et fortroligt frirum, hvor børn og unge kan tale om deres følelser og det, der er svært, virker gruppeindsatsen også *bearbejdende*, fordi børn og unge bliver øvet i at sætte ord på og håndtere deres følelser. Det er imidlertid socialisering og spejling, som synes at være de centrale og unikke mekanismer i et gruppeforløb.

### Resultater af gruppeindsatser

Hvis man vender blikket mod, hvilke virkninger gruppeindsatser har skabt for børnene og de unge, viser resultaterne fra de gennemførte før-, efter- og opfølgende målinger, at gruppeindsatserne skaber positive resultater for børnene og de unge på flere dimensioner.

Det gælder for børns og unges sociale kompetencer, mestringskompetencer og positive selvopfattelse. Hvad angår børns og unges **sociale kompetencer**, viser resultaterne, at der for halvdelen af børn og unge i gruppeindsatser under puljen er skabt en positiv udvikling. Her ses desuden en gennemsnitlig positiv udvikling i børns og unges sociale kompetencer fra førmålingen til opfølgende måling på 0,19, som er signifikant.

Samme tendens ses i forhold til **mestringskompetencer**, hvor der for 64,5 pct. af børnene og de unge er skabt en udvikling mellem førmåling og opfølgende måling. Den kommer også til udtryk i en gennemsnitlig positiv udvikling på 0,28 fra førmålingen til opfølgende måling, som er signifikant.

Resultaterne viser endvidere, at gruppeindsatserne har en positiv virkning på børnene og de unges **selvopfattelse**. Her ses det, at 50,9 pct. af børnene og de unge, der har modtaget en gruppeindsats, har styrket positiv selvopfattelse efter et indsatsforløb, som fastholdes ved opfølgende

#### Boks 4-8: Citat

”Det er ikke altid, man har oplevet problemet selv, men så tænker man, at man godt kunne forsøge at forstå og hjælpe hinanden. Så kan det også være, at man senere selv ved, hvordan man skal håndtere problemet, hvis man får det. Det er rart at vide, man ikke er den eneste, der har et problem, men også at kunne hjælpe andre. Og at føle, at nogen lytter. Det er fedt at komme hjem og tænke, at jeg hjalp en i dag, og nu har hun det bedre pga. mig.”

*Barn i gruppeindsats*

#### Boks 4-9: Citat

”Alle de tanker man havde om kroppen og alt. Nu føler jeg, at jeg har fået ro og orden i alting, og at det ikke betyder så meget, hvordan man ser ud og sådan nogen ting. Det er rart at vide, at man ikke er den eneste, der har det problem, men at andre også har det. Sådan kan man ellers godt nogle gange føle det.”

*Barn i gruppeindsats*

måling. Det viser sig også i form af en gennemsnitlig signifikant udvikling på hhv. 0,15 fra før- til eftermålingen og 0,31 fra førmålingen til opfølgende måling.

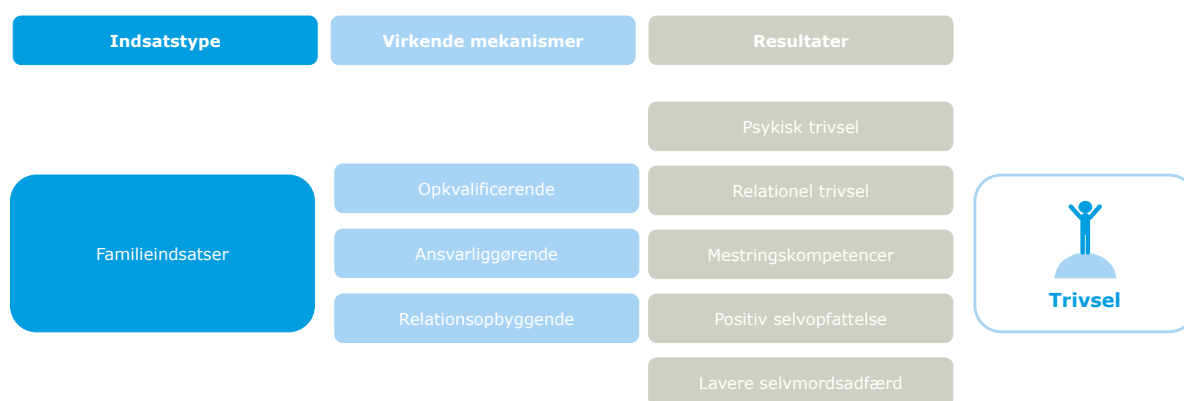
Der ses ikke stærke sammenhænge mellem gruppeindsatser og børn og unges psykiske trivsel, relationelle trivsel, trivsel i skole eller niveauet af selvskade.

Se bilag 3 for detaljeret afrapportering af resultater for gruppeindsatser.

#### 4.3.4 Familieindsatser

Afslutningsvis ser vi på resultaterne af familieindsatser. I alt har op mod 180 børn og unge, der har været i familieindsatser, gennemført før- og eftermålingen. Familieindsatserne er forløb, hvor børnenes eller de unges forældre eller familie som helhed har været inddraget. Det kan være i form af forælderrådgivning eller familierådgivning.

**Figur 4-15: Forandringsteori for familieindsatser**



#### De virkningsfulde mekanismer i familieindsatser

I familieindsatser er der fokus på at skabe rammerne for et støttende familiemiljø for børn og unge i målgruppen ved at støtte forældre med viden og redskaber til at støtte deres børn. Familieindsatserne virker ifølge de kommunale medarbejdere og frivillige, derfor *opkvalificerende* i forhold til forældrene.

Når hele familien bringes ind i indsatsen, skabes der også rum for, at familien kan tale sammen om deres vilkår, samt at ikke mindst barnets perspektiv bliver italesat for forældrene. Ifølge medarbejdere og frivillige i projekterne hjælper det også forældrene til at støtte deres børn mere hensigtsmæssigt, idet de i større grad kan sætte sig ind i deres barns situation og får indsigt i betydningen af deres egen rolle i forhold til barnets trivsel. Ved at give forældre indsigt i, hvordan de kan indgå i mere støttende samværsformer med deres barn eller ung, virker indsatsen *ansvarliggørende* ift. forældrene.

Når forældre inddrages i indsatsen, er det også erfaringen blandt de kommunale medarbejdere og frivillige, at det kan virke *relationsopbyggende* i den enkelte familie. Ved at støtte dialogen i familien samt forældrenes forståelse for barnets perspektiv skabes der grundlag for større gensidig forståelse og støtte i relationerne mellem børn og unge og deres familier.

#### Boks 4-10: Citat

“Vi får sparring. Vi får at vide, hvad vi gør rigtigt... Det er vigtigt, at vi får noget med hjem, som vi kan bruge i familien. Hun har svært ved at falde til ro om aftenen. De anbefalede os mindfulness, så det bruger vi nu i stedet.”

Forældre

### Resultater

Ser vi på, hvilke virkninger familieindsatser har skabt for børnene og de unge, viser resultaterne fra de gennemførte før-, efter- og opfølgende målinger, at familieindsatser skaber positive resultater for børnene og de unge på flere dimensioner.

Resultaterne i forhold til børn og unges **psykiske trivsel** viser, at der for ca. 59 pct. af børnene og de unge er skabt en positiv udvikling mellem før- og eftermålingen. Hvad angår **relational trivsel** er der skabt en positiv udvikling for omtrent 56 pct. af børnene og de unge mellem før- og eftermålingen.

De positive tendenser gør sig også gældende i forhold til børn og unges **mestringskompetencer**. Her viser resultaterne, at der for 55 pct. af børn og unge, som har indgået i en familieindsats, er skabt en positiv udvikling. Samme tendens ses i forhold til børn og unges **selvopfattelse**, hvor næsten 60 pct. har fået en mere positiv selvopfattelse mellem før- og eftermålingen. Endelig er der målt udvikling i **selvmordsadfærd** i et projekt med en familieindsats. Her viser målinger, at ca. 70 pct. af børn og unge, som har deltaget i en familieindsats med fokus på at reducere selvmordsadfærd, har opnået en positiv udvikling.

Børn og unge har en gennemsnitlig positiv udvikling på alle dimensioner fra før- til eftermålingen. Den gennemsnitlige positive udvikling for børn og unge er 0,27 for psykisk trivsel, 0,21 for relational trivsel, 0,20 for mestringskompetencer og 0,27 for positiv selvopfattelse. Selvmordsadfærd målt blandt børn og unge i familieindsatser er faldet med 0,48, og udtrykker derfor også en positiv udvikling. Disse udviklinger er signifikante.





Se bilag 3 for detaljeret afrapportering af resultater for familieindsatser.

## 5. ORGANISATORISKE RESULTATER

Et centralt mål med puljen er at styrke samarbejdet mellem kommuner og NGO'er om forebyggende indsatser til børn og unge, der er udsatte eller i risiko for at blive det. Antagelsen er, at samarbejdet mellem kommune og NGO kan skabe en række organisatoriske resultater eller en merværdi, som kan bidrage til at udvide og kvalificere den samlede forebyggende tilbudsvifte og derigennem skabe værdi for børn og unge i målgruppen.

I figuren nedenfor er de centrale konklusioner opsamlet.

**Figur 5-1: Centrale konklusioner**

Tema	Centrale konklusioner
	<p><b>Samarbejdet betyder, at den samlede tilbudsvifte til børn og unge, der er udsatte eller i risiko for at blive det, kan udvides</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Samarbejdet muliggør i flere tilfælde tidligere forebyggende indsatser, end kommunen har mulighed for at levere alene.</li> <li>• Hvis en NGO med stor viden om en afgrænset målgruppe (fx NEFOS) indgår i samarbejdskonstellationen, giver samarbejdet mulighed for at etablere tilbud til en afgrænset målgruppe, som kommunen ikke nødvendigvis har tilbud til i forvejen.</li> <li>• Der er også eksempler på, at et samarbejde mellem en NGO og en kommune kan udvide tilbudsviften med nye typer af indsatser.</li> </ul>
	<p><b>Samarbejdet har en positiv indvirkning på tidlig opsporing og rekruttering af børn og unge i målgruppen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Den tidlige opsporing og rekruttering styrkes som følge af samarbejdet, fordi NGO'er har en anden "markedsføringsværdi". Med inddragelse af en NGO i indsatsen kan det betyde, at indsatsen bliver mere attraktiv og mindre "farlig" for målgruppen.</li> <li>• Den tidlige opsporing og rekruttering styrkes også for NGO'erne som følge af samarbejdet. NGO'er kan drage fordel af, at det kommunale frontpersonale har en lettere adgang til målgruppen i deres daglige arbejde.</li> </ul>
	<p><b>Samarbejde mellem kommune og NGO skaber øget værdi i udførelsen af indsatsen</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Samarbejdet betyder, at der kommer ny viden i spil i udførelsen af indsatsen. Både fagpersonalet i kommuner og NGO'er (særligt hvis NGO har stor viden og afgrænset fokus på en bestemt målgruppe) kan tilføre deres samarbejdspartner ny og specialiseret viden om børn og unge.</li> <li>• Inddragelse af frivillige betyder, at der kommer nye kompetencer i spil. Erfaringer viser, at inddragelse af frivillige skaber gevinster i form af en indsats i øjenhøjde, fordi de frivillige fungerer som rollemodeller, børn og unge kan identificere sig med.</li> </ul>
	<p><b>Samarbejdet bidrager til styrket brobygning</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Samarbejdet betyder, at brobygningen i konkrete sager styrkes, hvor der opstår behov for brobygning til et andet tilbud. Gennem samarbejde med kommuner er NGO'er blevet mere klare på, hvornår de skal sende et barn videre og hvorhen. Dvs. børn og unge i højere grad henvises til den rette hjælp i tide.</li> <li>• Samarbejdet medfører også, at den generelle brobygning mellem kommune og NGO styrkes. Via samarbejde er der etableret gensidige respekt, tillid og kendskab mellem kommune og NGO, hvilket betyder en større villighed til generelt at bruge hinandens tilbud – også som supplement til egne indsatser.</li> </ul>

### 5.1 Samarbejdet bidrager til en udvidelse af den samlede tilbudsvifte til børn og unge, der er udsatte eller i risiko for at blive det

Et af målene med 'Puljen til fremme af samarbejder mellem kommuner og frivillige organisationer' er at udvide den forebyggende tilbudsvifte til børn og unge, der er udsatte eller i risiko for at blive det. Tanken er, at tilbud i regi af NGO'er kan blive en del af eller supplere den kommunale tilbudsvifte og derigennem betyde, at den samlede palet af indsatser til børn og unge, som er udsatte, bliver større.



I flere af samarbejdsprojekterne i puljen giver kommunale ledere og medarbejdere udtryk for, at samarbejdet netop har formået at udvide den samlede forebyggende tilbudsvifte. I nogle indsætter oplever både projektleder og medarbejdere i NGO'en endvidere, at de børn og unge, som rekrutteres ind i indsatsen, er børn og unge, som der ikke tidligere har været en indsats til. Resultater fra en surveyundersøgelse (gennemført af Rambøll) blandt medarbejdere, projektledere og ledere i hhv. kommuner og NGO'er viser ligeledes, at kommunerne oplever, at den kommunale tilbudsvifte er blevet bredere som følge af samarbejdet.

Udvidelsen af tilbudsviften kommer til udtryk på flere måder. For det første har samarbejdet i flere kommuner udvidet tilbudsviften, idet det har skabt mulighed for at etablere indsætter til børn og unge, som viser helt tidlige tegn på udsathed, eller som er i risiko for at blive udsatte. Kommunale medarbejdere fortæller, at kommunale tilbud oftest målrettes børn og unge, som udviser tegn på udsathed, og at den eksisterende kommunale tilbudsvifte derfor som oftest ikke rummer denne type tilbud. I samarbejde med NGO'er har kommuner derimod i højere grad mulighed for at etablere indsætter, som er tidligere forebyggende. Derigennem bidrager samarbejdet mellem kommune og NGO til at styrke den tidlige forebyggende indsats. To eksempler på sådanne tidligt forebyggende indsætter ses i boksen nedenfor.

#### Boks 5-1: Eksempel fra et samarbejdsprojekt: Tidligt forebyggende indsætter



Indsætten **EmpowR** er etableret som et samarbejde mellem NGO'en **GirlTalk og Egedal Kommune**. Indsætten består af et samtalegrupperforløb samt etablering af en lukket Facebook-gruppe for deltagerne i gruppeforløbet. Målgruppen for indsætten er piger i alderen 13-18 år, der viser tegn på trivselsmæssig belastning. Hovedparten af pigerne i målgruppen har ikke modtaget en foranstaltning. Baggrunden for etableringen af projektet var, at man ønskede at etablere et tilbud til en målgruppe, som kommunen på daværende tidspunkt ikke havde en indsats til.

Et andet eksempel på et samarbejde, som har bidraget til at udvide den kommunale tilbudsvifte, er samarbejdet mellem **NEFOS og Odense Kommune**. I Odense Kommune har man hidtil kun haft tilbud til børn og unge, der var pårørende til et nært familiemedlem med selvmordsadfærd, eller hvis barnet eller den unge udviste tegn på mistriksel. Ved at samarbejde med NEFOS har kommunen fået adgang til en indsats, der kan anvendes til børn og unge, der er pårørende til personer med selvmordsadfærd, også inden målgruppen udviser tegn på mistriksel.

For det andet har samarbejdet mellem kommune og NGO udvidet den kommunale tilbudsvifte ved at give mulighed for at tilbyde indsætter, som er rettet mod en mere afgrænset målgruppe, end kommunen har mulighed for at tilbyde på egen hånd. Eksempelvis er NGO'en NEFOS – i højere grad end kommuner – videnstung i forhold til en afgrænset målgruppe, mere specifikt børn og unge der er pårørende til personer med selvmordsadfærd. NEFOS har stor viden om konsekvenser for børn og unge, hvis nære familiemedlem truer med at begå, har forsøgt at begå eller har begået selvmord.

For det tredje er der eksempler på, at kommuner i samarbejde med NGO'er får mulighed for at tilbyde en nye typer af indsætter. Det er fx i de tilfælde, hvor målrettede rådgivnings- eller samtaleforløb suppleres med sociale aktiviteter og netværksaktiviteter over en periode. Det er kun muligt, fordi frivillige stiller sig til rådighed, og det bidrager til at støtte børn og unge i at skabe og fastholde relationer og netværk. Et supplement af sociale aktiviteter og netværksaktiviteter kan være med til at støtte børnene og de unge i deres sociale kompetencer og i at danne relationer. Desuden kan det give mulighed for, at man kan fastholde kontakten til børn og unge længere.



## 5.2 Samarbejdet har en positiv indvirkning på opsporing og rekruttering af børn og unge i målgruppen

Et af målene med puljen har været at styrke indsatsen overfor børn og unge, der er udsatte eller i risiko for at blive det, gennem samarbejder mellem kommuner og NGO'er. Det forudsætter naturligvis, at børn og unge i denne målgruppe "finder vej" til indsætter, hvor de kan få hjælp. Tanken er her, at netop samarbejdet mellem kommuner og NGO'er kan lette børnenes og de unges adgang til den tidlige forebyggende indsats gennem en styrket opsporing og rekruttering via samarbejde.

Erfaringer fra projekterne under puljen peger på, at samarbejdet mellem kommuner og NGO'er kan styrke den tidlige opsporing og rekruttering af børn og unge, som er udsatte eller i risiko for at blive det. Projektledere, kommunale medarbejdere og frivillige fortæller, at opsporing og rekruttering styrkes for både kommuner og NGO'er i kraft af, at samarbejdet giver mulighed for at rekruttere børn og unge, som aktørerne ville have vanskeligt ved at nå alene. Dette fremgår dels i interviews med ledelse og medarbejdere i henholdsvis kommune og NGO, dels af resultater fra en surveyundersøgelse blandt projektledere og ledere i henholdsvis kommune og NGO.

I flere tilfælde gør det sig gældende, at den tidlige opsporing er blevet styrket for kommunerne, fordi den fælles indsats gennem samarbejdet med en NGO har haft en anden "markedsføringsværdi" overfor målgruppen og deres forældre. Det vil sige, at NGO'ens rolle i indsatsen har betydet, at indsatsen har virket mere attraktiv for målgruppen.

Ifølge de kommunale medarbejdere kan det for det første skyldes, at NGO'en har et godt renommé. Dette er fx gældende for SIND Pårørenderådgivning, som ifølge de kommunale ledere er kendt og respekteret for en stor faglig viden og indsigt i psykisk sygdom og pårørendeproblematikker. Markedsføringsværdien kan for det andet skyldes det forhold, at NGO'en ikke er en kommunal aktør. Både ledere og medarbejdere i henholdsvis kommune og NGO giver udtryk for, at børn og unge, og måske særligt deres forældre, kan være forbeholdne over for at deltage i et kommunalt tilbud, fordi de ikke vil være "en sag" i kommunen. For disse børn og unge kan det, ifølge både ledere og medarbejdere i kommune og NGO, virke mindre "farligt" at indgå i en indsats i regi af en NGO. Erfaringer fra projekter under puljen peger således på, at børn og unge, der har negative associationer og måske manglende tillid til den kommunale sektor, kan være mere tilbøjelige til at takke ja til en indsats, hvis den udføres af en NGO.

Samarbejdet med en NGO giver således kommuner mulighed for at nå en del af målgruppen, som ellers er svær for dem at nå, tidligere. Erfaringer fra projekterne peger imidlertid også på, at det er vigtigt, at NGO'ens rolle fremstår tydeligt for målgruppen, når NGO'en går i samarbejde med en kommune, idet det ellers kan være vanskeligt at skelne tilbuddet fra et rent kommunalt tilbud.

Der er også gode eksempler på, at den tidlige opsporing og rekruttering også styrkes for NGO'er, når de indgår i et samarbejde med kommuner. Det sker fx, når NGO'er kan drage fordel af, at

### Boks 5-2: Citat

"Samarbejdet med [NGO'en] letter kontakten til målgruppen. Det har også en markedsføringsværdi at kunne smide [NGO'ens] logo på projektet. Det gør det mindre farligt for pigerne og forældrene at være en del af det."

*Kommunal medarbejder*

### Boks 5-3: Citat

"Fordelen er, at vi har adgang til børnene, og det har [NGO'en] ikke. [Kommunen] har mulighed for at rekruttere børnene, og det har [NGO'en] slet ikke et apparat til. Sammen skaber det et rigtig godt koncept."

*Kommunal medarbejder*

kommunerne har en lettere adgang til målgruppen end NGO'er. Særligt har kommunale frontpersonaler (fx lærere og sundhedsplejersker) fungeret som en vigtig opsporings- og rekrutteringskanal for NGO'erne. Et eksempel på det ses i Klub MOVE, hvor kommunale ungerådgivere og skoledistriktsrådgivere har rekrutteret og henvist børn og unge til indsatsen, som de har haft rådgivende samtaler med. Derudover har de kommunale medarbejdere fungeret som indgang til målgruppens forældre, som også har fungeret som rekrutteringskanal. Dette ses eksempelvis i EmpowR, hvor GirlTalk, i kraft af sit samarbejde med Egedal Kommune, har fået mulighed for at holde oplæg på forældremøder. Efterfølgende har forældre henvist deres børn til indsatsen. Samarbejdet har således givet GirlTalk en mulighed for at komme i kontakt med forældrene, som de ikke ellers ville have haft.

Erfaringer fra samarbejdsprojekterne viser imidlertid, at samarbejdsmodellen kan have betydning for, hvordan gevinsterne opleves. I en række projekter er det alene kommunerne, der spiller en rolle i rekrutteringen af børn og unge. Her er det oplevelsen blandt projektlederne og ledelsen i NGO'erne, at NGO'erne har fået en værdifuld opsporings- og rekrutteringskanal, som de ikke ville have haft uden samarbejdet med kommunen og det kommunale frontpersonale i form af eksempelvis lærer og pædagoger.

Både kommuner og NGO'er har til gengæld grundlag for at opleve en merværdi, når de samarbejder om rekrutteringen i en partnerskabsmodel. Dette er eksempelvis gældende i EmpowR, hvor samarbejdet har karakter af et partnerskab omkring rekruttering. Her har både NGO og kommune givet udtryk for, at den tidlige opsporing og rekruttering i høj grad er styrket som følge af samarbejdet. I projektet har man nemlig både gavn af NGO'ens brand og kommunens adgang til målgruppen via det kommunale frontpersonale.

### 5.3 Samarbejde mellem kommune og NGO skaber øget værdi i udførelsen af indsatsen

Udover at samarbejdet mellem kommune og NGO kan bidrage til at skabe resultater, i form af en udvidelse af tilbudsviften samt styrket opsporing og rekruttering, kan samarbejdet skabe gevinster ved at øge værdien i udførelsen af indsatsen.

Resultater fra både kvalitative interviews og surveydata peger på, at både kommuner og NGO'er oplever, at samarbejdet bidrager til at skabe øget værdi i udførelsen af indsatsen. Projektledere og kommunale medarbejdere peger på, at den øgede værdi primært er et resultat af, at samarbejdet sætter ny viden og nye kompetencer i spil i udførelsen af indsatsen, sammenlignet med hvis kommuner eller NGO'er udførte indsatsen selv.

For NGO'erne kan samarbejdet betyde, at der kommer ny viden om børnene og de unges livssituation i spil. Dette skyldes ifølge aktørerne i projekterne, at samarbejdet muliggør, at NGO'erne gennem de kommunale medarbejdere kan få adgang til viden om børnene og de unges baggrund og omstændigheder, som kan kvalificere deres arbejde med børnene og de unge i udførelsen af indsatsen. Dette forudsætter dog, at forældrene har givet samtykke til, at kommune og NGO må dele oplysninger om barnet eller den unge. Eksempelvis bidrager samarbejdet med skoledistriktsrådgiverne i Klub MOVE med viden om, hvilken udvikling den unge gennemgår ift. trivsel i skolen.

#### Boks 5-4: Citat

”Ved en socialrådgiver fx, så ved den unge godt, at socialrådgiveren er der, fordi at de får penge for det. I [NGO'en] er den voksne der, fordi den voksne gerne vil. Det betyder noget.”

*Kommunal medarbejder*

I flere af samarbejdsprojekterne er det gældende, at kommuner og NGO'er har komplementære kompetencer, der skaber en merværdi, når begges kompetencer sættes i spil. Her er erfaringen i projekterne, at kommunale medarbejdere bidrager med specialiseret viden om børn og unge samt viden om den kommunale tilbudsvifte. Frivillige i NGO'er bidrager dermed med andre egenskaber. Afhængig af karakteren af de frivillige, peges der bl.a. på, at frivillige kan møde børnene og de unge i øjenhøjde og kan virke knap så "voksne", som kommunale medarbejdere gør – fx fordi de taler "et andet sprog" end kommunale medarbejdere. Det betyder, ifølge kommunale medarbejdere, at børnene og de unge i højere grad kan spejle sig i de frivillige, sammenlignet med kommunale medarbejdere. Det fremhæves derudover som positivt, at de frivillige typisk bringer egne erfaringskompetencer mere i spil, end kommunale medarbejdere gør. Eksempelvis opleves det i indsatsen Powerkids som en gevinst, når unge frivillige byder ind med deres egne erfaringer og oplevelser med at være barn af forældre, som er skilt. Derudover peger kommunale medarbejdere på, at det har en positiv indvirkning på relationen til barnet eller den unge, at den frivillige er der, fordi vedkommende har lyst, og ikke pga., at vedkommende får løn. Endvidere fremhæver nogle kommunale medarbejdere det som værende positivt, at frivillige ofte har mulighed for at tilbringe mere tid med barnet eller den unge, end kommunale medarbejdere har mulighed for.

I samarbejdskonstellationer, hvor NGO'er alene har ansvar for udførelse af indsatsen, peger kommunale medarbejdere og frivillige på, at børnene og de unge i højere grad tør åbne op og dele deres svære følelser under forløbet i indsatsen, når kommunen er fraværende i selve udførelsen af indsatsen.

#### Boks 5-5: Citat



"Det har også hjulpet, at man vidste, de var der frivilligt. Så ved man, de VIRKELIG har lyst til det. Hver gang når man kom, så sagde de også, at de havde glædet sig. Det gør noget at vide, at de har glædet sig til at se os. De kan lidt bedre sætte sig ind i sociale medier og det er ikke så længe siden, de selv havde teenageproblemer, fordi de er unge. En af dem havde også en søster på samme alder som os, så hun kunne bedre relatere. Hvis det var en, der blev betalt, ville det komme an på, hvordan personen var. Men det hjælper at vide, at de selv har valgt at gøre det, selvom de ikke får løn"

*Barn i indsats*

#### 5.4 Samarbejdet bidrager til styrket brobygning

Erfaringer fra puljen viser, at samarbejde mellem kommuner og NGO'er kan medføre styrket brobygning - dels ift. konkrete sager, hvor der opstår behov for brobygning til et andet tilbud, og dels ift. den generelle brobygning mellem kommune og NGO.

I forhold til brobygning i konkrete sager fortæller flere projektledere i NGO'er, at samarbejdet har medført, at de er blevet mere opmærksomme på, hvornår de skal kontakte kommunen i forhold til et barn eller en ung, og at der er lettere adgang til sparring i tvivlstilfælde. Dette styrker brobygning i forhold til børn og unge, som har andre behov udover indsatsen. Det kan eksempelvis være psykologhjælp til børnene og de unge eller misbrugsbehandling, hvis dette er relevant. Bl.a. oplever flere frivillige, at de via samarbejdet har fået bedre indsigt i og nemmere adgang til de handlemuligheder, der ligger i kommunalt regi, som kan supplere den indsats, man allerede tilbyder barnet eller den unge. Det giver dem en tryghed i arbejdet med børnene og de unge, at de har mulighed for at henvise til kommunens øvrige tilbud, så der er sikkerhed for, at børn og unge samlet set får den bedste indsats, som imødekommer deres problemstillinger. I NEFOS har man eksempelvis haft løbende besøg fra en kommunal børn- og ungelæge, hvilket har skabt rum for drøftelse af, hvorvidt nogle børn og unge har haft behov for yderligere støtte. I forløbet er flere NGO'er blevet mere skarpe på egne grænser i forhold til, hvem de kan inkludere i indsatsen samt indgangene til kommunen, hvis der er børn og unge, som har behov der kalder på anden type af indsats og støtte.

Som beskrevet i afsnit 5.2, kan NGO'er opspore og rekruttere børn og unge, som ikke er kendt af det kommunale system, eller som ikke ønsker at være en del af dette. Dette til trods for, at de muligvis har behov for en kommunal indsats. Den styrkede brobygning ift. konkrete sager kan således bidrage til, at børn og unge, som har behov for en kommunal indsats, brobygges til kommunalt regi.

Erfaringer hos projektlederne i de forskellige samarbejdsprojekter, viser endvidere, at der i særlig høj grad skabes organisatoriske resultater i forhold til brobygning i konkrete sager, hvis samarbejdskonstellationer indebærer et tæt samarbejde i forbindelse med den afsluttende fase i indsatsen. Ved denne type samarbejde, indgår medarbejdere fra både kommune og NGO i en fælles dialog om, hvorvidt der er behov for at brobygge til andre tilbud – enten i regi af kommunen eller NGO'en. Et eksempel herpå er en af indsatserne, hvor kommunale medarbejder deltager i det afsluttende møde, når barnets forløb i indsatsen skal afsluttes. På mødet drøfter den unge, forældre, kommunale medarbejdere og projektkoordinator i NGO'en, hvorvidt der er behov for at brobygge til et andet tilbud. Hvis der vurderes at være et sådant behov, aftales det på det afsluttende møde, hvordan den videre proces skal være herfor.

Hvad angår den generelle brobygning mellem kommune og NGO, giver medarbejdere i henholdsvis kommune og NGO udtryk for, at brobygningen bl.a. er styrket som følge af, at der er blevet skabt et større gensidigt kendskab og respekt mellem kommune og NGO. Flere af kommunerne peger eksempelvis på, at de har fået et større kendskab til NGO'er, samt hvordan indsatser i NGO'er kan indgå som en af flere indsatser til børn og unge, der er udsatte eller i risiko for at blive det. Som følge af samarbejdet omkring indsatsen 'Når cykelhjelm ikke er nok' har kommunerne eksempelvis fået større kendskab til NGO'en SIND Pårørenderådgivning, samt hvilke tilbud de varetager. Dette betyder, at kommunen i højere grad kan henvise børn og unge til indsatser i SIND Pårørenderådgivnings tilbud.

Den styrkede brobygning styrker værdien i indsatsen overfor målgruppen, idet børn og unge i højere grad henvises til relevante tilbud, samt får den rette hjælp i tide.

#### Boks 5-6: Citat



“Vi skal gå til hende (børn- og ungelægen), hvis der er behov for en underretning. Hun hjælper til med, hvornår der er behov. Samarbejdet har givet sammenhængskraft, hvor vi har fået indblik i, hvad kommunen kan, og hvordan vi kan supplere hinanden.”


*Frivillig*


## 6. SAMARBEJDET OM INDSATSEN TIL BØRN OG UNGE

I dette sidste kapitel samler vi op på de erfaringer, der er gjort i samarbejdet mellem kommuner og NGO'er. Hvor det forrige kapitel belyste, hvilken merværdi det kan skabe, når kommuner og NGO'er samarbejder om en indsats til børn og unge, sætter vi i dette kapitel fokus på, hvad der skal til for, at samarbejdet understøtter en effektiv og sammenhængende gennemførelse af indsatsen. Vi ser altså på drivkræfter og barrierer for det gode samarbejde mellem kommuner og NGO'er, dvs. forhold, som udgør modererende faktorer for kvalitet og effektivitet i samarbejdet og indsatsen til børn og unge. Kapitlet er struktureret således, at der først sættes fokus på drivkræfter og barrierer i etableringen af et samarbejde. Dernæst sættes der fokus på drivkræfter og barrierer i det løbende samarbejde om driften af en indsats til børn og unge.

I figuren nedenfor er de centrale konklusioner opsamlet.

**Figur 6-1: Centrale konklusioner**

Fase	Centrale konklusioner
 <p><b>ETABLERING</b></p>	<p><b>Incitament og motivation for samarbejdet</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Erfaringsopsamlingen peger på, at det er centralt for etableringen af det gode samarbejde, at kommuner og NGO'er afklarer egne incitament, inden et samarbejde indgås. Det har betydning for, hvilken samarbejdspartner man skal vælge.</li> <li>Erfaringsopsamlingen peger også på, at det er vigtigt at være eksplicit og gennemsigtig omkring sit incitament overfor en ny samarbejdspartner. Det skaber et godt grundlag for et samarbejde, når kommune og NGO'er enige om incitamentet for samarbejdet og den gevinst, det skal skabe.</li> </ul> <p><b>Fælles mål og tilgang</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Erfaringsopsamlingen peger på, at et fælles afsæt er afgørende for, at et samarbejdsprojekt kommer godt fra start og kan skabe værdi for målgruppen. Det er vigtigt at bringe begge verdners perspektiver i spil, fordi NGO'er og kommuner kan være drevet af forskellige rationaler og være underlagt forskellige rammer i forhold til arbejdet med børn og unge.</li> </ul> <p><b>Klar rolle- og ansvarsfordeling</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Erfaringer fra flere af samarbejdsprojekterne viser, at det bliver en udfordring i driften af et fælles projekt, hvis kommune og NGO ikke fra start har formuleret en klar og fælles forståelse af rolle- og ansvarsfordeling, som er forpligtende. Et klart billede af roller og opgaver for hver enkelt part er også afgørende for, at de rigtige kompetencer sættes i spil, og at der kan skabes kvalitet i indsatsen.</li> <li>Endelig er et fælles billede af roller, ansvar og opgaver vigtigt, fordi det kan mindske motivationen, hvis udførende ikke oplever at blive sat i spil som forventet.</li> </ul> <p><b>Udbredelse af viden om det fælles projekt</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Erfaringer peger på, at det er en stor opgave at udbrede viden om et fælles projekt på tværs af organisationer. Det er imidlertid vigtigt, fordi det er en forudsætning for, at centrale aktører i projektet kan påtage sig sin rolle.</li> <li>Det er vigtigt at give både udførende frivillige og kommunale medarbejdere, som skal varetage indsatsen til børn og unge, indsigt i den store fortælling om projektet samt deres roller og ansvar heri. Det er endvidere vigtigt, at give de aktører i samarbejdet, som henviser børn og unge, kendskab til projektets indhold og formål og til kompetencerne i projektet.</li> </ul>

Fase	Centrale konklusioner
	<p><b>Forberedelse af en datadrevet praksis</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Etablering af en datadrevet praksis kan understøtte samarbejdet mellem kommune og NGO, idet data kan danne udgangspunkt for fælles drøftelser af arbejdet med indsatsen samt udviklingen heraf. Erfaringer peger på, at det er vigtigt at planlægge og forberede, hvordan der skal arbejdes med data i forbindelse med etableringsfasen. Det er bl.a. vigtigt fra start at lave en plan for, hvem der gør hvad og hvornår, for derved at sikre, at dokumentation bliver indsamlet på de rette tidspunkter.</li> <li>• Udgangspunktet for at arbejde med dokumentation kan være meget forskelligt både hos kommunale medarbejdere og frivillige. Det er derfor også erfaringen, at der kan være behov for at sætte fokus på understøttelse af kompetencer både ved opstart og løbende, grundet udskiftning blandt medarbejdere og frivillige.</li> <li>• Erfaringer fra flere projekter peger endelig på, at der særligt blandt frivillige kan være modstand mod dokumentation, hvis de ikke forstår formålet, samt det udbytte det kan give for udviklingen af deres egen praksis overfor målgruppen.</li> </ul>
 <p><b>DRIFT</b></p>	<p><b>Gode samarbejdsrelationer</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gode relationer mellem NGO og kommune er centralt for at skabe en effektiv indsats. Erfaringer peger på, at når kommune og NGO ser sig som en enhed, er det nemmere at løse løbende udfordringer i driften, end hvis kommune og NGO både er og ser sig som to separate enheder</li> <li>• Erfaringer peger også på, at det er en forudsætning for effektive samarbejdsrelationer, at der er gensidig tillid og respekt for kompetencerne hos samarbejdspartneren.</li> </ul> <p><b>Ledelsesrollen er afgørende</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Det er erfaringen fra nogle projekter, at projektledere samt udførende kommunale medarbejdere og frivillige har oplevet manglende ledelsesopbakning, hvilket er blevet en barriere for udførelsen af en effektiv indsats til børn og unge.</li> <li>• Erfaringer peger på, at en tværgående og aktiv styregruppe eller arbejdsgruppe, der går aktivt ind i at skabe gode rammer, koordinerer og løser udfordringer i den løbende drift, er en central drivkraft for et godt samarbejde.</li> </ul> <p><b>Løbende kommunikation og vidensdeling</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• I flere af projekterne peger man på, at løbende og rettidig kommunikation er en vigtig drivkraft i at kunne koordinere og sikre en god indsats til børn og unge. Løbende kommunikation og vidensdeling med centrale aktører og interessenter i den fælles indsats er også en drivkraft til at fastholde ejerskab og binde opmærksomheden på det fælles projekt.</li> <li>• Mængden af vidensdelingen og dialog mellem frivillige og udførende afhænger af samarbejdsmodellen. I en løst koblet og funktionelt opdelt model kan der særligt være udfordringer med vidensdeling om børn og unge.</li> </ul> <p><b>Kvalitetsudvikling gennem en datadrevet praksis</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• At skabe en vidensbaseret og datadrevet kultur kræver ledelsesmæssig prioritering. Det kræver, at der er tid til at mødes om data. Flere projekter har gjort erfaringer med at bruge data til løbende evaluering og justering af deres indsats. Men det sker ikke systematisk i alle projekter.</li> <li>• Data bruges fx i forskellige tværorganisatoriske mødefora, hvor data danner udgangspunkt for en fælles vurdering af, om indsatsen er på rette vej. Målgruppedata har også skabt dialog om, hvorvidt indsatserne når den rigtige målgruppe.</li> <li>• Der er også eksempler på gode erfaringer med at anvende forskning til at vidensbasere indsatser, ligesom nogle projekter har gjort gode erfaringer med at genbesøge forandrings teorier som støtte til en dialog om, hvorvidt man når de mål, man har for målgruppen.</li> </ul> <p><b>Stor udskiftning</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Flere kommuner har oplevet det som en barriere, at der har været en stor udskiftning blandt de frivillige i deres indsatser. Det er en udfordring for kvaliteten og kontinuiteten i indsatsen til målgruppen. Stor udskiftning er også en barriere for at opbygge tillid i kommunen til den frivillige indsats.</li> </ul>

## 6.1 Etablering af samarbejdet mellem kommune og frivillig organisation

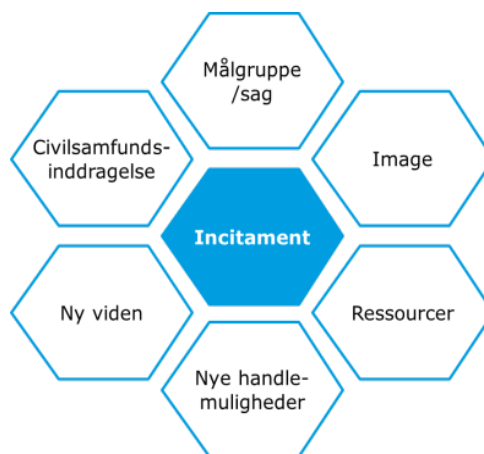
Dette afsnit sætter fokus på en række opmærksomhedspunkter i den indledende etablering af et samarbejde mellem kommuner og NGO'er om en indsats til børn og unge, som er udsatte eller i risiko for at blive det. Opmærksomhedspunkterne struktureres i en række temaer, som både kan blive en drivkraft og en barriere for det gode samarbejde om en indsats.

### 6.1.1 Incitamenter og motivation for samarbejde

Erfaringer fra projekter under puljen peger på, at det kan være afgørende, at kommuner og NGO'er klarlægger deres incitamenter for et samarbejde, inden det indgås. Det har betydning for, hvilken samarbejdspartner man skal vælge, og det bidrager også til gennemsigtighed mellem parterne. Som det fremgår af kapitel 5, kan der være en række gevinster ved et samarbejde. Det kan fx være lettere adgang til en bestemt målgruppe. Det kan også være adgang til viden, som man som organisation ikke selv besidder, eller det kan være ønsket om at skabe en ny type indsats. Figur 6-2 viser forskellige incitamenter, som kan drive ønsket om et samarbejde.

Imidlertid er det vigtigt, at både kommuner og NGO'er er klar over, hvorfor de ønsker et samarbejde. Fx fortæller en projektleder fra en NGO, at han i bagklogskabens lys kan tænke, at en anden samarbejdspartner havde været mere oplagt. NGO'ens profil er at forbedre forholdene for udsatte børn og unge, og ønsket var oprindeligt at nå en målgruppe, som er mere belastet end den målgruppe, som man reelt har nået i den fælles indsats. NGO'ens kommunale samarbejdspartner i projektet er forankret i almenområdet, hvorfra de har haft vanskeligt ved at opspore børn og unge, som matcher NGO'ens profil. Eksemplet viser derfor vigtigheden af at gøre sig klart, hvilken merværdi et samarbejde skal tilføre, så man kan udvælge sin samarbejdspartner derefter. Det kræver afklaring af, hvad det er en samarbejdspartner skal kunne bidrage med, fx i form af kompetencer og handlemuligheder, for at finde det gode match.

Figur 6-2: Incitamenter til samarbejde



Det er vigtigt, at man er eksplicit omkring sit incitament for at indgå i et samarbejde, da det skaber gennemsigtighed og en gensidig forventningsafstemning. I et projekt er den kommunale part fx primært gået ind i samarbejdet for at sikre ressourcer til at videreføre et allerede eksisterende projekt. Erfaringer fra projektet er, at det har været vanskeligt for NGO'en at få indfriet sine ønsker for projektet, fordi den kommunale part ikke er gået ind i projektet for at skabe noget nyt, men i højere grad for at kunne bevare noget eksisterende. Omvendt har det fungeret godt, når kommune og NGO har været enige om incitamentet og den gevinst, samarbejdet skal skabe. I et andet samarbejdsprojekt har det fx været et fælles defineret mål at få adgang til en bredere målgruppe. Det betyder, at både den kommunale part og NGO'en har kastet energi i dette som led i samarbejdet.

At kende den anden parts incitament for at indgå i et samarbejde er ifølge medarbejdere i NGO og kommune også centralt, fordi det handler om motivation. Det er, når begge parter har en høj grad af motivation for at samarbejde, at samarbejdet bliver godt, hvor både NGO og kommune sætter sig selv i spil for at løse løbende udfordringer, fordi projektet er *"et hjertebarn for både kommune og NGO"*. Ifølge medarbejdere i NGO og kommune giver det bedre indsatser for målgruppen på den lange bane.

### 6.1.2 Fælles mål og tilgang

Erfaringer fra samarbejdsprojekter under puljen peger på, at fælles mål og tilgang mellem kommune og NGO er afgørende på flere niveauer, når kommuner og NGO'er skal samarbejde om en indsats til børn og unge. I alle samarbejder, kan der være behov for løbende justeringer, men



erfaringer fra flere projekter er, at et fælles afsæt er afgørende for at komme godt fra start. Det eksemplificeres fx i et af projekterne, hvor samarbejdet længe var præget af opstartsvanskeligheder, fordi kommune og NGO ikke havde foretaget en forventningsafstemning ved opstart af projektet og derfor havde forskellige opfattelser af indsatsens formål og målgruppe. Det betød, at kommunen oplevede, at den fælles indsats ikke matchede den kommunale virkelighed, og det resulterede i en manglende opbakning i kommunen fra ledere og medarbejdere. Efterfølgende er disse udfordringer blevet løst ved at inddrage såvel kommunens som NGO'ens perspektiver i forhold til at fastsætte målgruppe, indhold og formål. Ifølge projektledere i både NGO og kommune betyder det, at partnerne nu kan fokusere på at skabe forandringer for målgruppen fremfor at fokusere på deres samarbejdsproblematikker. En projektleder fra et andet projekt har også oplevet, at hvis der ikke finder en grundig forventningsafstemning sted fra start om mål og tilgang, skaber det udfordringer i driften af den fælles indsats til målgruppen, fordi parterne ikke arbejder i samme retning.

I projektperioden er der arbejdet med forandringsteori som et redskab til at skabe fælles forståelse af, hvad projekterne ønsker at opnå (resultater og målsætninger), for hvem (målgruppen) og hvordan (indhold i indsatsen). Flere projektledere fremhæver, at det netop er blevet en drivkraft for samarbejdet, når NGO'er og kommuner sammen er lykkedes med at formulere fælles svar på disse spørgsmål. Erfaringerne fra projekterne viser imidlertid også, at det er en god idé, at denne afklaring ikke kun sker på ledelsesniveau, men også med inddragelse af kommunale medarbejdere og frivillige, som skal bidrage til indsatsen. Ifølge projektlederne er det med til at skabe indsigt i den fælles indsats og ejerskab bredt blandt involverede aktører.

**Boks 6-1: Eksempel fra et samarbejdsprojekt: Fælles forandringsteori giver retning for samarbejdet**



I et af projekterne fortæller projektlederen fra NGO'en, hvordan arbejdet med forandringsteorien var med til at skabe enighed om, hvad NGO'en og kommunen ønskede, at samarbejdet om indsatsen skulle resultere i for børnene og de unge. Hun fortæller;

"Vi har fået et nyt sprog, og vi har fået skabt et godt fundament for at få en forståelse af, hvad det er, vi skal. Vi har virkelig fået, helt ned i detaljen, et overblik over, hvad der skal ske, og hvad vi gør. Og de kommunale samarbejdspartnere har virkelig været glade for at være med i forandringsteorien."

I et andet projekt fortæller endnu en projektleder fra en NGO:

"Processen med at udarbejde en forandringsteori for vores indsats var rigtig god. Det betød, at vi fik sat ord på vores tanker. På den måde har arbejdet med forandringsteorien været med til at give medarbejderen og de frivillige et fælles sprog og en fælles forståelse af, hvad indsatsen går ud på. Arbejdet med forandringsteorien har været en god forstyrrelse. Det har skabt frustration blandt medarbejdere og frivillige, men også en nødvendig afklaring. Og så har det startet en proces efterfølgende, som har været rigtig konstruktiv."

Fra flere af projekterne erfares det, at fælles mål og tilgang mellem NGO og kommune, men også inddragelse af medarbejder- og frivilligniveauet heri, har stor betydning for, at alle parter kan se sig selv i indsatsen. Det ses fx i nogle af de projekter, hvor den ene part – enten kommune eller NGO – er kommet med et færdigt koncept til den fælles indsats. Her har det været vanskeligt at sikre opbakning og motivation hos samarbejdspartneren, hvis det ikke er sikret, at samarbejdspartneren også deler fortællingen om projektets målgruppe, formål og indhold. Det er således vigtigt at bringe begge verdener i spil. Det skyldes også, at kommuner og NGO'er arbejder i forskellige kontekster, og at det, der er logisk, set fra den ene parts stol, derfor ikke nødvendigvis er



logisk, set fra den andens. At fælles mål og tilgang skaber motivation og ejerskab ses bl.a. i samarbejdet mellem SIND Pårørenderådgivning og Herning, Aarhus, Viborg og Skive Kommune, hvor der har været et tæt samarbejde og et stort forarbejde i at formulere en fælles forståelse af målgruppen, målsætninger og indhold i indsatsen. Det har bidraget til en stor grad af ejerskab hos både NGO og kommunale aktører. Samarbejdskonstellationen, med et tæt partnerskab om såvel rekruttering som udførelse af indsatsen, ser således ud til at være fremmende for at sikre fælles mål og tilgang blandt de samarbejdende parter.

Det kan imidlertid tage tid at udvikle en fælles og klar forståelse af og enighed om indsats og mål. Det er derfor også erfaringen blandt projektlederne i de forskellige projekter, at der er behov for løbende forventningsafstemning, herunder genbesøg af forandringsteori, for at sikre en fælles retning i samarbejdet. Erfaringerne fra besøg i projekterne, herunder fra interviews med udførende medarbejdere og frivillige, er også, at det er vigtigt at have vedvarende fokus på at sikre den fælles forståelse af mål og retning. Dette skal ses i lyset af, at der er en løbende udskiftning af både ledere, udførende medarbejdere i kommune samt frivillige.

### 6.1.3 Klar rolle- og ansvarsfordeling

Når kommuner og NGO'er går ind i et samarbejde om en indsats til børn og unge, er det også afgørende at eksplicite rolle- og ansvarsfordeling fra start. Erfaringer fra projekterne viser, at det er nødvendigt for at skabe de forventede gevinster af samarbejdet. Rolle- og ansvarsfordeling hænger således tæt sammen med de mål, man har for indsatsen og målgruppen, fordi det udgør de aktiviteter eller den opgave, som hver enkelt part skal løse for at nå de fælles mål. Ifølge projektlederne er det både vigtigt at afklare, hvilken rolle ledere i hhv. kommune og NGO skal spille, samt hvilken rolle de udførende kommunale medarbejdere og frivillige skal udfylde.

Erfaringer fra flere af samarbejdsprojekterne under puljen viser, at det bliver en udfordring i driften af projektet, hvis kommune og NGO ikke fra start har formuleret en klar og fælles forståelse af rolle- og ansvarsfordeling. I afsnit 3.1.3 gennemgik vi forskellige samarbejdskonstellationer, som er forskellige måder hvorpå, kommuner og NGO'er kan fordele funktioner imellem sig. Et eksempel herpå er en samarbejdskonstellation, hvor kommune og NGO indgår i et partnerskab om rekruttering, men hvor NGO'en har ansvar for at udføre selve indsatsen. Det er imidlertid afgørende, at de samarbejdende parter fra start også når til enighed om at forpligtige sig i forhold til deres forskellige funktioner i samarbejdet, og at de har en fælles forståelse af, hvad de enkelte roller eller funktioner indebærer. I ét projekt er kommunen fx tiltænkt en central rolle i at rekruttere børn og unge til indsatsen. Dette er både ledelsen i NGO'en og ledelsen i kommunen enige om.

Imidlertid oplever frivillige og projektleder i NGO'en, at kommunen ikke gør en tilstrækkelig indsats for også at orientere de kommunale medarbejdere (socialrådgivere m.fl.) om indsatsen og deres rolle i at opspore og rekruttere børn til indsatsen. Det betyder, at langt de fleste børn og unge i realiteten er blevet rekrutteret gennem NGO'en, hvor familier henvender sig selv. Det har den konsekvens, at der primært kommer børn og unge i projektet, som har forældre, der har ressourcerne til selv at søge indsatsen. NGO'en savner derfor, at kommunen tager sit ansvar i projektet på sig, og sikrer, at centrale kommunale frontpersoner får tilstrækkelig viden om indsatsen til at rekruttere til den. Lignende udfordring gør sig gældende i et af de andre projekter. Her har skoler sagt ja til at spille en central rolle i rekrutteringen af børn og unge via lærerne. Men lærerne opleves ikke at gå ind i den rolle, bl.a. fordi skolelederne ikke har fulgt deres rolle til dørs i forhold til at sikre lærernes engagement og ikke *"slår et slag for projektet på skolerne"*.

I et tredje projekt oplever man ligeledes udfordringer, fordi samarbejdspartnerne ikke fra start har fået skabt klarhed over og enighed om, hvilken rolle de skal påtage sig. Her er udfordringen, at en del af styregruppen ikke prioriterer de fælles møder. Det er blevet en begrænsning for samarbejdet, fordi det gør det vanskeligt at fastholde et fælles fokus, koordinere samt løse udfordringer, som opstår løbende.

Et klart billede af roller og opgaver for hver enkelt part er også afgørende for, at de rigtige kompetencer sættes i spil. Der er eksempler fra flere projekter på, at der har været forskellige forståelser af kompetenceprofilen hos de udførende mellem kommune og NGO, fordi der ikke har været enighed om, hvilken rolle hhv. en medarbejder i kommunen eller en frivillig skal påtage sig. Det kommer bl.a. til udtryk hos en projektleder i en NGO, som ikke er enig i den ansættelse kommunen har lavet til det fælles projekt. Det kommer også til udtryk i et samarbejde, hvor en NGO rekrutterer frivillige ud fra deres personlige kompetence og engagement, mens den kommunale part ønsker sig frivillige med en faglig relevant baggrund til indsatsen. Ved at kortlægge, hvilke kompetencer og handlemuligheder hos kommunale medarbejdere og frivillige, der er brug for, for at skabe den indsats og opnå de mål, som samarbejdet skal sikre, bliver det tydeligt for begge parter, hvem der skal sættes i spil.

Flere af projekterne har haft gode erfaringer med, at der sikres en rolle- og ansvarsfordelingen gennem en samarbejdsaftale, som er et grundlag for det fremadrettede samarbejde. Projektlederne her fortæller, at en samarbejdsaftale bidrager til en fælles forståelse af opgaver, roller og ansvar og bidrager til at forpligtige partnerne gensidigt. Det er imidlertid erfaringen hos projektlederne, at det er vigtigt at sikre en høj detaljeringsgrad i en samarbejdsaftale for at kunne undgå nogle af de udfordringer, som er nævnt ovenfor. Desuden er det vigtigt, at samarbejdsaftalen bliver et aktivt dokument. Det vil sige, at der følges op på, om samarbejdsaftalen bliver overholdt, og om der er behov for at foretage justeringer i samarbejdet. Ifølge flere af projektlederne er ikke et problem i sig selv, at roller og opgaver løbende forandrer sig. Fx er der et projekt, hvor kommunen var tiltænkt alene at skulle sikre rekruttering af målgruppen. Her er det imidlertid endt med, at NGO'en også spiller en central rolle, fordi man har erfaret, at flere i målgruppen dermed tilmelder sig indsatsen. Det afgørende er altså ikke, om der sker ændringer af roller, og at ansvar undervejs forandres, men om begge parter er indforståede hermed, og at det sker med blik for, at det gavner indsatsen og målgruppen mest.

Eksempelvis fortæller en projektleder, at det er et opmærksomhedspunkt, når der sker skred i rollerne, særligt hos de udførende, da det kan skabe manglende motivation, hvis de ikke er indforståede hermed. Dette ses bl.a. i et projekt, hvor de frivillige ikke blev aktiveret og fik den rolle, som de blev lovet og forventede i indsatsen. Det har været demotiverende for de frivillige, som ikke føler ejerskab til den indsats, de er en del af.

#### **Boks 6-2: Eksempel fra et samarbejdsprojekt: Inddragelse af frivillige i udførelse af indsatsen**



I et projekt fortæller de frivillige, at de ikke er blevet inddraget som forventet, men har fået en meget betragende rolle fremfor udførende: *"Jeg havde troet, at man ville blive mere inddraget i samtalerne, så det gradvist skulle være de frivillige, som tog samtalerne, men det skete ikke."* De frivillige peger i projektet på, at de kommunale medarbejdere er meget fastlåste i deres koncept, og at de ikke ønsker at ændre det. En anden frivillig fortæller, at det har betydning for motivationen, at man ikke bliver involveret mere: *"Man får at vide, at man gør det godt, men når man bare sidder og kigger, så gør det noget ved engagementet"*.

#### **6.1.4 Udbredelse af viden om det fælles projekt**

Når kommuner og NGO'er er nået til fælles enighed om motivationen og incitamenterne for at samarbejde, har defineret deres målgruppe, sat fælles mål og retning for deres projekt samt etableret klarhed over rolle- og ansvarsfordeling, peger erfaringerne fra projekterne på, at der efterfølgende er en stor opgave i at udbrede viden om den indsats, der samarbejdes om. Det er med til at

understøtte, at alle relevante aktører i samarbejdet arbejder efter en fælles plan, og at samarbejdet om indsatsen kommer ud at leve, som tiltænkt.

Det handler derfor om at give både udførende frivillige og kommunale medarbejdere, som skal varetage indsatsen til børn og unge, indsigt i den store fortælling om projektet samt deres roller og ansvar heri. Herunder, hvordan de skal arbejde sammen i indsatsen. Ifølge kommunale medarbejdere og projektledere i NGO'er handler det også om at give de aktører i samarbejdet, som henviser børn og unge (fx kommunalt frontpersonale), kendskab til projektets indhold og formål og til kompetencerne i projektet. Kvalitative erfaringer og surveydata fra projekterne peger på, at kommunale medarbejdere til tider er forbeholdne overfor at henvise eller motivere børn og unge til at deltage i en indsats. Dette sker, hvis de ikke har tilstrækkelig indsigt i, hvad indsatsen består i, og hvis de er bekymrende for, om indsatsen vil gavne børnene og de unge. Det gør sig særligt gældende i de samarbejdsmodeller, hvor de frivillige udfører indsatsen på egen hånd

I en række af projekterne har flere af NGO'erne imidlertid haft gode erfaringer med at imødekomme denne udfordring. På den ene side peger flere af lederne i NGO'erne på, at det er en vigtig drivkraft for samarbejdet i praksis, at de løbende arbejder på at gøre de kommunale medarbejdere trygge ved at gå ind i samarbejdet med NGO'en. Læringen er her, at flere af NGO'erne har arbejdet med at tydeliggøre de kompetencekrav, de har til de frivillige, som udfører indsatsen. I nogle af projekterne er der også gode erfaringer med at understøtte de kommunale medarbejders brug af den frivillige indsats ved at sikre, at de kommunale medarbejdere får indblik i formål og indhold af indsatsen og børnenes og de unges udvikling. Det er også centralt, at henviserne bliver velinformerede om målgruppen, da det er en forudsætning for, at de henviser de rigtige børn og unge til indsatsen.

#### **6.1.5 Forberedelse af en datadrevet praksis**

Det har været et centralt mål med puljen at sikre dokumenteret viden om resultaterne af de indsatser, som kommuner og NGO'er samarbejder om. Det har imidlertid ikke alene været et mål at dokumentere udvikling hos børn og unge, som deltager i projektet, men også et mål, at projekterne skal bruge data aktivt som et redskab til at kvalitetsudvikle de projekter, de samarbejder om.

Erfaringer fra projekterne peger på, at der er brug for en grundig forberedelse, når man skal have en dokumentationspraksis op at stå. Projektlederne i flere af projekterne fortæller, at det er vigtigt fra start at lave en plan for, hvem der gør hvad og hvornår, for derved at sikre at dokumentation bliver indsamlet på de rette tidspunkter. I et projekt har man fx haft gode erfaringer med at skabe systematik omkring dataindsamlingen ved at lave en plan for, på hvilke tidspunkter i et indsatsforløb dokumentation skal udfyldes og af hvem. Der er derfor etableret klare rammer for, at der laves en førmåling af barnet eller den unges trivsel ved den forsamtale, som rådgivere i projektet har med de deltagende børn og unge og deres familier, og at baggrundsskemaet udfyldes ved den første samtale. Desuden er det besluttet, at der laves løbende progressionsmålinger hver gang, man har haft et møde med barnet eller den unge. Endelig er der etableret en synlig tjekliste, hvor det markeres, når de enkelte skemaer er blevet udfyldt. Derved har man i projektet hele tiden overblik over, om der er noget, som der skal følges op på.

De gennemførte interviews med projektlederne i flere af NGO'erne vidner om, at NGO'en og kommunen i flere af projekterne på lignende vis har haft fokus på at sikre klarhed i rollerne i forhold til arbejdet med at tilvejebringe data og viden. Det virker således godt, når NGO'er og kommuner sammen skaber klarhed over, hvilke parter i projektet, eksempelvis projektlederen, de kommunale henvisere, mentorer eller gruppeledere, som har ansvaret for at indsamle forskellige data og viden på baggrund af de måleredskaber, de samarbejder om. Erfaringen er, at dette har skabt en klar arbejdsdeling for arbejdet på tværs af kommune og NGO.

Som eksemplerne ovenfor viser, er det derfor en god idé i den forberedende fase at støtte dokumentationsarbejdet ved at lave en datamodel. Når kommuner og NGO'er arbejder sammen, vil det nogle gange være såvel frivillige som kommunale medarbejdere, som skal bidrage til at indsamle dokumentation. Det afhænger af samarbejdsmodellen, hvem der er de naturlige til at indsamle dokumentation. Det er derfor centralt, at dataindsamlingen forberedes ved, at kommuner og NGO'er i fællesskab finder svar på, hvilke medarbejdere som skal udfylde måleredskaber og dokumentere, hvornår i deres arbejdsgang de skal udarbejde dokumentationen, hvem der skal orienteres, herunder hvordan børn og unge samt deres forældre skal involveres.

Udgangspunktet for at arbejde med dokumentation kan være meget forskelligt. Både blandt frivillige og kommunale medarbejdere kan der findes nogen, for hvem dokumentationsopgaver er kendte, og nogen, for hvem det er helt nyt. Projektlederne i en lang række projekter udtrykker også, at det derfor er centralt, at såvel kommuner som NGO'er gør sig klart, hvilket behov der er for at understøtte kompetencerne til at dokumentere hos de udførende, der skal varetage opgaven. Her er det et opmærksomhedspunkt, at der kan være stor udskiftning over en periode, særligt blandt frivillige. Der ses derfor et vedvarende behov for at klæde udførende frivillige og kommunale medarbejdere på til at indsamle dokumentation i flere projekter.

Erfaringer fra flere projekter peger også på, at det er et opmærksomhedspunkt, at der blandt nogle frivillige kan være skepsis mod at dokumentere. Ifølge de frivillige selv har dokumentation ikke traditionelt været en del af frivilligopgaven, og for nogle frivillige opleves det som om, de bliver kigget over skulderen, at der sker en unødvendig professionalisering, og at der går tid fra det, der motiverer de frivillige; nemlig at gøre en forskel for målgruppen. En projektleder peger derfor på, at det er en vigtig opgave for ledelsen løbende at få formidlet til de frivillige, at arbejdet med dokumentation først og fremmest skal medvirke til at hjælpe målgruppen. Dette skal ske ved at sætte løbende fokus på deres progression og ved at bruge data til at udvikle indsatsen. En anden projektleder er meget aktivt gået ind i at arbejde med de frivilliges holdning til dokumentation ved at etablere dataindsamlingsambassadørkorps blandt de frivillige, som er med til at øge de frivilliges forståelse for, hvorfor dokumentationen gør en forskel.

### **Boks 6-3: Eksempel fra et samarbejdsprojekt: Etablering af dataindsamlingsambassadørkorps**



I et af projekterne oplevede projektlederen, at de frivillige udtrykte modstand mod indsamling af data og dokumentation. De frivillige følte, at de skulle beskytte børnene og de unge mod målinger og evalueringer. Projektlederne i projektet så det som en stor opgave at arbejde med denne holdning og overkomme de udfordringer, de gav i forbindelse med indsamling af data og viden. Derfor nedsatte hun et "korps" af frivillige, som skulle være ambassadører for dokumentation og evaluering. Det kom til udtryk ved, at "korpset" af frivillige skulle lære de andre frivillige, hvordan måleredskaber kunne udfyldes i samarbejde med børnene og de unge, og i den forbindelse, hvordan processen kunne være udgangspunkt for dialog mellem den frivillige og barnet eller den unge. Samtidig havde de frivillige i "korpset" til opgave at give de andre frivillige en enkelt indføring i, hvordan data indtastes i it-systemet, og hvordan de frivillige selv kunne udtrække viden om børnene og de unge, som udgangspunkt for dialog med det enkelte barn eller den unge om hans eller hendes udvikling.

## **6.2 Det løbende samarbejde om driften**

Dette afsnit sætter fokus på en række opmærksomhedspunkter i samarbejdet om at drifte en indsats til børn og unge, som er udsatte eller i risiko for at blive det. Opmærksomhedspunkterne struktureres i en række temaer, som både kan blive en drivkraft og en barriere for det gode samarbejde om en indsats.

### 6.2.1 Gode samarbejdsrelationer

Blandt alle aktører i både kommune og NGO fremhæves det som noget centralt, at der er gode relationer mellem ledere og medarbejder i kommuner og NGO'er. Dette sikrer, at der skabes et godt og effektivt samarbejde om en indsats til børn og unge. Det er tydeligt, at de samarbejdsprojekter, hvor kommune og NGO har set sig som en enhed i projektet, har været gode til at løse udfordringer i den løbende drift af indsatsen i samarbejde.

Når NGO og kommune omvendt tænker sig selv som to separate enheder, understøtter de ikke hinanden optimalt i samarbejdet. Der er fx eksempler på, at uforudsete driftsudfordringer, som er opstået undervejs, aldrig er blevet løst, fordi NGO og kommune ikke er *gået ind på hinandens banehalvdel for at finde en fælles løsning*. I flere af projekterne har det fx været en stor udfordring at skabe match mellem antallet af børn og unge, som kommuner rekrutterer til en indsats, og NGO'ernes udbud af frivillige kræfter. Det skyldes fx, at børn og unge i den kommunale verden henvises til en indsats løbende, som barnet eller den unges behov bliver kendt og opstår, mens nogle NGO'er har tænkt deres rekruttering af frivillige på faste tidspunkter. Det har skabt flaskehalse, hvor der enten har været for mange frivillige i forhold til antallet af børn i indsatserne eller for mange børn – og dermed ventetid.

En anden udfordring, som kan opstå, når kommuner og NGO'er er sammen om at drifte en indsats til børn og unge, er ifølge projektlederne i NGO'erne, at frivilligt arbejde og kommunalt arbejde kan finde sted på forskellige tidspunkter. Hvor kommunale medarbejdere typisk arbejder inden for en normal arbejdstid, finder frivilliges arbejde sted i fritiden. Det er en udfordring, når frivillige og kommunale medarbejdere skal udføre en indsats i fællesskab. Når sådanne og lignende udfordringer opstår i driften af en indsats, kræver det tæt kontakt, koordinering og gensidig nysgerrighed på den andens rammevilkår for at finde en fælles løsning.

Det er også centralt for gode og effektive samarbejdsrelationer, at der er gensidig tillid og respekt for kompetencerne hos samarbejdspartneren. Ifølge de kommunale medarbejdere, projektledere og frivillige, er det en drivkraft for et godt samarbejde mellem NGO og kommune, når frivillige og medarbejdere fra henholdsvis NGO'en og kommunale medarbejdere har respekt for hinandens fagligheder og kompetencer samt har tillid til, at de hver især kan løfte de opgaver, de er tildelt.

Erfaringsopsamlingen peger dog på, at kommunale medarbejdere i nogen grad oplever, at frivillige ikke altid har relevante kompetencer til at arbejde med udsatte børn og unge. Det ses bl.a. af surveydata lavet som led i erfaringsopsamlingen. Her fremgår det, at det kun er seks ud af 10, af de kommunale medarbejdere knyttet til projekter under puljen, som oplever, at frivillige i den NGO, de samarbejder med, har tilstrækkelige kompetencer. Tilsvarende andel oplever, at kommunale medarbejdere og frivillige derfor ikke kan indgå som jævnbyrdige samarbejdspartnere i samarbejdet om indsatsen.

Erfaringerne fra projektbesøgene giver imidlertid en indikation af, at NGO'ens professionalisering og ekspertise har en betydning i forhold til at imødekomme eventuelle bekymringer fra de kommunale medarbejdere. Således viser interviews med de kommunale medarbejdere, som indgår i samarbejde med de NGO'er, som har en klar profil og særlig ekspertise med bestemte grupper af børn og unge, at der her er en klar opfattelse af, at NGO'en kan tilbyde noget, de kommunale medarbejdere ikke kan. Det betyder, at de ikke på samme måde har en bekymring for samarbejdet med de frivillige eller medarbejderne i NGO'erne. En anden måde, hvorpå nogle af projekterne har haft gode erfaringer med at understøtte de kommunale medarbejders brug af den frivillige indsats, er ved at sikre, at de kommunale medarbejdere får indblik i, hvad der sker under indsats-

#### Boks 6-4: Citat

”Samarbejdet har været rigtig godt og enormt respektfuldt. Vi har ikke følt os som to forskellige organisationer, men som ét samarbejde.”

Projektleder, NGO

forløbet, samt om indsatsen gavner målgruppen. Dette er særligt gældende i de samarbejdsmodeller, hvor det er de kommunale medarbejdere, der henviser til indsatsen. De gode erfaringer opnås ved, at projektlederne i NGO'erne aktivt har sikret, at data og viden om barnets eller den unges udvikling samt resultaterne af indsatsen i højere grad deles mellem de frivillige og medarbejderne i NGO'en og de kommunale medarbejdere, de samarbejder med. Det sikrer også, at der løbende er fokus på at opnå et godt match mellem indsats og børnene og de unges behov, samt en løbende opfølgning med henblik på at vurdere, om indsatsen møder barnets eller den unges problemstillinger tilstrækkeligt.

På baggrund af de gennemførte interviews kan der også identificeres en lang række fordele i samarbejdet med de frivillige. I flere af projekterne fremhæver myndighedspersoner og lærere på skolerne, at de frivillige kan have mere ansigt-til-ansigt tid med børnene og de unge, end de selv kan. Samtidig fortæller de, at de frivillige har mulighed for at opbygge en anden relation til børnene og de unge, som er båret af engagement, anerkendelse og lydhørhed i forhold til at lade de unge være unge, og børnene være børn. Derudover peger en leder i en af kommunerne på, at NGO'erne har mulighed for at sammensætte et korps af mennesker præget af diversitet til at arbejde med børnene og de unge. Det øger muligheden for at sikre et bedre match mellem børnene og de unge og den frivillige, end hvad kommunen måske er i stand til på egen hånd. Det er, når de frivilliges kompetencer anerkendes og benyttes som noget supplerende, fremfor at blive betragtet som noget konkurrerende, eller som nogen, der skal kunne det samme, at der dannes grundlag for et godt samarbejde mellem parterne. Det er også, når de forskellige kompetencer bliver sat effektivt i spil, at der kan skabes nye typer af tilbud til gavn for børnene og de unge.

### 6.2.2 Ledelsesrollen er afgørende

Erfaringer fra projekterne under puljen viser, at ledelsesfokus i både kommune og NGO er centralt for at skabe et godt samarbejde og en effektiv indsats til børn og unge. Det er erfaringen fra nogle projekter, at projektledere samt udførende kommunale medarbejdere og frivillige har oplevet manglende ledelsesopbakning som en barriere. Aktører på tværs af NGO og kommune fortæller, at det især er den kommunale ledelse, som i nogle projekter ikke opleves i tilstrækkelig grad at have prioriteret projektet. Det kommer fx til udtryk i tilfælde, hvor kommunale medarbejdere, som er udførende i en indsats til børn og unge, oplever, at de står alene med indsatsen i kommunen. Eksempelvis fortæller en kommunal medarbejder, som gennemfører rådgivning til børn og unge, at *"det halter meget opadtil. Opadtil i kommunen har jeg det sådan, at det kun er mit projekt og min indsats"*.

Der er også erfaringer med manglende ledelsesopbakning i kommunen i nogle af de projekter, hvor kommunale frontpersonaler agerer henvisere. Her oplever nogle NGO'er, at kommunerne ikke lever op til deres forpligtelse i forhold til at rekruttere børn og unge til indsatsen, fordi ledelsen ikke aktivt har prioriteret at understøtte det og sætte rammerne for det. De kvalitative data viser, at det kan være en udfordring i en funktionelt opdelt og løst koblet samarbejdsmodel, hvor kommunen alene agerer henviser, at få den kommunale ledelse til at tage ejerskab over det fælles projekt og at gå aktivt ind i at løse fælles udfordringer, fordi deres opgave er meget afkoblet.

#### Boks 6-5: Citat

"På styregruppeniveau har det fungeret godt, at ledelsen i kommunerne har været behjælpelig. De har understøttet og fået kontakt til nogle af dem, der skal henvise til tilbuddet"

Ledelse NGO

I et projekt har man også erfaret, at det er centralt, at de kommunale mellemledere bakker op om indsatsen, da det ofte er dem, som i det daglige prioriterer de kommunale medarbejders tid og opgaver. I projektet bad en afdelingsleder med ansvaret for de kommunale medarbejdere, som skal henvise målgruppen, om at deltage på styre- og følgegruppemøder, så hun kunne følge med i arbejdet med indsatsen. Det skabte øget opbakning til indsatsen fra hendes side samt prioritering af indsatsen i kommunalt regi og hos hendes medarbejdere.

**Boks 6-6: Eksempel fra et samarbejdsprojekt: Ledelsens prioritering har skabt fremdrift i samarbejdet om indsatsen**



I et af projekterne er NGO'en, som udfører indsatsen, afhængig af, at lærere og pædagoger på kommunens skoler understøtter samarbejdet om indsatsen ved at opspore og henvise børn og unge til indsatsen. I lange perioder oplevede NGO'en, at der blev henvist færre børn og unge til indsatsen. Projektlederen i NGO'en fortæller her, at det først var, da skoleledelsen aktivt bakkede op om samarbejdet og indsatsen og tydeliggjorde dets prioritet, at lærerne og pædagogerne begyndte at henvise til indsatsen.

### 6.2.3 Løbende kommunikation og vidensdeling

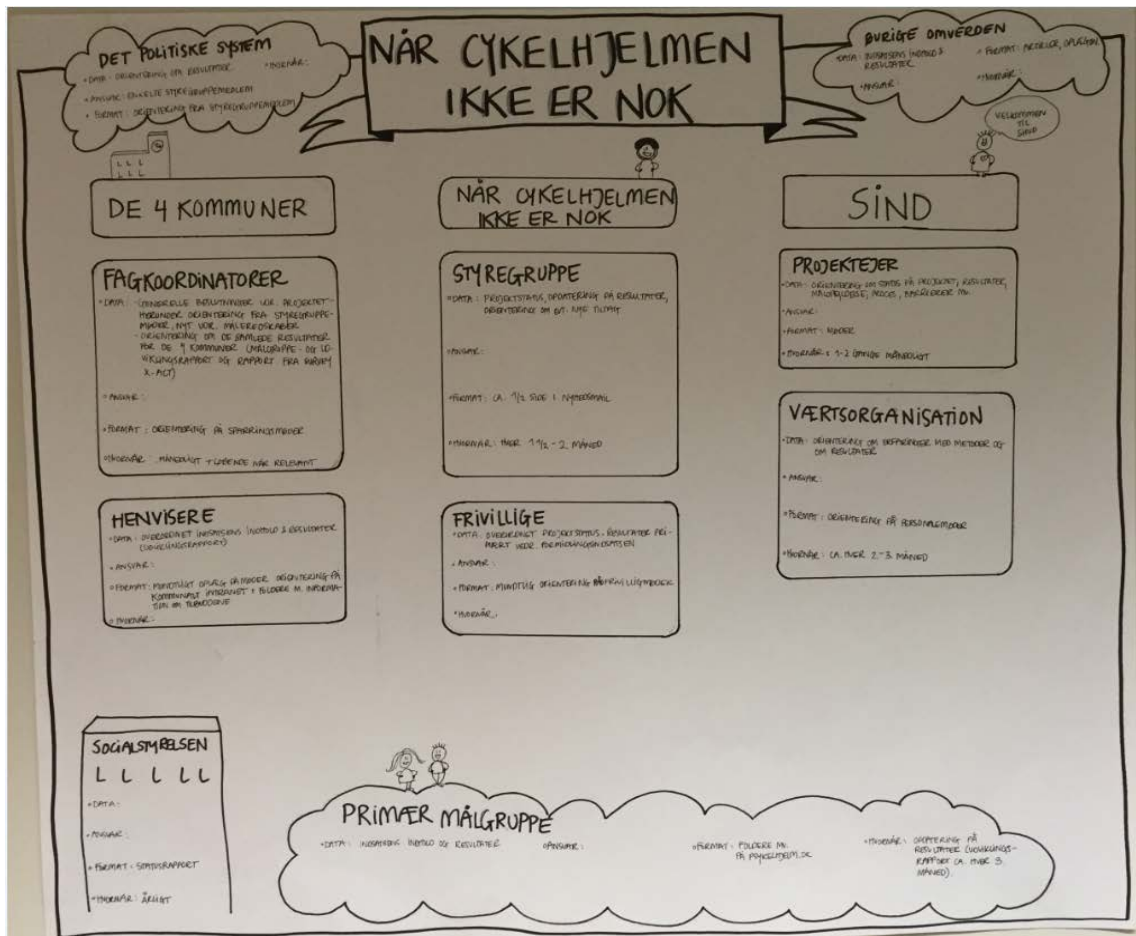
I flere af projekterne peger aktørerne på, at løbende kommunikation er en vigtig drivkraft i at kunne koordinere og sikre en god indsats til børn og unge. På ledelsesniveau sker det fx på styregruppemøder, hvor NGO og kommune deler erfaringer med hinanden og søger at finde løsninger på eventuelle udfordringer. Det er med til at skabe en bedre koordinering af samarbejdet om indsatsen. Erfaringer fra flere af projekterne viser, at det er en drivkraft for samarbejdet, når der er en styregruppe, som prioriterer samarbejdet og søger at finde frem til løsninger sammen på de udfordringer, der opstår undervejs i driften af den fælles indsats. Projektlederne i flere af projekterne peger her på, at det er vigtigt med møder af en fast kadence, så tiden er prioriteret, og hvor både NGO og kommune er til stede for at koordinere og løse udfordringer af tværgående karakter. En projektleder peger også på, at hyppige møder og kommunikation kan være med til at stimulere det positive samarbejde, fordi der opbygges tættere relationer og tillid.

Projektledere, kommunale medarbejdere og frivillige fortæller også, at hyppig og løbende kommunikation mellem samarbejdspartnerne kan bidrage til at øge ejerskabet og engagementet hos både NGO og kommune. På den måde kan kommunikation være med til at binde partnernes opmærksomhed til projektet, også hos ledelsen eller henvisere, som er mere på afstand. I flere projekter har de god erfaring med at etablere en fast struktur for den løbende kommunikation i form af data- og videndelingsmodeller. Det betyder at projektlederne, men også ledelsen har fået et overblik over, hvilken viden der skal deles med forskellige interessenter, hvornår, i hvilken form, samt hvem der har ansvaret herfor. Det kan fx vedrøre status på projektet, resultater og målopfyldelse, orientering om centrale beslutninger truffet i projektet, som bidrager til at holde projektets interessenter tæt på og gøre opmærksom på projektet.

I figur 6-3 ses et eksempel på et udkast til en data- og videndelingsmodel, hvor projektet *"Når cykelhjelm ikke er nok"* har identificeret centrale aktører, som der skal kommunikeres til, deres vidensbehov, hvem der er ansvarlig for kommunikationen, i hvilket format der skal kommunikeres, samt med hvilken hyppighed.



Figur 6-3: Eksempel på en data- og vidensdelingsmodel



Udover faste strukturer for kommunikation og vidensdeling peger erfaringer fra projekterne imidlertid også på, at hurtig og let adgang til dialog mellem kommune og NGO i det daglige arbejde er centralt. Det er således en drivkraft for et godt samarbejde, at der er en hurtig respons mellem NGO og kommune i den daglige koordinering og drift af en fælles indsats, fx i form af let adgang over telefon og mail. Det gælder både på ledelsesniveau, men også i samarbejdet mellem udførende frivillige og kommunale medarbejdere.

På det udførende niveau peger erfaringer fra projekterne på, at mængden af kommunikation og dialog mellem frivillige og kommunale medarbejdere afhænger meget af samarbejdsmodellen. I partnerskabsmodeller, hvor frivillige og kommunale medarbejdere samarbejder om dele af indsatsen, er dialog mere påkrævet. I en samarbejdsmodel, hvor arbejdet er opdelt, er der derimod eksempler på, at der savnes dialog og vidensdeling mellem kommunale medarbejdere og frivillige. Det kan fx gøre sig gældende for kommunale medarbejdere, som alene henviser børn og unge til en indsats i en NGO.

I et projekt har der fx været meget dialog om, hvor meget de frivillige, der udfører indsatsen, skal vidensdele med de medarbejdere i kommunen, som har henvist et barn eller en ung. Fra et kommunalt perspektiv er der eksempler på, at det betyder, at medarbejderne føler sig koblet af arbejdet med børnene og de unge og ikke har indsigt i, om børnene og de unge udvikler sig og trives. Fra NGO'ens side er man modsat af den holdning, at det er en forudsætning for at kunne skabe en tryk relation og et fortroligt rum mellem barnet eller den unge og en frivillig, at der ikke videndesles med kommunen. I den konkrete NGO vidensdeler man derfor kun med kommunen på et generelt plan om den samlede børnegrupper, eller hvis der er et barn eller en ung, hvor der er udfordrin-



ger. Der følges imidlertid ikke løbende og systematisk op mellem de kommunale henvisere og de frivillige på børnene og de unges trivsel og udvikling.

Projektlederne og de kommunale medarbejdere fortæller, at det er nødvendigt også at opsætte faste procedurer for vidensdeling og opfølgning på det enkelte barn, og at NGO og kommune når til fælles enighed om, hvilken viden man kan, må (i juridisk forstand) og skal dele. Dette ud fra et hensyn til, hvad der tjener målgruppen af børn og unge bedst og styrker indsatsen til dem.

#### **Boks 6-7: Eksempel fra et samarbejdsprojekt: Etablering af klare rammer for vidensdeling**



I projektet **Klub MOVE** ses et eksempel på en organisering, hvor der er fastsat klare rammer for, hvornår der deles viden om barnet. I indsatsens forløb er der tre faste tidspunkter, hvor der deles viden om den unge. For det første deler kommunen og NGO'en viden om den unge i forbindelse med henvisningen. Den kommunale medarbejder, som henviser den unge, overleverer viden om den unge til projektkoordinator for indsatsen. For det andet foregår der vidensdeling i forbindelse med afholdes af en forsamling, hvor både projektkoordinator, forældre, den unge og en kommunal medarbejder deltager. For det tredje afholdes der en afsluttende samtale, hvor der deltager de samme aktører som ved forsamlingen samt den frivillige. Vidensdelingen ved den afsluttende samtale kan eksempelvis foregå ved, at projektkoordinator fortæller, hvilken udvikling den unge har gennemgået i forløbet i indsatsen, mens den kommunale medarbejder fortæller, hvilken udvikling den unge har gennemgået ift. sin skolegang sideløbende med forløbet i indsatsen. De tre faste tidspunkter for vidensdeling om den unge suppleres af løbende, uformel dialog mellem kommune og NGO.

Ét er dog den viden, man *kan* dele, noget andet er den viden, man *skal* dele. Her har samarbejdet mellem NGO'er og kommuner i mange tilfælde skærpet forståelsen af underretningspligten og skærpet opmærksomheden på, hvilke børn og unge en indsats kan rumme, og hvilke der bør sendes videre. Der er også skabt styrket dialog mellem NGO'er og kommuner, når der har været tvivl om, hvorvidt et barn eller en ung, og eventuelt en familie, har brug for yderligere hjælp i et kommunalt tilbud (jf. kapitel 5).

#### **6.2.4 Kvalitetsudvikling i tilbuddet til børn og unge gennem en datadrevet praksis**

En datadrevet og vidensbaseret praksis, som understøtter løbende udvikling af samarbejdet om indsatsen forudsætter, at der er motivation for og vilje til at arbejde med dokumentation og evaluering som et redskab, både blandt ledere, frivillige og medarbejdere. Det er erfaringen hos flere af projektlederne, at det er en barriere for at skabe en datadrevet og vidensbaseret praksis, hvis ledelser i såvel NGO'er som kommuner ikke prioriterer ressourcerne til det. At skabe en vidensbaseret og datadrevet kultur kræver en bevidst prioritering. I flere af projekterne oplever både projektledere og udførende kommunale medarbejdere og frivillige imidlertid, at det er vanskeligt at finde tid til sammen at reflektere over data, fordi rammerne ikke er sat dertil. En ledelsesmæssig prioritering og insisteren på at bruge data og viden til at kvalitetsudvikle den fælles indsats til målgruppen er altså en nødvendighed og central drivkraft for at få det til at ske.

Flere projektledere i projekterne oplever også, at det kan være vanskeligt både for ledere, kommunale medarbejdere og frivillige at forstå, hvordan dokumentation ikke alene har til formål at dokumentere resultater, men også kan og bør bruges som et udviklingsredskab, både til at se på behovet for at justere indsatsen i forhold til den samlede målgruppe, men også som udgangspunkt for arbejdet med det enkelte barn eller den enkelte unge.

Der er imidlertid også gjort nogle gode erfaringer med at videns- og databaserede indsatsen. Flere af projekterne har fx vidensbaseret deres indsats ved at bruge viden fra den forskningskortlæg-

ning, som Rambøll foretog som indledning til projektperioden.<sup>13</sup> Dette ved at bruge viden om, hvad der udgør centrale risiko- og beskyttelsesfaktorer samt virkende mekanismer for børn og unge, som er udsatte eller i risiko for at blive det.

**Boks 6-8: Eksempel fra et samarbejdsprojekt: Viden om risiko- og beskyttelsesfaktorer samt mekanismer der har ført til justeringer i indsatsen og skærpet samarbejdsparternes blik for indsatsens målgruppe**



En projektleder fra NGO'en tegner et billede af, hvordan viden om risiko- og beskyttelsesfaktorer indvirkede på NGO'en og kommunens arbejde med indsatsen. Projektlederen fortæller:

”På vores forandringsteori-workshop blev vi præsenteret for kortlægningen af viden om risiko- og beskyttelsesfaktorer. På den måde kom forskningsviden med ind i arbejdet, selv om det først for alvor er blevet klart i tilpasningerne af forandringsteorien efter workshoppen. Videnskortlægningen har husket os på, hvor stor en rolle forældrene spiller. Det vidste vi godt i forvejen, men den skærpede vores fokus. Vi havde egentlig tænkt, at det var op til medarbejdernes vurdering, om der skulle gennemføres forældre-samtaler som opstart på det enkelte forløb. Men med videnskortlægningen i baghovedet har vi besluttet at gøre det i alle forløb. På den måde har inddragelsen af forskningsviden sat sit direkte aftryk på, hvordan vi designer vores indsats.”

I et andet projekt fortæller projektlederen, at skolelærere og pædagoger, der udfører indsatsen på skolerne, har udviklet en ”tjekliste”, der skaber overblik over risiko- og beskyttelsesfaktorer for målgruppen. Den bruger de i de første samtaler med børnene og de unge og eventuelt med forældre som udgangspunkt for at spørge ind til, hvilken situation barnet, den unge eller familien befinder sig i. Dette med henblik på allerede i opstarten af indsatsen at få viden om, hvorvidt der er særlige forhold, de skal tilrettelægge indsatsen efter. Endvidere har viden om risiko- og beskyttelsesfaktorer dannet afsæt for NGO'en og kommunens dialog om indkredsning af den målgruppe af børn og unge, de samarbejder om.

Nogle af projekterne har også haft succes med at bruge data i indsatsen. I to af projekterne benytter de sig af såkaldte casemøder til at uddrage læring på baggrund af data på børnenes og de unges udvikling. Her udvælger man cases på børn og unge med henblik på at gennemgå progressionsrapporter og udviklingsrapporter for de udvalgte cases og bruge viden herfra til dybdegående drøftelser af, hvad der lykkedes og måske ikke lykkedes i den enkelte case. Ved afslutningen af møderne bruges den dybdegående læring til at drøfte den samlede gruppe af børn og unge, de arbejder med. I et andet projekt har projektledere i både NGO og kommune samt udvalgte udførende i indsatsen mødtes for at følge op på, hvilken forskel data viser, at deres indsats gør for målgruppen. Her har man både drøftet, på hvilke områder målgruppen har udviklet sig, og på hvilke de ikke har. Man har også sat fokus på de områder, hvor baggrundsmålinger viser, at indsatsens målgruppe har mest brug for hjælp.

Ved at koble viden om målgruppens baggrund med viden om målgruppens udvikling fandt deltagerne ud af, at de to områder, hvor børnene havde størst behov, også var de områder, hvor børnene havde haft fremgang. Med den viden blev deltagerne bekræftet i, at indsatsen gør en stor forskel på nogle bestemte områder. I et tredje projekt bruger man data på arbejdsgruppemøde som udgangspunkt for at evaluere, hvordan det går.

Nogle af projekterne giver også udtryk for, at de anvender de viden- og resultatrapporter, de har adgang til. De peger på, at de løbende gør brug af særligt de rapporter, der dels giver en karakteristik af børnene og de unge, herunder hvilke udfordringer børnene og de unge har, og hvilke ressourcer det er relevant at arbejde med hos dem, og dels de rapporter, der viser børnene og de

<sup>13</sup> Rambøll Management Consulting (2016). Viden om risiko og beskyttelsesfaktorer for børn og unge i udsatte familier.

unges udvikling over tid. Projektlederne fortæller bl.a., at data og viden, der tegner et billede af børnene og de unge, giver et godt grundlag for dialogen mellem kommune og NGO i forhold til at målrette kommunens praksis for henvisning til indsatsen, så det sikres, at det er de rette børn og unge, indsatsen når. Det er altså, når tiden prioriteres til at mødes om data, at der bliver skabt frugtbare dialoger om, hvorvidt indsatsen kører på rette spor, herunder hvad der virker særligt godt, så det kan bruges i det videre arbejde med at skabe en god indsats for børnene og de unge.

I nogle projekter har man også oplevet, at det, at udfylde en måling sammen med et barn eller en ung, kan føre til nogle gode og værdifulde samtaler med barnet eller den unge om deres besvarelser, herunder hvilke tanker, følelser og oplevelser der ligger bag.

Lokale projektbesøg og interviews med de centrale parter, herunder projektledere, kommunale medarbejdere og frivillige, har dog også vist, at der er store variation mellem projekterne. Nogle af projekterne er længere end andre i forhold til at tage baggrundsmålinger, progressionsmålinger og udviklingsmålinger aktivt i anvendelse til refleksion over indsatsen. Samlet set, er det dog gældende for de fleste projekter, at der ikke er udviklet en stærk datadrevet refleksionskultur, og at der ikke er skabt faste rammer for at sikre systematisk refleksion over indsatserne. Refleksion over data sker således mere ad hoc.

Endelig har data været centralt for projekterne i forhold til at formidle indsatsernes resultater op på ledelsesniveau. Særligt for de kommunale ledelser har det været centralt, at samarbejdet med NGO'er kan synliggøres som virkningsfuldt. Det er imidlertid også en central erfaring, at ledelsesniveauet har været mere optaget af at dokumentere virkninger end af skabe de organisatoriske rammer for, at der er plads til refleksion og brug af data ind i udviklingen af indsatsernes kvalitet.

### 6.2.5 Stabilitet

Flere af projekterne under puljen har erfaret, at det er en barriere for at skabe kontinuitet og kvalitet i indsatsen til børn og unge, når der er en stor udskiftning blandt frivillige. Et sted har stor udskiftning blandt de frivillige bl.a. ført til, at de frivillige ikke har fået den rolle i den fælles indsats, som de oprindeligt var tiltænkt.

En kommunal medarbejder peger også på, at udskiftning har stor betydning for den gode relation og vidensdeling mellem kommunen og frivillighedsgruppen, hvilket har konsekvenser for kommunens tillid til det frivillige arbejde. I stedet for løbende at bygge ovenpå etablerede relationer, oplever hun ofte at skulle begynde forfra.

En hyppig udskiftning er også en barriere for at sikre en fælles tilgang og fælles mål for indsatsen samt en datadrevet praksis. Ifølge projektlederne i NGO'erne kræver det derfor et stort fokus på at opkvalificere nye frivillige – såvel som kommunale medarbejdere – når der sker udskiftninger.

#### Boks 6-9: Citat



“Når man introducerer noget over for borgere med frivillige, så skal kommunen kunne stå inden for dets kvalitet. Når man inviterer ind i et samarbejde, så skal det kvalitetssikres. Det kan man blive bekymret for med stor udskiftning blande de frivillige – om man kan fastholde og sikre kvalitet”

*Repræsentant for kommune*

Udskiftning blandt frivillige er imidlertid ofte et vilkår, når kommuner arbejder sammen med NGO'er. I et samarbejde om en indsats til børn og unge, er det derfor centralt at overveje, hvad der skal til for at sikre stabilitet blandt frivillige. Erfaringer i projekterne på, at frivillige særligt motiveres af inddragelse og medbestemmelse og af at få nye kompetencer gennem det frivillige arbejde. Desuden er det centralt, at deres forventninger til roller og ansvar indfries.

## BILAG 1: METODER OG DATAKILDER

Nærværende bilag præsenterer de datakilder, som indgår i den afsluttende opsamling. Tabellen nedenfor beskriver de forskellige datakilder ift. proces for dataindsamling, indhold i data og hvordan data er anvendt i opsamlingen.

**Tabel 1: Oversigt over datakilder**

Datakilde	Beskrivelse af dataindsamling, indhold i data og anvendelse i opsamlingen
<b>Forandringsteoriworkshop</b>	<p>Som opstart på projektperioden gennemførte Rambøll forandringsteoriworkshop i alle projekter, hvor forandringsteorien bag indsatsernes metode blev udviklet. Forandringsteorien har været udgangspunktet for udviklingen af måleredskaber og evaluering af de borgerrettede resultater, idet forandringsteorien sætter fokus på, hvilke resultater hvert projekt ønsker at opnå for de deltagende børn og unge. Forandringsteorien er løbende blevet kvalificeret og videreudviklet.</p> <p>Forandringsteoriene er anvendt som datakilde i opsamlingens kapitel 4, som præsenterer de tværgående resultater.</p>
<b>Indsatsbeskrivelser</b>	<p>På baggrund af forandringsteoriworkshops, projektbeskrivelser og interviews med projektledere eller andre centrale personer i hvert enkelt projekt, er der blevet udformet detaljerede projektbeskrivelser, der beskriver målgruppen for indsatsen, indsatsens metode (herunder grundlag, arbejdsgang og forandringsteori), organiseringen af indsatsen og indsatsens virkninger.</p> <p>I opsamlingen er indsatsbeskrivelserne anvendt til at kategorisere de enkelte projekter inden for de fire typer af samarbejdskonstellationer. Derudover indgår indsatsbeskrivelserne som datakilde i opsamlingens kapitel 5 og 6.</p>
<b>Parathedsvurdering</b>	<p>Med henblik på at skabe et fælles billede af de enkelte projekters afsæt for at implementere en vidensbaseret indsats blev der foretaget parathedsvurderinger ved projektets opstart. Parathedsvurderingerne har haft til formål at gøre ledelser, medarbejdere og frivillige bevidste om, de styrker, udfordringer, muligheder og trusler, der er i hver enkel projektorganisations omstilling til en vidensbaseret og datadrevet praksis. Som led i parathedsvurderingerne blev projekternes parathed vurderet i forhold til følgende temaer:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Strategi</li> <li>• Ledelse</li> <li>• Kultur</li> <li>• Kompetencer</li> <li>• Struktur</li> <li>• Metode.</li> </ul> <p>I denne afsluttende opsamling er parathedsvurderingerne anvendt som datakilde i kapitel 6, som omhandler samarbejdet om indsatsen til børn og unge.</p>

Datakilde	Beskrivelse af dataindsamling, indhold i data og anvendelse i opsamlingen
<b>Lokale projektbesøg</b>	<p>Rambøll har gennemført projektbesøg i projekterne af tre omgange i henholdsvis 2015, 2016 og 2017. På projektbesøgene har der bl.a. været deltagelse af projektledere og nøglemedarbejdere. Projektbesøgene har bidraget til at belyse projekternes løbende udvikling af indsatser, samarbejde, oplevede resultater og datadrevet og vidensbaseret praksis. Projektbesøgene har bl.a. belyst følgende temaer:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Status på projekterne og indsatserne</li> <li>• Status på datadrevet og vidensbaseret arbejde</li> <li>• Status på samarbejde mellem kommune og NGO</li> <li>• Status på årsplaner</li> <li>• Kvalificering af forandringsteori</li> <li>• Erfaringsopsamling.</li> <li>• Oplevede resultater for målgruppen</li> </ul> <p>I 2015 blev der lavet interviews med projektledere, kommunale aktører og frivillige i syv af otte projekter. Dette i form af individuelle interviews eller fokusgruppeinterviews. I 2016 blev der ligeledes lavet interview med projektledere, kommunale aktører og frivillige i projekterne. I 2017 blev der udover projektledere, kommunale aktører og frivillige, også lavet interviews med enkelte børn og/eller forældre i fem af projekterne.</p> <p>Data fra de lokale projektbesøg er anvendt som datakilde i opsamlingens kapitel 3, 4, 5 og 6.</p>
<b>Tværgående workshops og seminarer</b>	<p>Der er i projektperioden afholdt en række workshops:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>Lederseminarer</i> i både 2015 og 2016 med deltagelse fra projektledere og medlemmer af projekternes styregruppe.</li> <li>• <i>Planlægningsworkshops</i> i 2015 og 2016 med deltagelse fra projektledere, udførende frivillige og kommunale samarbejdspartnere.</li> <li>• <i>Målgruppemøder</i> i 2015 og 2016 med deltagelse fra projektledere, udførende frivillige og kommunale samarbejdspartnere.</li> <li>• <i>Læringsseminar</i> i 2016 med deltagelse fra projektledere.</li> </ul> <p>Workshops har dels været et redskab til løbende processtøtte og rådgivning og har dels bidraget med viden til opsamling af projekternes arbejde med definition af målgruppen, samarbejde mellem kommune og NGO (herunder drivkræfter og barrierer).</p> <p>I opsamlingen indgår referater fra workshops som datakilde i kapitel 3, 4, 5 og 6.</p>
<b>Surveyundersøgelse</b>	<p>I 2016 blev der udsendt en surveyundersøgelse til ledere i NGO og kommune, projektledere samt medarbejdere i kommuner og NGO (både lønnede og frivillige). Undersøgelsen blev udsendt med henblik på at belyse projekternes udvikling i forhold til at arbejde med og samarbejde om vidensbaserede indsatser. Surveyundersøgelsen har bl.a. belyst:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Motivation</li> <li>• Strategi og ledelse</li> <li>• Kendskab til indsatsernes mål og arbejdsgange</li> <li>• Samarbejde mellem NGO og kommune i projekterne</li> <li>• Datadrevet og vidensbaseret praksis</li> <li>• Gevinster ved deltagelse i projektet og fremtidige perspektiver.</li> </ul> <p>Data fra surveyundersøgelsen indgår i kapitel 5 og 6.</p>

Datakilde	Beskrivelse af dataindsamling, indhold i data og anvendelse i opsamlingen
<b>Baggrundsmålinger</b>	<p>I løbet af projektperioden er der gennemført løbende baggrundsmålinger af børn og unge, som starter i projekternes indsatser. Dette er gjort med henblik på at kunne lave en karakteristik af projekternes målgruppe.</p> <p>Baggrundsmålingen belyser:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Deltagende børn og unges individuelle karakteristika (fx alder, køn, nationalitet).</li><li>• Børn og unges primære vanskeligheder samt ressourcer, som de har behov for at få understøttet.</li><li>• Børn og unges familiære baggrund, herunder forældres uddannelsesniveau og beskæftigelsesgrad samt primære udfordringer i familien.</li></ul> <p>Der er ved tidspunktet for denne afsluttende opsamling gennemført 688 baggrundsmålinger på tværs af projekter. Data fra baggrundsmålingerne indgår som datakilde i kapitel 3, som omhandler fællestræk på tværs af projekter og i de enkelte projekter.</p>

Datakilde	Beskrivelse af dataindsamling, indhold i data og anvendelse i opsamlingen
<p><b>Før-, efter- og den opfølgende måling</b></p>	<p>Under projektperioden er der gennemført før-, efter- og opfølgende målinger for de deltagende børn. Måleredskabet til før-, efter- og den opfølgende måling er udarbejdet pba. inspiration fra eksisterende måleredskaber samt projekternes forandringsteorier, dvs. teorierne for, hvilke resultater indsatsen/projektet skal skabe for målgruppen. Derudover har projekterne været inddraget i udviklingen af måleredskaberne.</p> <p>Ved før-, efter- og den opfølgende måling er der målt på otte dimensioner på tværs af alle projekter:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Psykisk trivsel</li> <li>• Relational trivsel</li> <li>• Sociale kompetencer</li> <li>• Mestringskompetencer</li> <li>• Selvskade</li> <li>• Positiv selvopfattelse og selvværd</li> <li>• Trivsel i skolen</li> <li>• Forebyggelse af selvmordsadfærd.</li> </ul> <p>Til hver dimension er der knyttet en række spørgsmål. Der er anvendt de samme spørgsmål ved alle projekter. Dog er der ikke målt på alle dimensioner for alle projekterne. I samarbejde med Rambøll har projekterne derimod udvalgt de dimensioner, der var mest relevante at måle på ift. den konkrete indsats – dvs. de dimensioner, som indsatsen har til formål at skabe positive resultater på.</p> <p>Der bemærkes, at der er tale om før og eftermålinger uden en kontrolgruppe, hvorfor resultaterne ikke kan fastslå statistisk effekt. Det bemærkes endvidere, at der er et relativt stort frafald ved den opfølgende måling, som ikke kan udelukkes at være systematisk.</p> <p>Måleredskabet er udfyldt af barnet selv. Erfaringer fra puljen peger på, at børnene og de unge ved opstart i indsatsen ikke altid har fuld erkendelse eller indsigt i egne vanskeligheder. Derudover er det ikke sikkert, at der på tidspunktet for førmålingen er etableret tilstrækkelig tillid mellem medarbejderne i indsatsen og barnet/den unge til, at barnet/den unge tør være helt ærlig i udfyldelsen af måleredskabet. Disse forhold kan betyde, at barnet/den unge har vurderet sig selv mere positivt på dimensionerne ved førmålingen, end en fagperson ville have gjort. Dette kan betyde, at resultaterne af indsatserne underestimeres – dvs. at der reelt er større resultater, end hvad analyserne viser.</p> <p>Der er gennemført førmålinger for 686 børn og unge, eftermålinger for 479 børn og unge samt opfølgende målinger for 221 børn og unge. Som det fremgår af antallet, er der sket et stort frafald fra eftermålingen til den opfølgende måling. I analysen af udviklingen mellem før- og eftermålingen inkluderes der udelukkende data for børn og unge, som har besvaret både før- og eftermålingen. Ligeledes inkluderes der kun data for børn og unge, som har besvaret både før-, efter- og den opfølgende måling i analysen af udviklingen mellem førmålingen og den opfølgende måling.</p> <p>Data fra før-, efter og den opfølgende måling indgår som datakilde i kapitel 4 i opsamlingen, som præsenterer de tværgående resultater for børnene og de unge i målgruppen.</p>

Datakilde	Beskrivelse af dataindsamling, indhold i data og anvendelse i opsamlingen
<b>Fidelitetsmålinger</b>	<p>Fidelitetsmålingen er anvendt til at dokumentere fideliteten i indsatserne, dvs. i hvilken grad indsatserne, som børnene og de unge deltager i, gennemføres som tiltænkt. Der er udviklet projektspecifikke måleredskaber – dvs. ét måleredskab per projekt. Måleredskaberne til fidelitetsmålingen er udviklet pba. projekternes arbejdsgangsbeskrivelser. Der er kun målt fidelitet i seks af otte projekter, da arbejdsgangsbeskrivelserne i to af projekterne ikke har en karakter, der gør det muligt at opstille måleredskaber. Det er fx fordi, at der er store variationer i, hvordan en indsats leveres til forskellige børn og unge fra gang til gang.</p> <p>I opsamlingen indgår data fra fidelitetsmålingerne i bilag 2.</p>



## BILAG 2: RESULTATER FRA FIDELITETSMÅLINGER

I tabellerne nedenfor præsenteres resultaterne fra fidelitetsmålingerne for de enkelte projekter. Fidelitetsmålingen er anvendt til at dokumentere fideliteten i indsatsen, dvs. i hvilken grad indsatsen, som børnene og de unge deltager i, gennemføres som tiltænkt. Derved kan resultaterne fra fidelitetsmålingen være med til at sandsynliggøre, hvorvidt de identificerede resultater for børnene og de unge er skabt af indsatsen.

Spørgsmålene i fidelitetsmålingen er besvaret på en skala fra 1 til 5, hvor 5 angiver en høj grad af fidelitet, dvs. at en konkret aktivitet altid er gennemført som tiltænkt, mens 1 angiver, at en aktivitet slet ikke er gennemført som tiltænkt. Score i tabellerne er markeret med farver, hvor blå indikerer en høj grad af fidelitet. Bemærk, at der kun er målt fidelitet i seks af de otte projekter. Det skyldes, at indsatserne i to af projekterne ikke har en tilstrækkelig manualiseret karakter, der gør det muligt at opstille klare kriterier for, hvordan indsatserne skal udføres.

**Tabel 1: Resultater fra fidelitetsmålingen – STRØM**

Spørgsmål	Score
1. I hvilken grad har vi informeret barnet/den unge om mentorforløbets formål og indhold i forbindelse med henvisning til indsatsen (fx via en samtale med henviser eller via en pjece om mentorforløbet)?	4,24
2. I hvilken grad har vi arbejdet med at få indsigt i barnet/den unges interesser og ønsker til en mentor under match-samtalen (fx ved hjælp af aktivitetskort)?	4,3
3. I hvilken grad har vi matchet mentor og mentee med udgangspunkt i fælles interesser og/eller behov?	4,1
4. I hvilken grad har vi arbejdet med at planlægge det fremtidige forløb mellem mentor og mentee under match-mødet (fx ved hjælp af samarbejdsaftalen)?	3,7
5. I hvilken grad har vi tilpasset mentorforløbet med mentees interesser og behov (fx ved at gå til fodbold, hvis mentee har interesse herfor)?	3,9
6. I hvilken grad har vi arbejdet med mentees bekymringer og følelser (fx ved hjælp af 'livshjulet eller skaleringsredskaber)?	3,4
7. I hvilken grad har vi arbejdet med mentees styrker og selvværd (fx ved hjælp af styrkekort)?	3,15
8. I hvilken grad har vi arbejdet med mentees sociale netværk og sociale kompetencer (fx ved hjælp af netværkskort)?	3,2
9. I hvilken grad har vi arbejdet med forhold vedrørende mentees skole- og fritidsliv?	3,4
10. I hvilken grad har vi genbesøgt mentees målsætning for mentorforløbet undervejs i forløbet (fx gennem redskaber til målfastsættelse)?	2,7
11. I hvilken grad har vi genbesøgt samarbejdsaftalen med henblik på at sikre en god relation mellem mentor og mentee undervejs i forløbet (fx ved at genbesøge samarbejdsaftalen)?	2,4
12. I hvilken grad har vi anvendt virkemidler til at motivere barnet/den unge til at deltage i weekendlejre som led i netværksskabende aktiviteter?	3,55
13. I hvilken grad har vi anvendt virkemidler til at motivere barnet/den unge til at deltage i større belønningsarrangementer, som led i netværksskabende aktiviteter knyttet til mentorforløbet (fx 3-måneders og 6-måneders arrangement)?	3,95
14. I hvilken grad har vi anvendt virkemidler for at motivere barnet/den unge til at deltage i sociale aktiviteter med andre mentees og deres mentorer (fx ved at finde mentees med samme interesse for at lave mad)?	2,85
15. I hvilken grad har mentee og mentor klarlagt deres fremtidige relation?	2,35
16. I hvilken grad har vi støttet mentee i at etablere netværk udenfor mentorforløbets regi?	3,05
17. I hvilken grad har vi inddraget forældre og henvisere i afslutningen af mentorforløbet?	2,1

**Tabel 2: Resultater fra fidelitetsmålingen – Når cykelhjelme ikke er nok**

Spørgsmål	Score
1. I hvilken grad har vi i den individuelle rådgivning arbejdet med tematikker, der har betydning for barnet/den unges situation (fx at identificere og tale om de tanker og problematikker, der fylder særligt meget for det enkelte barn/den unge)?	4,97
2. I hvilken grad har vi arbejdet med metoder, som hjælper børnene/de unge til at sætte ord på egne følelser og oplevelser (fx gennem tegning og billedsprog samt øvrige metoder afhængigt af barnet/den unges alder)?	4,74
3. I hvilken grad har vi anvendt generaliseringsstrategier i individuelle samtaler med børn og unge (fx "jeg ved, at mange børn og unge tænker og bekymrer sig om det samme som dig, eller frygter det du frygter eller oplever")?	4,29
4. I hvilken grad har vi i den individuelle rådgivning arbejdet med at give børn og unge viden om psykiske lidelser, og hvordan omgivelserne mærker det?	4,19
5. I hvilken grad har vi i de individuelle rådgivningsforløb haft fokus på at give børn og unge viden om risiko- og beskyttelsesfaktorer?	4,16
6. I hvilken grad har vi arbejdet med at give børn og unge redskaber til at håndtere svære hverdagssituationer i den individuelle rådgivning?	4,35
7. I hvilken grad har vi i den individuelle rådgivning arbejdet med at identificere personer i børns og unges nærmiljø, som de kan finde støtte hos?	3,94
8. I hvilken grad har vi i den individuelle rådgivning arbejdet med at hjælpe børn og unge hen mod at kunne inddrage sine forældre i deres tanker, følelser og behov for støtte?	3,87
9. I hvilken grad har vi i grupperådgivningen arbejdet med tematikker, der giver børn og unge viden om egen situation (fx gennem psykoedukation, hvor børn og unge opnår viden om psykiske lidelser og de problematikker, som kan følge af lidelsen)?	4,83
10. I hvilken grad har vi i grupperådgivningen arbejdet med metoder, som hjælper børnene/de unge til at sætte ord på egne følelser og oplevelser (fx ved at dele erfaringer og spejle sig i hinanden)?	4,83
11. I hvilken grad har vi anvendt generaliseringsstrategier i grupperådgivning med børn og unge (fx "jeg ved, at mange børn og unge tænker og bekymrer sig om det samme som jer, eller frygter det I frygter eller oplever")?	5
12. I hvilken grad har vi i grupperådgivningen arbejdet med at give børn og unge viden om, hvad psykiske sygdomme er, og hvordan de kommer til udtryk?	4,5
13. I hvilken grad har vi i grupperådgivningen haft fokus på at give børn og unge viden om risiko- og beskyttelsesfaktorer (fx ved at tale om de risiko- og beskyttelsesfaktorer, som de med fordel kan være opmærksomme på)?	4,17
14. I hvilken grad har vi i forælderådgivningen haft fokus på at give forældre viden om risiko- og beskyttelsesfaktorer for deres børn?	4,55
15. I hvilken grad har vi i forælderådgivningen arbejdet med at understøtte forældrenes erkendelsesproces i forhold til forældreadfærdens betydning for barnet/den unges trivsel?	4,61
16. I hvilken grad har vi i forælderådgivningen arbejdet med at give forældre redskaber til at håndtere udvalgte hverdagssituationer (fx redskaber til at tale med barnet/den unge om familiens vilkår)?	4,29
17. I hvilken grad har vi i forælderådgivningen arbejdet med at afklare forældres overvejelser i forhold til, hvad de kan fortælle og ikke kan fortælle deres børn/unge?	3,68
18. I hvilken grad har vi i familierådgivningen arbejdet med at facilitere samtale mellem familiemedlemmer med henblik på at give familien indsigt i, hvordan barnet/den unge har det?	4,71
19. I hvilken grad har vi i familierådgivningen arbejdet med at give familier redskaber til at håndtere svære situationer i hverdagen?	4,32
20. I hvilken grad har vi i familierådgivningen haft fokus på at give familier viden om familiære risiko- og beskyttelsesfaktorer, som har betydning for børn og unges trivsel?	4,26

**Tabel 3: Resultater fra fidelitetsmålingen – Powerkids**

Spørgsmål	Score
1. I hvilken grad har vi i informeret børnene/de unge og forældrene forud for indsatsens igangsættelse om gruppesamtalernes formål, indhold og regler?	3,6
2. I hvilken grad har vi i visitationssamtaler haft fokus på at afdække børnene/de unges historie?	3,4
3. I hvilken grad har vi i visitationssamtaler haft fokus på at afdække forældrenes oplevelse af situationen?	3,4
4. I hvilken grad har vi forud for gruppesamtalerne haft fokus på at etablere gode rammer for samtalerne (fx at afklare rollefordeling imellem sundhedsplejerske og frivillig, adgang til lyse lokaler, muligheder for at ligge ned på måtter på gulvet etc.)?	3,89
5. I hvilken grad har vi arbejdet med at understøtte en positiv og anerkendende kultur i gruppen (fx ved at lære børnene/de unge om reglerne for gruppesamtalerne: at man ikke griner af hinanden, at man lytter til hinanden etc.)?	4,33
6. I hvilken grad har vi arbejdet med at skabe tryghed, god stemning og gode relationer i gruppen (fx gennem i fællesskab, ved at spise/drikke, uformel snak og leg)?	4,44
7. I hvilken grad har vi givet børnene/de unge mulighed for at fortælle om deres egen historie og de ting, de oplever som hhv. svært eller godt i gruppesamtalerne (fx i Runden)?	4,56
8. I hvilken grad er der under gruppesamtalerne blevet skrevet logbogsnotater om børnenes udvikling og udsagn?	4,44
9. I hvilken grad har vi undervejs noteret fokuspunkter (ting som opleves særligt svære) for det enkelte barn/den enkelte unge?	4
10. I hvilken grad har vi i gruppesamtalerne talt ud fra tematikker, der har betydning for barnet/den unges situation (fx ved at tage udgangspunkt i de fokuspunkter, som det er blevet noteret, har særlig betydning for barnet/den unge)?	3,56
11. I hvilken grad har vi i gruppen arbejdet med metoder, som hjælper børnene til at sætte ord på egne følelser og oplevelser (fx illustration gennem tegning, billeder og højtlesning)?	4
12. I hvilken grad har vi under gruppesamtalerne stillet spørgsmål med udgangspunkt i drejebogens hjælpsomme spørgsmål og spørgeguides (fx Hvornår har du det godt/svært i din mor/fars familie? Hvis du kunne trylle, er der så noget, du gerne vil lave om?),	3,89
13. I hvilken grad har vi arbejdet med at få børn og unge til at udfolde gode historier fra deres liv (gode oplevelser, færdigheder, børnenes ressourcer), som styrker en positiv identitet og håb for fremtiden (fx vha. Livets træ)?	3,78
14. I hvilken grad har vi arbejdet med at give børn og unge redskaber og handlestrategier til at håndtere de udfordringer, de oplever i familien (fx gennem rollespil, værktøjskassen etc.)?	3,11
15. I hvilken grad har børn og unge fået hjemmeopgaver, hvor de opfordres til at arbejde med nogle af de udfordringer, de oplever (fx at skulle sige til sin mor/far, at man gerne vil have mere alenetid sammen med hende/ham)?	3,22
16. I hvilken grad har vi i gruppesamtalerne fulgt op på de opgaver og forhold, som barnet/den unge har arbejdet videre med hjemme (fx ved at der i Runden spørges ind og lyttes til, hvorvidt og hvordan barnet/den unge har fået fortalt sine forældre etc.)	3,67
17. I hvilken grad har vi arbejdet med metoder (fx mindfulness og boldmassage), der hjælper børnene til at finde ro og slappe af?	3,67
18. I hvilken grad har der i den afsluttende samtale været alenetid, hvor børn og unge sammen får italesat og løst de sidste løse ender og udfordringer, inden forældrene henter dem?	4
19. I hvilken grad har vi i den afsluttende samtale haft fokus på at informere forældrene om, hvad der har været vigtige emner for børnene/de unge i gruppesamtalerne, og hvad der har gjort særligt indtryk på gruppelederne?	4,4
20. I hvilken grad er Børnenes bedste råd blevet læst op ved den afsluttende samtale og udleveret til forældrene efterfølgende?	3,6

**Tabel 4: Resultater fra fidelitetsmålingen – Samtale for børn og unge af forældre med psykisk sygdom**

Spørgsmål	Score
1. I hvilken grad har vi i forsamtaler haft fokus på at afstemme forventninger og mulige bekymringer med børn/unge og forældre?	4,67
2. I hvilken grad har vi i forsamtaler haft fokus på at opnå indsigt i barnet/den unges historie (psykosociale forhold, familie, opvækst, sygdomme, væsentlige begivenheder etc.)?	4,22
3. I hvilken grad har vi i gruppesamtalerne arbejdet med at skabe forudsigelige rammer hver gang (fx at det er de samme voksne, der deltager, at der kommer ikke nye børn ind etc.)?	4,89
4. I hvilken grad har gruppeledere forud for gruppesamtalerne haft klare aftaler om deres roller og samtalerens indhold (fx hvem styrer øvelser, hvem styrer samtalen, hvilke øvelser der anvendes etc.)?	4,63
5. I hvilken grad har vi indledt gruppesamtaler med et introduktionsritual (siden sidst), hvor børn og unge får mulighed for at fortælle om en god og en mindre god ting, der er sket siden sidst?	4,95
6. I hvilken grad har gruppesamtalerne fulgt denne struktursiden sidst: frugt og te -> øvelse -> leg -> øvelse -> leg -> boller og kakao -> farvelleg og tak for i dag?	4,68
7. I hvilken grad har gruppesamtalerne indeholdt lege (fx avisleg, navnebold, stoleleg, stikbold etc.), hvor der er fokus på at skabe positivt samvær og give børn og unge gode oplevelser med hinanden?	4,89
8. I hvilken grad har gruppesamtalerne indeholdt lege (fx tumling, robotleg etc.), hvor der er fokus på at give børn og unge i gruppen tillid til hinanden?	4,16
9. I hvilken grad har gruppesamtalerne indeholdt øvelser, der får børn og unge til at tænke over og tale om egne følelser (fx kopperne, tegne følelser, kort med ord, sætningsfuldendelse etc.)?	4,84
10. I hvilken grad har vi i gruppesamtalerne arbejdet med øvelser, der får børn og unge til at forstå sammenhænge mellem forskellige situationer og følelsesmæssig respons (fx antennemanden)?	4,53
11. I hvilken grad har vi i gruppesamtalerne arbejdet med øvelser, hvor børn og unge øver at samarbejde, at vente på tur, aflæse andre og god interaktion (fx den blå snor, 1-2-3 variant, håndtegn etc.)?	4,42
12. I hvilken grad har vi i gruppesamtalerne arbejdet med øvelser, der hjælper børn og unge til at spejle sig i bekymringer, som andre udtrykker (fx ved højtlesning af bog om psykisk sygdom)?	4,21
13. I hvilken grad har vi i gruppesamtalerne arbejdet med at give børn og unge øje for de ressourcer, de har tilgængelige, fx netværk, ting de er gode til og lignende, som kan bruges positivt i deres liv (fx Livets træ)?	4,26
14. I hvilken grad har vi i gruppesamtalerne arbejdet med at gøre børn og unge opmærksomme på de gode ting ved sig selv og andre (fx hemmelig ven)?	4,32
15. I hvilken grad har vi i gruppesamtalerne arbejdet med øvelser, der giver børn og unge redskaber til at mestre de svære situationer (fx ekspertpanel, afspænding, humørbarometeret, ABCD, livets flod, tankestrømmen etc.)?	3,63
16. I hvilken grad har vi i gruppesamtalerne arbejdet med øvelser, der har til formål at kortlægge og udvide barnet/den unges netværk (også professionelt netværk)?	3
17. I hvilken grad har vi afsluttet gruppesamtaler med et afslutningsritual, hvor børn og unge sætter ord på, hvad der har været det bedste ved dagens samtale?	3,26
18. I hvilken grad har vi i afsluttende samtaler anvendt netværkshort, som gør det klart for barnet/den unge, hvor han/hun fremadrettet kan søge hjælp?	3,14
19. I hvilken grad har vi i afsluttende samtaler givet mulighed for, at barnet/den unge selv kan bringe temaer på banen, som han/hun finder væsentlige (fx beskeder til forældrene, uløste problematikker etc.)?	4,57

**Tabel 5: Resultater fra fidelitetsmålingen – EmpowR**

Spørgsmål	Score
1. I hvilken grad har vi forud for gruppesamtalerne haft fokus på at etablere gode rammer for samtalerne (fx ved at afklare rollefordeling imellem de to frivillige, der faciliterer samtalerne)?	5
2. I hvilken grad har vi arbejdet med at skabe god og tryk stemning i gruppen (fx ved hjælp af stearinlys og bløde puder, massage og uformel snak)	5
3. I hvilken grad har vi anvendt metoder til at sikre, at pigen fortæller om sin motivation for- og forventninger til at indgå i gruppeforløbet (fx gennem målsætningsøvelser)?	5
4. I hvilken grad er der arbejdet med, at pigen bliver bevidst om den udvikling, hun skal igennem via samtale-gruppeforløbet (fx gennem spørgeskemaudfyldelse under første session)?	5
5. I hvilken grad har vi arbejdet med at etablere tillid i gruppen under de første sessioner (fx gennem samtalekort, øvelser to og to mv.)?	5
6. I hvilken grad har vi arbejdet med at understøtte en positiv og anerkendende kultur i gruppen (fx ved at lære pigerne om reglerne for gruppesamtalerne: at det man siger ikke må fortælles videre, at man ikke griner af hinanden, at man lytter til hinanden etc.)	5
7. I hvilken grad har vi arbejdet med, at pigerne får sat ord på deres egen historie og de ting, som de oplever som hhv. svært eller godt (fx gennem collager mv.)?	5
8. I hvilken grad har vi arbejdet med pigernes følelsesunivers (fx ved hjælp af humørbolde, livets flod mv.)?	5
9. I hvilken grad har vi arbejdet med pigernes tankemønstre (fx gennem den kognitive diamant)?	4,5
10. I hvilken grad har vi i gruppesamtalerne arbejdet med øvelser, der hjælper pigerne til at se forskellige handlemuligheder og giver redskaber til at mestre de svære situationer (fx afspændingsøvelse, fokus på pigernes styrker mv.)?	5
11. I hvilken grad har vi i samtalerne haft fokus på pigernes sociale relationer med familie, venner og/eller kæresten? (fx gennem solsystemet)	5
12. I hvilken grad har vi indledt og afsluttet gruppesamtalerne med et fast ritual (Fx en rundkreds, holde i hånden mv.)?	4
13. I hvilken grad har vi afsluttet hver gruppesamtale med en afspændingsøvelse for pigerne (fx åndedrætsøvelse, rygmassage mv.)?	3
14. I hvilken grad har vi afsluttet hver gruppesamtale med, at pigerne får en hjemmeopgave for?	1
15. I hvilken grad har vi opfordret pigerne til at anvende det virtuelle forum?	1
16. I hvilken grad har vi inddraget pigernes refleksioner i det virtuelle forum i gruppesamtalerne med henblik på at understøtte indholdet i gruppesamtalerne?	1
17. I hvilken grad har medarbejdere fra Ung Egedal informeret pigerne om mulige tilbud i kommunen efter gruppeforløbets afslutning?	2
18. I hvilken grad har vi informeret pigerne om muligheden for at bruge det virtuelle forum efter gruppeforløbets afslutning?	2
19. I hvilken grad har vi informeret pigerne om muligheden for at deltage i endnu et gruppeforløb efter dette gruppeforløbs afslutning?	2,5

**Tabel 6: Resultater fra fidelitetsmålingen – Tidlig opsporing og forebyggelse af børn og unges mistrivsel – når de rammes af nære familiemedlemmers selvmordsadfærd**

Spørgsmål	Score
1. I hvilken grad er hændelsens art, familiens geografiske bopæl samt antallet af hjemmeboende børn under 20 år afklaret via mail eller telefon inden familiesamtalen?	4,93
2. I hvilken grad er der foretaget en konkret vurdering af, hvorvidt det er mest hensigtsmæssigt at afholde familiesamtalen i familiens hjem eller på NEFOS' kontor?	4,93
3. I hvilken grad hilser facilitatoren og rådgiveren på hvert enkelt familiemedlem ved mødet med familien?	4,93
4. I hvilken grad hilser facilitatoren og rådgiveren på familien i følgende rækkefølge? Først det henvendende familiemedlem, derefter børnene/de unge og herefter de øvrige voksne familiemedlemmer.	4,93
5. Hvis familiesamtalen er afholdt i familiens hjem; I hvilken grad bestemmer familien, hvor i huset samtalen skal afholdes? (På en skala fra 1 til 5, hvor 1=slet ikke og 5=altid)	4,83
6. I hvilken grad sørger facilitatoren for at præsentere NEFOS, sig selv og de øvrige rådgivere?	5
7. I hvilken grad informerer facilitatoren om, at rammerne og reglerne for familiesamtalen indebærer, at rådgiverne har tavshedspligt, herunder tavshedspligt overfor barnet/den unge?	5
8. I hvilken grad informerer facilitatoren om, at rammerne og reglerne for familiesamtalen indebærer, at rådgiverne har underretningspligt?	4,93
9. I hvilken grad informerer facilitatoren om, at rammerne og reglerne for familiesamtalen indebærer, at der tilbageorienteres til kommunal henviser, såfremt familien ikke modtager NEFOS' tilbud?	4,43
10. I hvilken grad informerer facilitatoren om, at rammerne og reglerne for familiesamtalen indebærer, at forældre skal skrive under på barnet/den unges stamkortet og dermed giver tilladelse til at barnet/den unge under 18 år kan have en individuel samtale?	5
11. I hvilken grad informerer facilitatoren om, at rammerne og reglerne for familiesamtalen indebærer, at hvert enkelt familiemedlem taler på egne vegne, herunder at voksne ikke taler på vegne af børn/unge?	5
12. I hvilken grad informerer facilitatoren om, at rammerne og reglerne for familiesamtalen indebærer, at alle familiemedlemmer skal være til stede under hele familiesamtalen, dog med den undtagelse at mindre børn gerne må gå til og fra, så længe de er fysisk?	4,47
13. I hvilken grad indledes familiesamtalen med, at facilitatoren spørger hvem i familien, der har lyst til at fortælle, hvad der er sket i deres familie?	5
14. I hvilken grad anvender facilitatoren metodetilgangen 'den åbne dialog'?	4,64
15. I hvilken grad sørger facilitatoren for at fordele familiemedlemmerne og den/de øvrige rådgivere mellem sig selv, inden de individuelle samtaler påbegyndes?	4,93
16. I hvilken grad vurderer og italesætter facilitatoren, hvorvidt der skal fokuseres på noget bestemt i de individuelle samtaler?	4,36
17. I hvilken grad spørger facilitatoren de enkelte familiemedlemmer motiverende om, hvad de vil dele fra den individuelle samtale med resten af familien?	4,92
18. I hvilken grad respekterer facilitator og rådgiver barnets/den unges formulering af det, vedkommende deler fra den individuelle samtale?	4,85
19. Hvis barnet/den unge ikke ønsker at dele noget fra den individuelle samtale; I hvilken grad spørger facilitatoren rådgiveren direkte om vedkommende er bekymret for noget på baggrund af den individuelle samtale?	4,85
20. I hvilken grad er det forælderen/forældrene, der bestemmer, hvad der skal videregives til børnene/de unge fra den individuelle voksensamtale, samt på hvilken måde det skal videregives?	4,62
21. I hvilken grad klarlægger facilitatoren, hvilke tilbud NEFOS kan give familien, herunder individuelle samtaleforløb, gruppetilbud og familiesamtaleforløb?	4,92
22. I hvilken grad sørger facilitatoren for en god afrunding på familiesamtalen, herunder smalltalk mellem NEFOS-medarbejderne og familien?	5
23. I hvilken grad bliver der indgået en aftale om, hvornår den næste familiesamtale skal afholdes?	5
24. I hvilken grad indskærper facilitatoren at afbudspligt er en forudsætning for kontinuerlig støttende rådgivning fra NEFOS?	4,91
25. I hvilken grad evaluerer facilitator og rådgiver familiesamtalen umiddelbart efter eller inden for de første timer efter familiesamtalens afslutning?	4,55
26. I hvilken grad har der været sparring/supervision med den kommunale børn- og ungelæge omkring barnet/den unge? (På en skala fra 1 til 5, hvor 1=slet ikke og 5=altid)	2,67

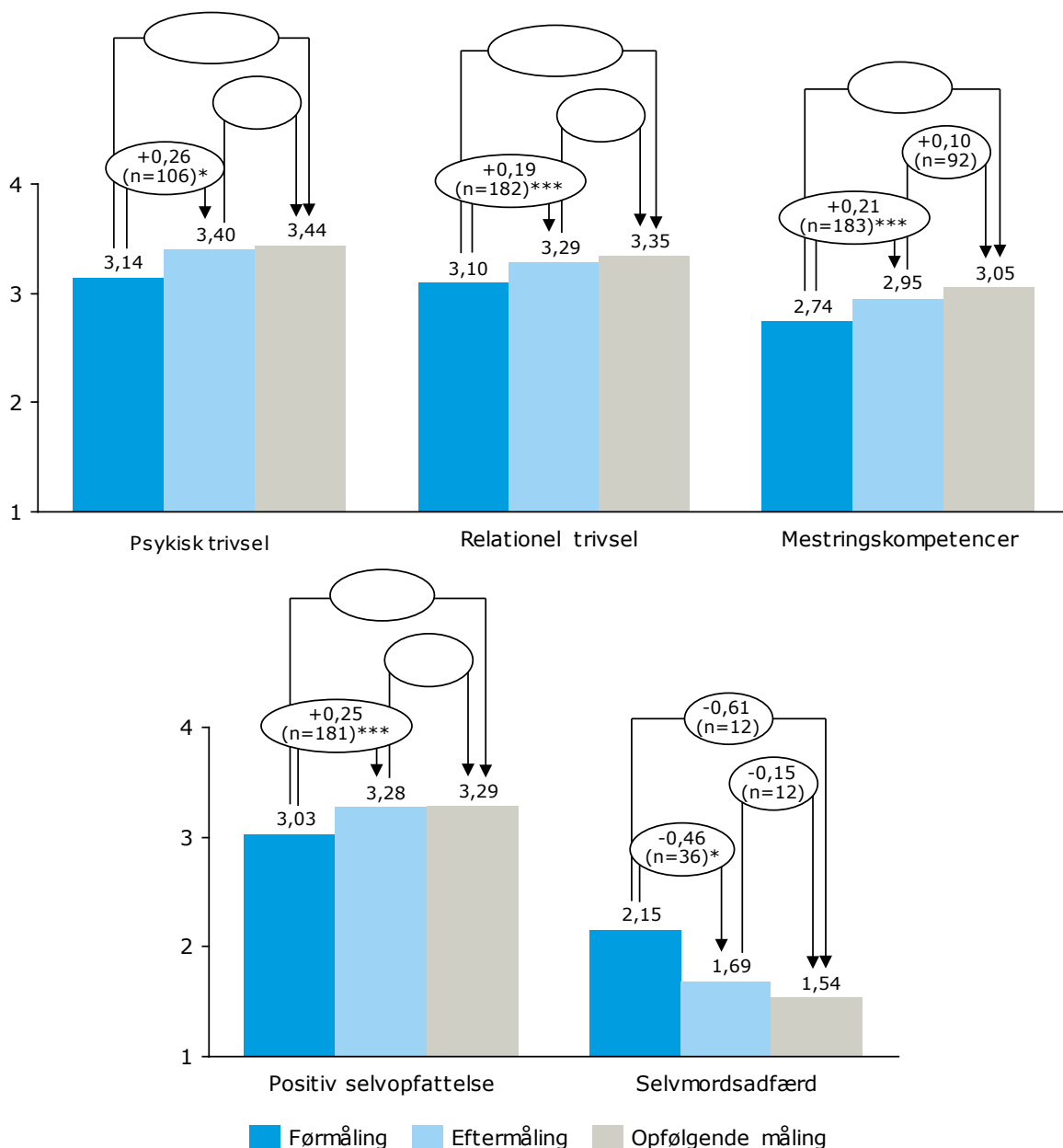
### BILAG 3: TVÆRGÅENDE RESULTATER FOR BØRNE OG DE UNGE – FORDELT PÅ INDSATSTYPER

I nærværende bilag præsenteres resultaterne for tre indsatstyper: Individuelle indsatser, gruppeindsatser og familieindsatser.

#### Resultater: Individuelle indsatser

I projekter, der har arbejdet med individuelle indsatser, er der målt på følgende dimensioner: Psykisk trivsel, relationel trivsel, mestringskompetencer, positiv selvopfattelse og selvmordsadfærd. I figurerne nedenfor illustreres den gennemsnitlige udvikling på de fem dimensioner, henholdsvis fra før- til eftermålingen, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling. Resultaterne kommenteres under de respektive dimensioner nedenfor.

Figur 1: Gennemsnitlig udvikling på de fem dimensioner



Note: P<0,05=\*; P<0,01=\*\*; p<0,001=\*\*\*

Kilde: RMC-survey 2015-2017.

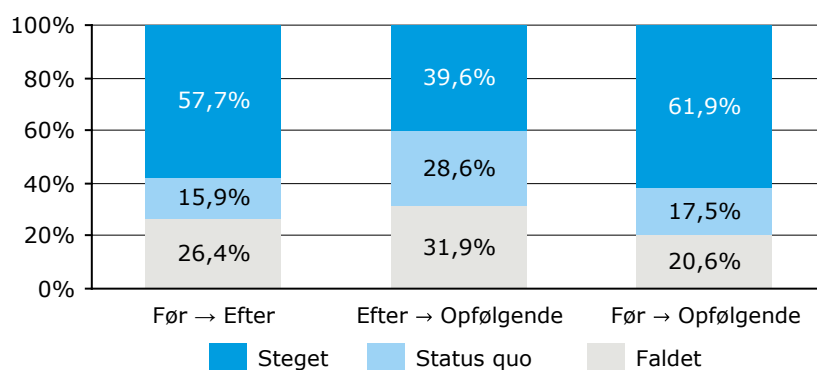
Note: Skalaen fra 1-4 skal tolkes således, at 4 er udtryk for, at børnene og de unge ingen udfordringer har ift. den givne dimension, og at 1 er udtryk for, at børnene og de unge har mange udfordringer ift. den givne dimension. En stigning i den gennemsnitlige vurdering er derfor et udtryk for en positiv udvikling. Bemærk imidlertid, at skalaen er omvendt for selvmordsadfærd. Her er 1 udtryk for, at børn og unge ingen udfordringer har knyttet til tegn på selvmordsadfærd, mens 4 er et udtryk for, at børn og unge har mange udfordringer knyttet til tegn på selvmordsadfærd. Et fald i den gennemsnitlige vurdering er derfor en positiv udvikling.

### Psykisk trivsel

Som det ses i figuren nedenfor, har 57,7 pct. af børn og unge i de individuelle indsatser forbedret deres psykiske trivsel ved afslutningen af forløbet i en indsats. Fra førmålingen til den opfølgende måling ses ligeledes en positiv udvikling, hvor 61,9 pct. af børnene og de unge har styrket deres psykiske trivsel. På tværs af de individuelle indsatser ses det, at børnene og de unge har opnået en gennemsnitlig signifikant stigning i den psykiske trivsel fra 3,14 på en skala fra 1-4 ved førmålingen til 3,40 ved eftermålingen og 3,44 ved den opfølgende måling efter seks måneder.

Dette indikerer, at de individuelle indsatser styrker børnene og de unges psykiske trivsel i løbet af indsatsen, samt at denne positive udvikling fastholdes seks måneder efter, at indsatsen er afsluttet.

**Figur 2: Udvikling i psykisk trivsel i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i individuelle indsatser**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 106, n for efter- og opfølgende måling: 91, n for før- og opfølgende måling: 63.

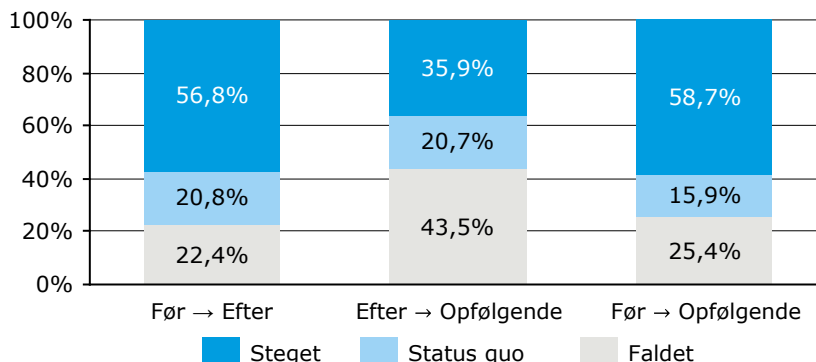
Ud fra figur 2, ses det, at 15,9 pct. af børnene og de unge fastholdes i status quo fra førmålingen til eftermålingen, mens 26,4 pct. af børnene og de unge udvikler sig negativt fra før- til eftermålingen. Der er ligeledes 17,5 pct. af børnene og de unge, som fastholder status quo fra før- til den opfølgende måling, mens 20,6 pct. af børnene og de unge har en negativ udvikling fra før- til den opfølgende måling.

### Relationel trivsel

56,8 pct. af børn og unge i individuelle indsatser opnår en forbedret relationel trivsel i løbet af indsatsen. Ligeledes har 61,9 pct. ved den opfølgende måling efter seks måneder opnået en stigning i deres relationelle trivsel sammenlignet med førmålingen. Der er 15,9 pct. af børnene og de unge, som ikke oplever en udvikling under indsatsen, mens 26,4 pct. udvikler sig negativt fra før- til eftermålingen. Tilsvarende ses det, at 17,5 pct. af børnene og de unge i individuelle indsatser ikke udvikler sig fra førmålingen til den opfølgende måling, og at 20,6 pct. udvikler sig negativt.



**Figur 3: Udvikling i relationel trivsel i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i individuelle indsatser**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 182, n for efter- og opfølgende måling: 92, n for før- og opfølgende måling: 63.

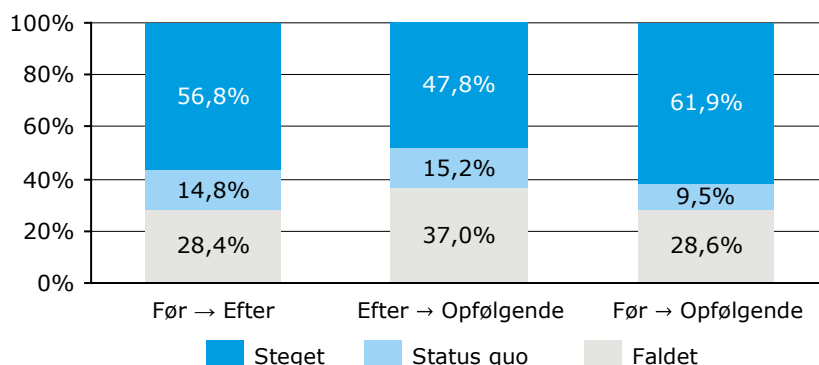
På tværs af de individuelle indsatser ses der en gennemsnitlig udvikling på børnenes og de unges relationelle trivsel fra et gennemsnit på 3,10 ved førmålingen til 3,29 ved eftermålingen og 3,35 ved den opfølgende måling efter seks måneder (se figur 1). Den positive udvikling i den gennemsnitlige relationelle trivsel er statistisk signifikant både fra før- til eftermåling og før- til den opfølgende måling.

*Mestringskompetencer*

56,8 pct. af børn og unge i de individuelle indsatser styrker deres mestringskompetencer i løbet af indsatsen fra før- til eftermålingen. Samme tendens ses ved opfølgningen efter seks måneder, hvor 61,9 pct. af børn og unge i individuelle indsatser har oplevet en positiv udvikling i deres mestringskompetencer i forhold til før indsatsen.

Det ses desuden, at 20,8 pct. fastholder samme mestringskompetencer fra før til efter indsatsen, mens 22,4 pct. af børnene og de unges mestringskompetencer svækkes i løbet af indsatsen. Tilsvarende har 15,9 pct. af børnene og de unge ikke udviklet deres mestringskompetencer ved opfølgingsmålingen, sammenlignet med deres mestringskompetencer forud for indsatsen. 25,4 pct. har udviklet sig negativt.

**Figur 4: Udvikling i mestringskompetencer i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i individuelle indsatser**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 183, n for efter- og opfølgende måling: 92, n for før- og opfølgende måling: 63.

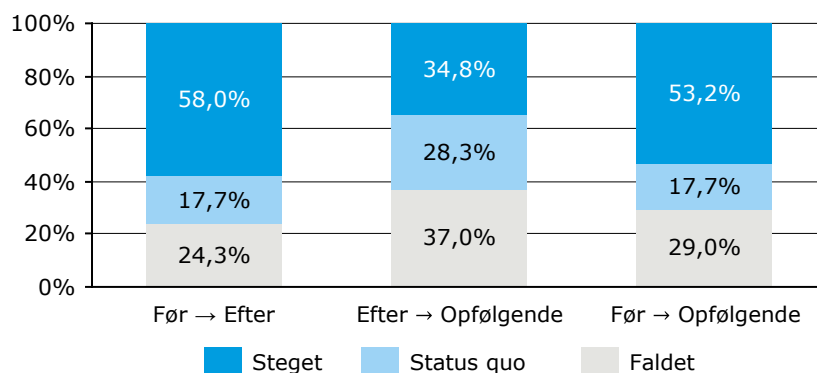
I figur 1 fremgår det, at der i gennemsnit ses en stigning i børnene og de unges mestringskompetencer fra 2,74 på en skala fra 1-4 ved førmålingen, til 2,95 ved eftermålingen og 3,05 ved den opfølgende måling seks måneder efter, indsatsen afsluttes. Den positive udvikling fra førmålingen til henholdsvis efter- og den opfølgende måling er begge statistisk signifikante.

#### Positiv selvopfattelse

58 pct. af børn og unge i individuelle indsatser får en styrket positiv selvopfattelse i løbet af et indsatsforløb. Ved den opfølgende måling efter seks måneder ses nogenlunde samme tendens, hvor 53,2 pct. har styrket deres positive selvopfattelse sammenlignet med førmålingen.

Ligesom det er set for de øvrige dimensioner, ses det også, at en væsentlig andel af børnene og de unge enten fastholder status quo (17,7 pct.) eller oplever et fald i deres selvopfattelse under indsatsen (24,3 pct.). På længere sigt ved den opfølgende måling ses samme tendens, hvor 17,7 pct. har fastholdt samme selvopfattelse og 29 pct. har fået en mindre positiv selvopfattelse.

**Figur 5: Udvikling i positiv selvopfattelse i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i individuelle indsatser**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 181, n for efter- og opfølgende måling: 92, n for før- og opfølgende måling: 62.

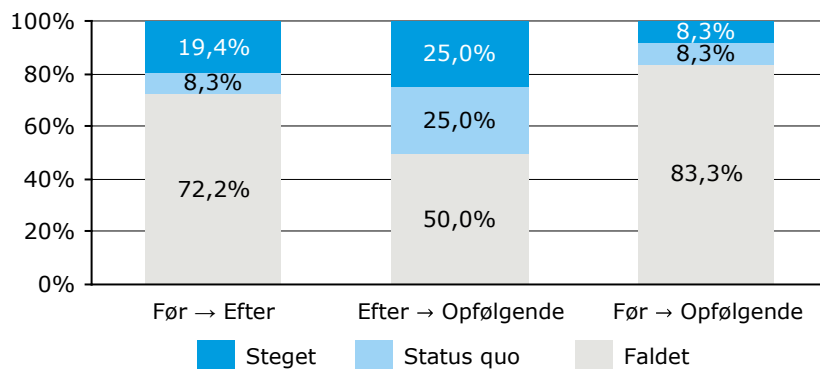
Ser man på den gennemsnitlige udvikling i børnene og de unges positive selvopfattelse i figur 1, ses en positiv udvikling fra 3,03 ved førmålingen til 3,23 ved eftermålingen og 3,24 ved den opfølgende måling efter seks måneder. Både udviklingen fra før- til eftermåling og før- til den opfølgende måling er statistisk signifikant, hvilket indikerer, at de individuelle indsatser gennemsnitligt har skabt positive virkninger ift. børnene og de unges selvopfattelse.

#### Selvmondsadfærd

For 72,2 pct. af børnene og de unge reduceres selvmondsadfærden ved sammenligning af henholdsvis før- og eftermålingen. Kun 12 borgere har besvaret den opfølgende måling, hvorfor der ikke kommenteres yderligere på denne, da resultaterne er forbundet med stor usikkerhed.

Derudover ses det, at 8,3 pct. af børnene og de unge fastholder samme niveau af selvmondsadfærd ved eftermålingen, når denne sammenlignes med førmålingen, og at 19,4 pct. får flere tegn på selvmondsadfærd.

**Figur 6:Udvikling i selvmordsadfærd i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i individuelle indsatser**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

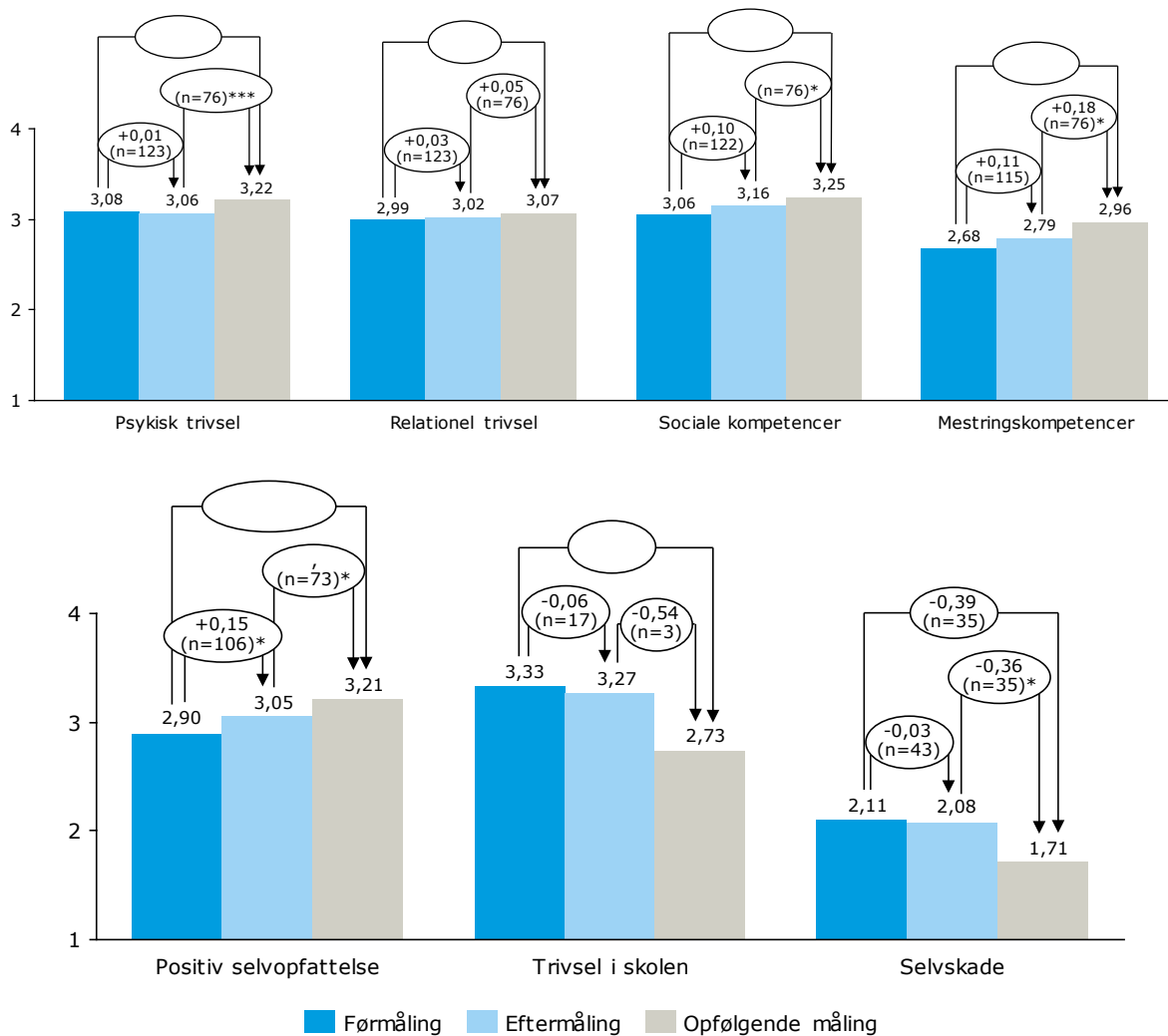
Note: n for før- og eftermåling: 36, n for efter- og opfølgende måling: 12, n for før- og opfølgende måling: 12.

Kigger man på den gennemsnitlige udvikling i figur 1, ses det, at børnene og de unge gennemgår en positiv udvikling fra en gennemsnitlig score på 2,15 på en skala fra 1-4 ved førmålingen til 1,69 ved eftermålingen i slutningen af indsatsen, hvilket er udtryk for et fald i selvmordsadfærd. Denne reduktion i selvmordsadfærden er statistisk signifikant, hvormed indsatsen med stor sandsynlighed har en positiv virkning ift. børnene og de unges selvmordsadfærd. Det er vigtigt at pointere, at der i projektet, som måler på selvmordsadfærd ikke er børn og unge, som er akut selvmordstruede eller har intense tanker eller planer om selvmord

**Resultater: Gruppeindsatser**

I projekter, der har arbejdet med gruppeindsatser, er der målt på følgende dimensioner: Psykisk trivsel, relationel trivsel, sociale kompetencer, mestringskompetencer, positiv selvopfattelse, trivsel i skolen og selvskadende adfærd. I nedenstående figur illustreres den gennemsnitlige udvikling på de syv dimensioner, henholdsvis fra før- til eftermålingen, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling. Resultaterne kommenteres under de respektive dimensioner nedenfor.

**Figur 7: Gennemsnitlig udvikling på de syv dimensioner ved før-, efter- og den opfølgende måling**



Note: P<0,05=\*; P<0,01=\*\*; p<0,001=\*\*\*

Kilde: RMC-survey 2015-2017.

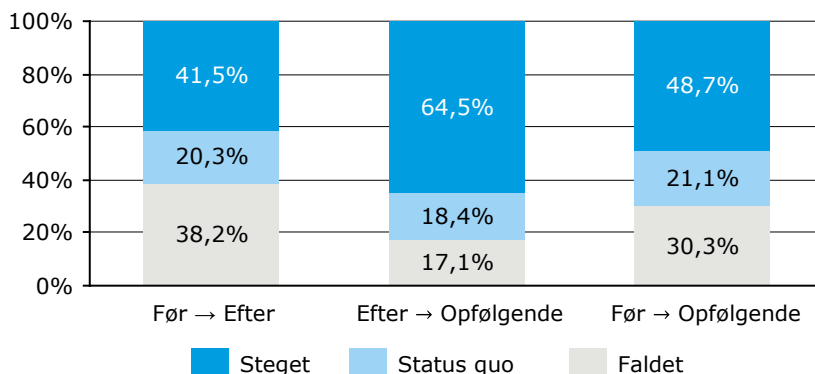
Note: Skalaen fra 1-4 skal tolkes således, at 4 er udtryk for, at børnene og de unge ingen udfordringer har ift. den givne dimension, og at 1 er udtryk for, at børnene og de unge har mange udfordringer ift. den givne dimension. En stigning i den gennemsnitlige vurdering er derfor et udtryk for en positiv udvikling. Bemærk imidlertid, at skalaen er omvendt for selvskade. Her er 1 udtryk for, at børn og unge ingen udfordringer har knyttet til tegn på selvskade, mens 4 er et udtryk for, at børn og unge har mange udfordringer knyttet til tegn på selvskade. Et fald i den gennemsnitlige vurdering er derfor en positiv udvikling.

*Psykisk trivsel*

Som det ses i figur 8, har 41,5 pct. af børn og unge, der har modtaget en gruppeindsats, styrket deres psykiske trivsel ved afslutningen af forløbet i en indsats. 20,3 pct. fastholder samme psykiske trivselsniveau som før indsatsen, mens 38,3 pct. oplever en negativ udvikling.

Kigger man på udviklingen fra før- til den opfølgende måling ses nogenlunde samme tendens, hvor 48,7 pct. styrker deres psykiske trivsel, mens 21,1 pct. fastholder deres psykiske trivselsniveau og 30,3 pct. oplever en dårligere psykisk trivsel sammenlignet med målingen foretaget før indsatsen.

**Figur 8: Udvikling i den psykiske trivsel i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i gruppeindsatser**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

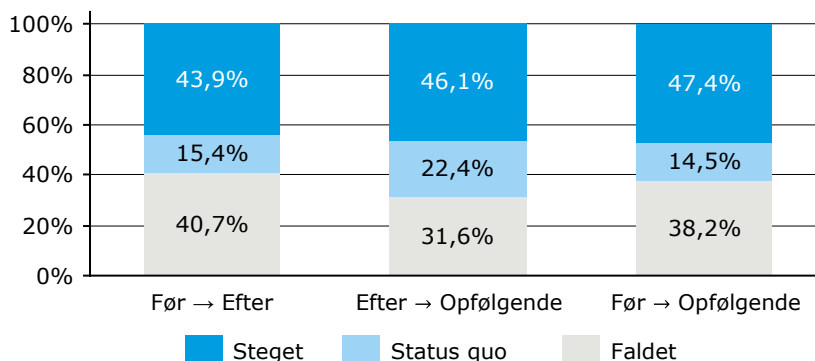
Note: n for før- og eftermåling: 123, n for efter- og opfølgende måling: 76, n for før- og opfølgende måling: 76.

Som det fremgår i figur 7, er den gennemsnitlige udvikling stort set uændret fra før- til eftermålingen, hvor der ses en lille negativ udvikling fra 3,08 til 3,06. Udviklingen er dog ikke statistisk signifikant, hvormed udviklingen kan skyldes en tilfældig målevariation. Sammenligner man udviklingen fra førmålingen til den opfølgende måling ses en statistisk signifikant positiv udvikling, til et psykisk trivselsniveau på 3,22 ved den opfølgende måling efter seks måneder. Dette kan tyde på, at virkningen af indsatsen forskydes og først indtræffer efter, indsatsen er afsluttet. Det må dog understreges, at denne tolkning skal foretages med forbehold, da der er et stort frafald ved den opfølgende måling, som kan være systematisk.

*Relationel trivsel*

43,9 pct. af børn og unge, der modtager en gruppeindsats, styrker deres relationelle trivsel i løbet af indsatsen. I det længere perspektiv ved opfølgingsmålingen ses det, at 47,4 pct., samlet set, har styrket deres relationelle trivsel sammenlignet med førmålingen. Dette betyder samtidig, at over halvdelen af børnene og de unge i gruppeindsatserne enten fastholder status quo eller forværrer deres relationelle trivsel gennem indsatsen og tilsvarende ved den opfølgende måling.

**Figur 9: Udvikling i den relationelle trivsel i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i gruppeindsatser**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 123, n for efter- og opfølgende måling: 76, n for før- og opfølgende måling: 76.

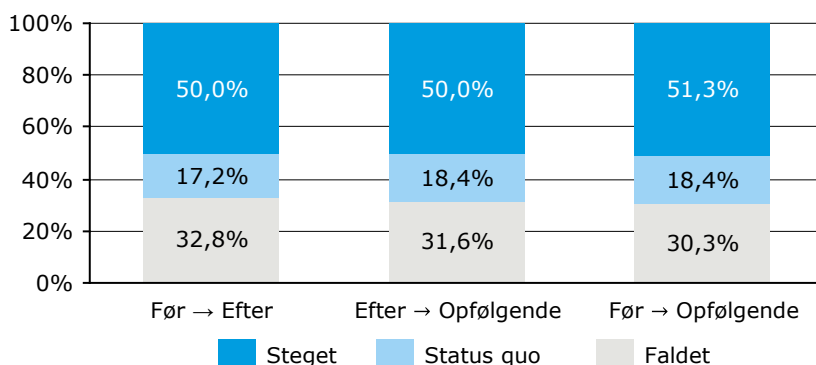
På tværs af gruppeindsatserne ses der en gennemsnitlig udvikling på børnene og de unges relationelle trivsel fra 2,99 ved førmålingen til 3,02 ved eftermålingen og 3,07 ved den opfølgende måling efter seks måneder. Den lille udvikling er ikke statistisk signifikant, hvormed den lille variation kan skyldes tilfældigheder. Dette tyder altså på, at den relationelle trivsel i gennemsnit stort set er uændret.

*Sociale kompetencer*

50 pct. af børn og unge i gruppeindsatser styrker deres sociale kompetencer gennem indsatsen. I gennemsnit ses en stigning fra 3,06 ved førmålingen til 3,16 ved eftermålingen og 3,25 ved den opfølgende måling. Udviklingen fra før- til den opfølgende måling er statistisk signifikant. Selvom udviklingen fra før- til eftermålingen ikke er statistisk signifikant, tyder det på, at gruppeindsatserne har en lille positiv virkning ift. modtagernes sociale kompetencer, samt at denne virkning er varig efter, indsatsen afsluttes.

Der er 17,2 pct. af børnene og de unge, som fastholdes i status quo fra førmålingen til eftermålingen, og 32,8 pct. af børnene og de unge som har en negativ udvikling fra før- til eftermålingen. Der er ligeledes 18,4 pct. af børnene og de unge, som fastholder status quo fra førmålingen til den opfølgende måling, mens 30,3 pct. af børnene og de unge har en negativ udvikling fra førmålingen til den opfølgende måling.

**Figur 10: Udvikling i sociale kompetencer i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i gruppeindsatser**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

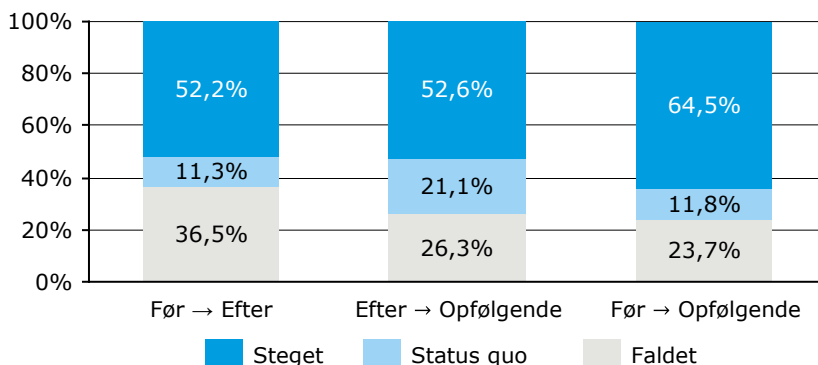
Note: n for før- og eftermåling: 122, n for efter- og opfølgende måling: 76, n for før- og opfølgende måling: 76.

*Mestringskompetencer*

52,2 pct. af børnene og de unge, der modtager en gruppeindsats, styrker deres mestringskompetence, når man sammenligner resultaterne fra førmålinger med eftermålinger. Fra før- til den opfølgende måling styrkes mestringskompetencerne hos 64,5 pct. af børnene og de unge, der modtager gruppeindsatser.

11,3 pct. af børnene og de unge fastholdes i status quo fra førmålingen til eftermålingen, mens 36,5 pct. oplever en negativ udvikling i deres mestringskompetencer. Der er ligeledes 11,8 pct. af børnene og de unge, som fastholder status quo fra førmålingen til den opfølgende måling, og 23,7 pct., hvis mestringskompetencer svækkes.

**Figur 11: Udvikling i mestringskompetencer i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i gruppeindsatser**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

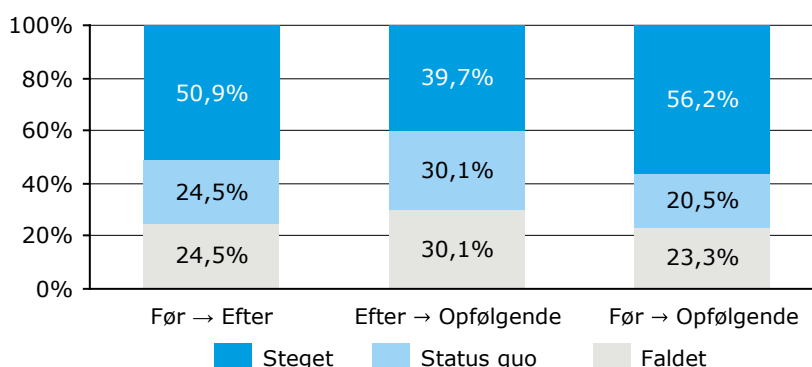
Note: n for før- og eftermåling: 115, n for efter- og opfølgende måling: 76, n for før- og opfølgende måling: 75.

I figur 7 fremgår det, at der i gennemsnit ses en stigning fra 2,68 ved førmålingen til henholdsvis 2,79 ved eftermålingen og 2,96 ved opfølgingsmålingen på en skala fra 1-4. Den gennemsnitlige udvikling fra før- til den opfølgende måling er statistisk signifikant, og udviklingen i børnene og de unges mestringskompetencer er positiv, om end ikke signifikant fra før til efter indsatsen. Dette indikerer altså, at gruppeindsatserne har en positiv virkning ift. børnenes og de unges mestringskompetencer, samt at de styrkede mestringskompetencer kan tyde på at være varige, idet de er fastholdt efter seks måneder.

*Positiv selvopfattelse*

50,9 pct. af børnene og de unge, der har modtaget en gruppeindsats, har en styrket positiv selvopfattelse efter et indsatsforløb. Kigger man på udviklingen ved den opfølgende måling efter seks måneder, ses andelen af børn og unge, der har styrket deres selvopfattelse at være en smule større (56,2 pct.). I gennemsnit er den positive selvopfattelse steget fra et gennemsnit på 2,90, på en skala fra 1-4 ved førmålingen, til henholdsvis 3,95 ved eftermåling og 3,21 ved den opfølgende måling. Både udviklingen fra før- til eftermåling og før- til den opfølgende måling er signifikant. Dette indikerer dermed, at gruppeindsatserne har en positiv virkning ift. børnene og de unges positive selvopfattelse, samt at virkningen er varig, efter indsatsen ophører.

**Figur 12: Udvikling i positiv selvopfattelse i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i gruppeindsatser**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 106, n for efter- og opfølgende måling: 73, n for før- og opfølgende måling: 73.

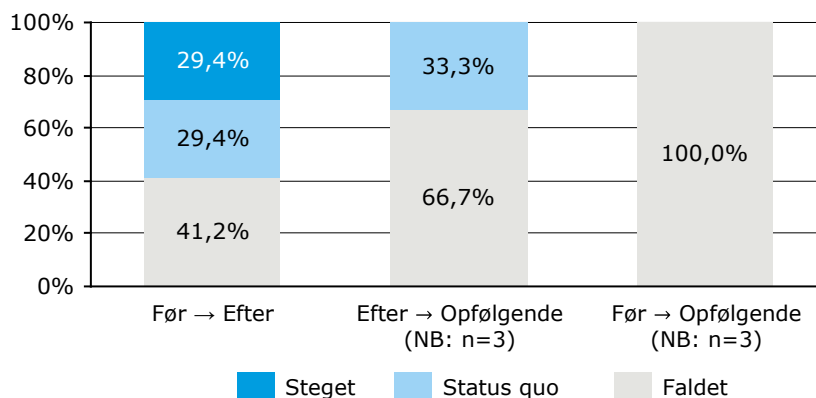
Der er 24,5 pct. af børnene og de unge, som fastholdes i status quo fra førmålingen til eftermålingen, og 24,5 pct., der oplever en negativ udvikling i deres selvopfattelse fra før- til eftermålingen.

Der er ligeledes 20,5 pct. af børnene og de unge, som fastholder status quo fra førmålingen til den opfølgende måling, og 23,3 pct., der oplever svækket selvopfattelse fra førmålingen til den opfølgende måling.

#### Trivsel i skolen

29,4 pct. af børnene og de unge, der modtager gruppeindsatser, styrker deres trivsel i skolen, når man sammenligner førmålingen med eftermålingen. Derudover er 29,4 pct. af børnene og de unges trivsel i skolen uændret, mens 41,2 pct. oplever dårligere trivsel i skolen end forud for indsatsen. Kigger man på den gennemsnitlige udvikling, ses der et fald fra 3,33 på en skala fra 1-4 ved førmålingen til 3,27 ved målingen i slutningen af indsatsen. Faldet er dog ikke statistisk signifikant. Dette kan altså tyde på, at den negative udvikling kan skyldes en tilfældig variation. Der ser imidlertid ikke ud til at være en virkning af gruppeindsatser på børn og unges trivsel i skolen. Der er ikke kommenteret på udviklingen, henholdsvis fra efter- til den opfølgende måling eller før- til den opfølgende måling, grundet det lave antal respondenter.

**Figur 13: Udvikling i trivsel i skolen i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i gruppeindsatser**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 17, n for efter- og opfølgende måling: 3, n for før- og opfølgende måling: 3.

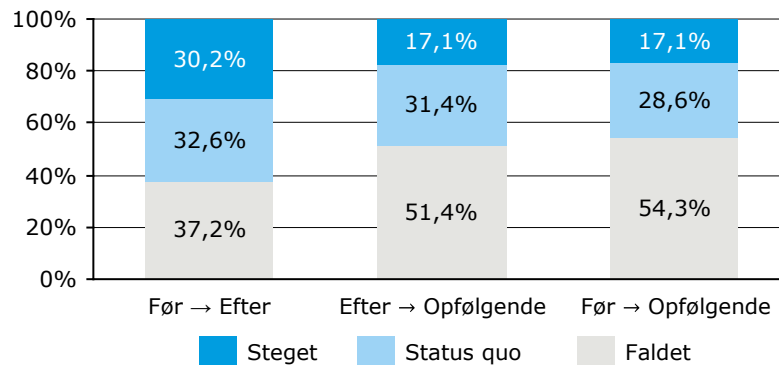
#### Selvskade

37,2 pct. af børnene og de unge oplever en reduktion i selvskadende adfærd fra før til efter, de har modtaget en indsats. Ved opfølgingsmålingen efter seks måneder har 54,3 pct. af børnene og de unge i gruppeindsatserne reduceret deres selvskadende adfærd. Der er en relativt stor andel af respondenterne, der er frafaldet ved de opfølgende målinger, hvilket kan være et systematisk frafald, og resultaterne af den opfølgende måling skal derfor tolkes med forsigtighed.

Der er 32,6 pct. af børnene og de unge, som fastholdes i status quo fra førmålingen til eftermålingen, og 30,2 pct., der oplever en forværring i den selvskadende adfærd. Der er ligeledes 28,6 pct. af børnene og de unge, som fastholder status quo fra førmålingen til den opfølgende måling, mens 17,1 pct. forværrer deres selvskadende adfærd fra førmålingen til den opfølgende måling.



**Figur 14: Udvikling i selvskadende adfærd i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i gruppeindsatser**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

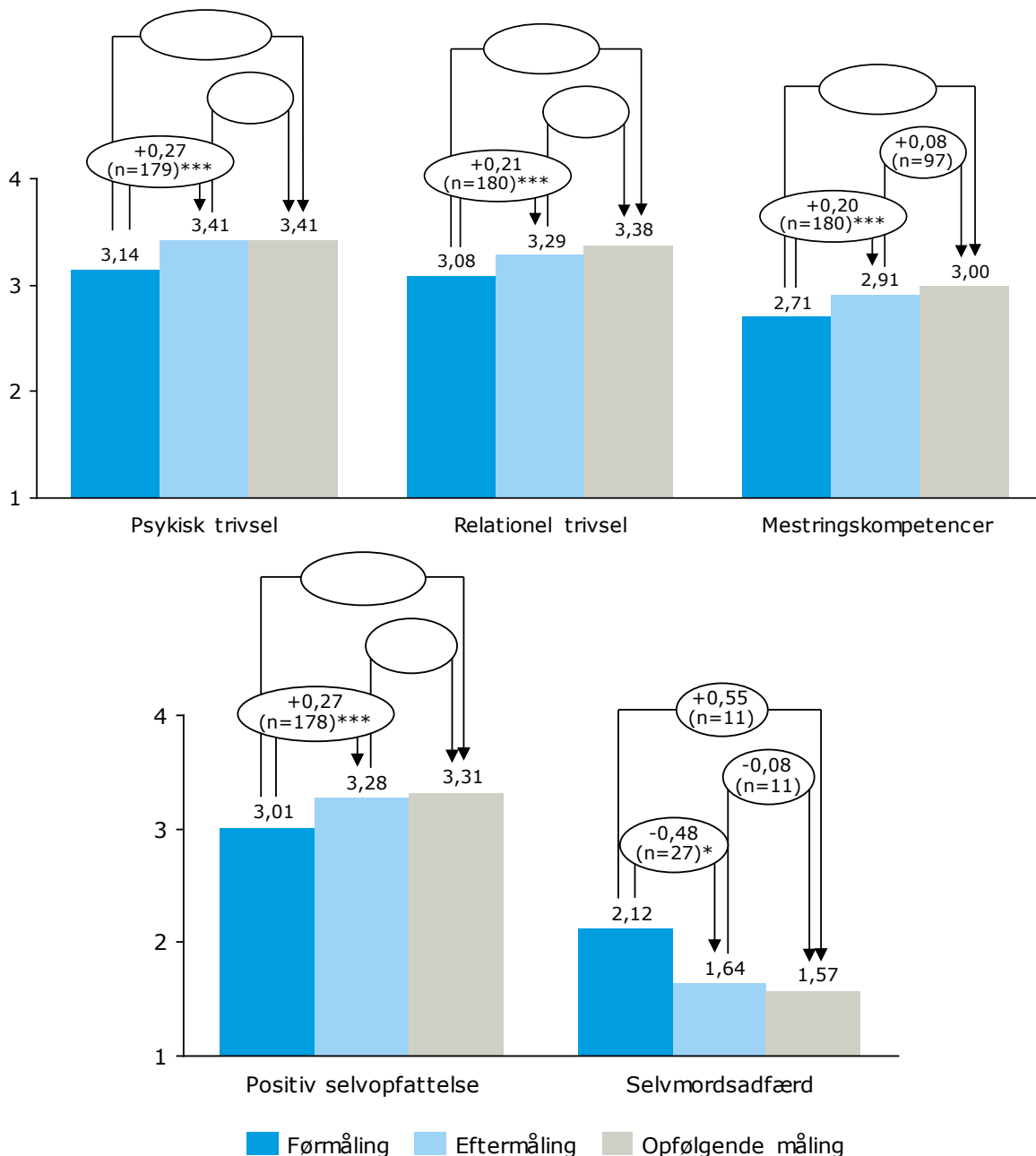
Note: n for før- og eftermåling: 43, n for efter- og opfølgende måling: 35, n for før- og opfølgende måling: 35.

Ud fra figur 7 ses det, at den gennemsnitlige score for selvskadende adfærd reduceres fra 2,11 ved førmålingen til henholdsvis 2,08 ved eftermålingen og 1,71 ved den opfølgende måling. Udviklingen med et fald i den selvskadende adfærd er dog ikke statistisk signifikant. Det kan skyldes et lavt antal respondenter.

**Resultater: Familieindsatser**

I projekter, der har arbejdet med familieindsatser, er der målt på følgende dimensioner: Psykisk trivsel, relationel trivsel, mestringskompetencer, positiv selvopfattelse og selvmordsadfærd. I nedenstående figur illustreres den gennemsnitlige udvikling på de fem dimensioner, henholdsvis fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling. Resultaterne kommenteres under de respektive dimensioner nedenfor.

**Figur 15: Gennemsnitlig udvikling på de fem dimensioner for familieindsatserne**



Note: P<0,05=\*; P<0,01=\*\*; p<0,001=\*\*\*

Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: Skalaen fra 1-4 skal tolkes således, at 4 er udtryk for, at børnene og de unge ingen udfordringer har ift. den givne dimension, og at 1 er udtryk for, at børnene og de unge har mange udfordringer ift. den givne dimension. En stigning i den gennemsnitlige vurdering er derfor et udtryk for en positiv udvikling. Bemærk imidlertid, at skalaen er omvendt for selvmordsadfærd. Her er 1 udtryk for, at børn og unge ingen udfordringer har

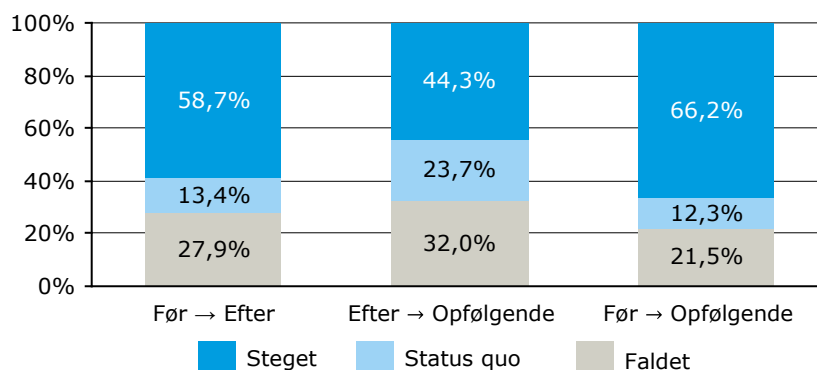
knyttet til tegn på selvmordsadfærd, mens 4 er et udtryk for, at børn og unge har mange udfordringer knyttet til tegn på selvmordsadfærd. Et fald i den gennemsnitlige vurdering er derfor en positiv udvikling.

*Psykisk trivsel*

58,7 pct. af børnene og de unge, der modtager en familieindsats, oplever forbedret psykisk trivsel, når man sammenligner før- med eftermålingen. Ved den opfølgende måling efter seks måneder ses det, at 66,2 pct. oplever forbedret psykisk trivsel sammenlignet med resultatet ved førmålingen.

Derudover ses det, at 13,4 pct. af børnene og de unge i familieindsatsernes oplever uændret psykisk trivsel efter en indsats, mens 27,9 pct. oplever en negativ udvikling i deres psykiske trivsel ved eftermålingen. Ved den opfølgende måling efter seks måneder ses det, at den psykiske trivsel for 12,3 pct. af børn og unge i familieindsatser er uændret, og 21,5 pct. oplever dårligere psykisk trivsel end ved førmålingen.

**Figur 16 Udvikling i psykisk trivsel i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i familieindsatser**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 179, n for efter- og opfølgende måling: 97, n for før- og opfølgende måling: 65.

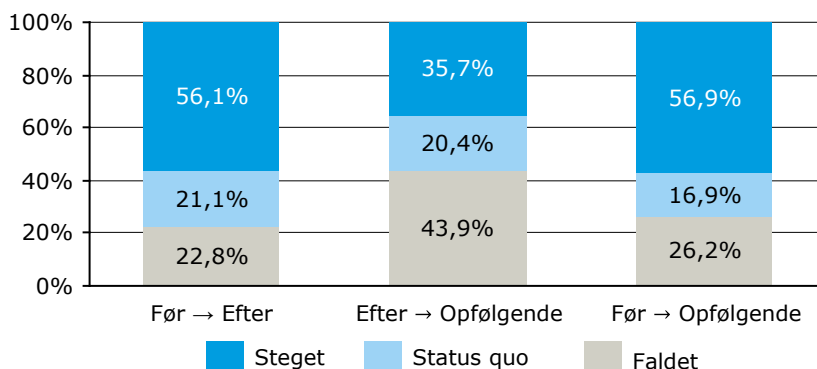
Kigger man på den gennemsnitlige udvikling i figur 15, ses der en stigning fra 3,14 på en skala fra 1-4 ved førmålingen til henholdsvis 3,41 ved målingen i slutningen af indsatsen og 3,41 ved den opfølgende måling. Dette indikerer altså, at familieindsatserne har en positiv virkning ift. børnene og de unges psykiske trivsel, samt at dette resultat er fastholdt seks måneder efter, indsatsen er afsluttet. Disse resultater er nemlig statistisk signifikante.

*Relationel trivsel*

56,1 pct. af børn og unge i familieindsatser styrker deres relationelle trivsel i løbet af indsatsen. Ved opfølgningen efter seks måneder er denne andel stort set den samme, hvor 56,9 pct. sammenlignet med førmålingen har opnået forbedret relationel trivsel.

Derudover ses det, at 21,1 pct. af de børn og unge, der modtager en familieindsats, ikke oplever en virkning af indsatsen på deres relationelle trivsel, mens 22,8 pct. oplever en negativ udvikling over indsatsperioden. Ser man på virkningen efter seks måneder, ses det, at 16,9 pct. af børn og unge fastholdes i status quo målt ved førmålingen, og 26,2 pct. svækker deres relationelle trivsel.

**Figur 16** Udvikling i relation trivsel i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i familieindsatser



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 180, n for efter- og opfølgende måling: 98, n for før- og opfølgende måling: 65.

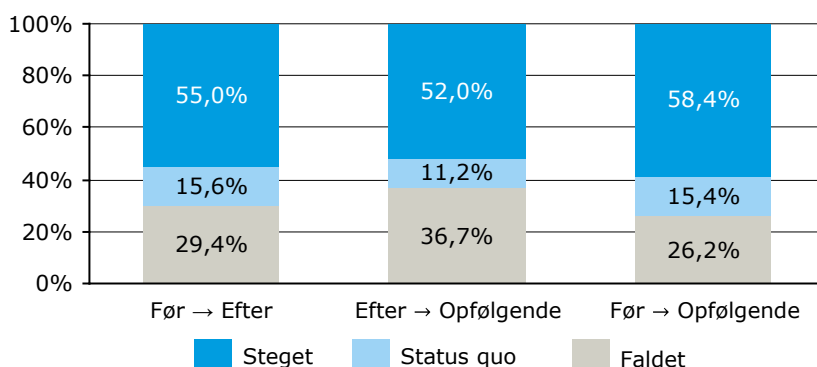
Den gennemsnitlige udvikling ses i figur 15, hvor der ses en stigning i den relationelle trivsel fra 3,08 ved førmålingen til henholdsvis 3,29 ved eftermålingen og 3,38 ved den opfølgende måling. Stigningen i den relationelle trivsel mellem henholdsvis før- og eftermålingen og før- og den opfølgende måling er statistisk signifikant. Det tyder således på, at det at modtage en familieindsats har en positiv virkning ift. børnene og de unges relationelle trivsel.

*Mestringskompetencer*

55 pct. af børn og unge, der modtager familieindsatser, styrker deres mestringskompetencer i løbet af indsatsen. Ved opfølgingsmålingen ses nogenlunde samme tendens, hvor 58,4 pct. har opnået forbedrede mestringskompetencer i forhold til førmålingen.

Selvom størstedelen af de børn og unge, der modtager familieindsatser, styrker deres mestringskompetencer, og dette ligeledes afspejles i den gennemsnitlige udvikling, ses det ligeledes, at 15,6 pct. fastholder deres udgangspunkt, mens 29,4 pct. oplever en negativ virkning ved eftermålingen, sammenlignet med førmålingen. Ved den opfølgende måling ses det tilsvarende, at 15,4 pct. fastholder status quo, og 26,2 pct. oplever en negativ udvikling i deres mestringskompetencer sammenlignet med førmålingen.

**Figur 17:** Udvikling i mestringskompetencer i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i familieindsatser



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 180, n for efter- og opfølgende måling: 97, n for før- og opfølgende måling: 64

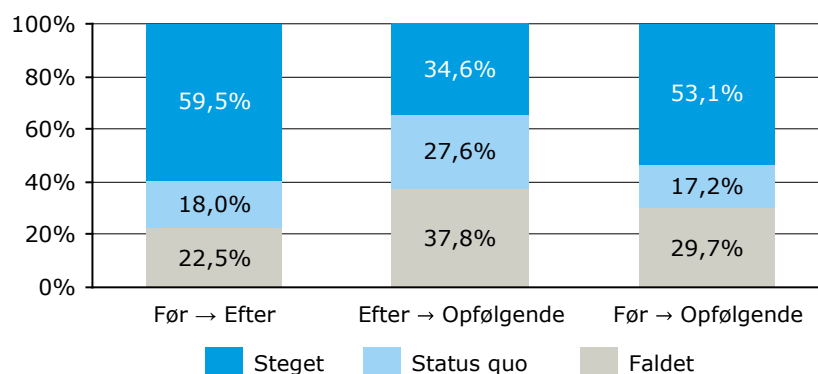
Den gennemsnitlige score for børn og unges mestringskompetencer blandt de, der modtager familieindsatser, er stigende fra førmålingen, hvor den gennemsnitlige score var 2,71 til henholdsvis 2,91 ved eftermålingen og 3,00 ved den opfølgende måling efter seks måneder (se figur 15). Begge stigninger er signifikante, hvilket indikerer, at børn og unge, oplever en positiv virkning af familieindsatser.

#### Positiv selvopfattelse

Som det ses i figuren nedenfor, forbedrer 59,5 pct. af børn og unge i familieindsatser deres selvopfattelse i løbet af indsatsen. Ved den opfølgende måling ses nogenlunde samme tendens, hvor 53,1 pct. i forhold til førmålingen har styrket deres positive selvopfattelse.

Der er 18 pct., som fastholder status quo i deres positive selvopfattelse, og 22,5 pct. for hvem deres selvopfattelse falder. Ved den opfølgende måling er der ligeledes en andel på 17,2 pct., hvor der ikke er en positiv virkning ift. deres selvopfattelse, og 29,7 pct. der har fået en dårligere selvopfattelse.

**Figur 18** Udvikling i positiv selvopfattelse i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i familieindsatser



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

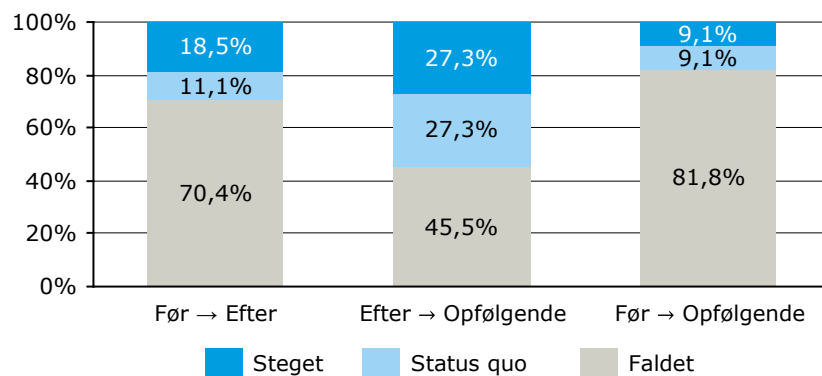
Note: n for før- og eftermåling: 178, n for efter- og opfølgende måling: 98, n for før- og opfølgende måling: 64.

Ved den første måling forud for indsatsens start ses det, at børn og unge i indsatsen i gennemsnit har en selvopfattelse vurderet til 3,01 på en skala fra 1-4. Denne udvikler sig positivt til henholdsvis 3,28 ved målingen i slutningen af indsatsen og 3,31 ved den opfølgende måling seks måneder efter, indsatsen er afsluttet. Stigningen i den positive selvopfattelse er statistisk signifikant. Dette indikerer, at familieindsatserne generelt set har en positiv virkning ift. børnenes og de unges selvopfattelse.

#### Selvmondsadfærd

70,4 pct. af børn og unge reducerer deres selvmondsadfærd, når man sammenligner deres målte adfærd før indsatsen med adfærden målt i slutningen af en familieindsats. Kigger vi nærmere på den gennemsnitlige udvikling, ses et signifikant fald i børnenes og de unges selvmondsadfærd. Ved førmålingen er den gennemsnitlige selvmondsadfærd på 2,14. Ved eftermålingen foretaget i slutningen af en familieindsats er denne faldet til 1,64. Til trods for relativt få respondenter på denne dimension, tyder dette altså på, at familieindsatsen har en positiv virkning og reducerer børnenes selvmondsadfærd. Kun 11 børn og unge har gennemført den opfølgende måling, hvorfor der ikke kommenteres yderligere på resultaterne fra denne måling.

**Figur 19** **Udvikling i selvmordsadfærd i procent fra før- til eftermåling, efter- til den opfølgende måling og før- til den opfølgende måling blandt deltagere i familieindsatser**



Kilde: RMC-survey 2015-2017.

Note: n for før- og eftermåling: 27, n for efter- og opfølgende måling: 11, n for før- og opfølgende måling: 11.

